

**70ος ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ
ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ & ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ 2025**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Γενική εισήγηση

Και φέτος ήταν μια ξεχωριστή χρονιά, καθώς μπήκαν 3 νέες κατηγορίες που θα δείτε στη συνέχεια.

Μπορούμε να πούμε ότι φέτος, σε γενικές γραμμές, παραλάβαμε κείμενα κάπως πιο στρωτά, αν και, σε αρκετές περιπτώσεις, συνεχίζει να μας δίνεται η εντύπωση ότι οι υποψήφιοι/ες δεν διαβάζουν προσεκτικά την προκήρυξη, δεν κοιτάζουν προσεκτικά τις απαιτήσεις κάθε κατηγορίας.

Αρκετά κείμενα δεν ήταν στο πλαίσιο των ιστοριών που ζητούσαν οι κατηγορίες τους. Μας έδωσαν την εντύπωση ότι υπήρχαν σε κάποιο συρτάρι και απλά «πετάχτηκαν» σε μια κατηγορία του διαγωνισμού που φαινόταν να «φιλοβόλευε». Η και μπορεί να γράφτηκαν βιαστικά, έτσι για να γραφτούν.

Αρκετά, επίσης, κείμενα δεν απευθύνονταν στην ηλικιακή ομάδα-στόχο της κατηγορίας στην οποία κατατέθηκαν. Δεν γράφτηκαν καν για παιδιά, θα μπορούσαν ίσως να έχουν κάποια τύχη σε διαγωνισμό που απευθύνεται σε ενήλικες αναγνώστες.

Ίσως κάποια κείμενα να είχαν αρετές αλλού, αλλά δεν ήταν στα ζητούμενα των κατηγοριών τους. Για αυτό, επαναλαμβάνουμε, να διαβάζετε προσεκτικά την Προκήρυξη – θα προτείναμε ολόκληρη την προκήρυξη, μαζί με τους όρους και τις προϋποθέσεις και όχι μόνο τα ονόματα των εκδοτικών οίκων.

Επισημαίνουμε κάθε χρόνο, και αναφέρεται και στην προκήρυξη, να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στον ζητούμενο αριθμό λέξεων. Για κάποιον λόγο, δεν γίνεται κατανοητό.

Για παράδειγμα, όταν μια κατηγορία απαιτεί από 10.000 έως 15.000 λέξεις, γιατί κατατίθεται ένα έργο με 7.500; Τι προσδοκίες έχει αφού δεν θα διαβαστεί καν; Τι ακριβώς συμβαίνει; Τι δεν ήταν σαφές στα ζητούμενα της κατηγορίας;

Σε κάθε περίπτωση, αναφέρεται ρητά στην προκήρυξη ότι το email του διαγωνισμού είναι στη διάθεση των υποψηφίων για ερωτήσεις και απορίες.

Θεωρούμε ότι θα ήταν πιο χρήσιμο να επικοινωνείτε μαζί μας αντί να προσπαθείτε να λύσετε τις απορίες και τις ανησυχίες σας πελαγοδρομώντας σε κλειστές ομάδες του facebook. Υπάρχει σοβαρή πιθανότητα να σας δώσουμε απαντήσεις που θα σας κατευθύνουν 😊

Συνεχίζει να παρατηρείται η συγκέντρωση πολλών υποψηφιοτήτων στις κατηγορίες που αναζητούν έργα με μικρό αριθμό λέξεων. Όμως συνεχίζουν να παρατηρούνται και πολλές αστοχίες στις κατηγορίες αυτές και συνεχίζουμε να επιμένουμε ότι η βραχεία φόρμα, τα έργα για μικρά παιδιά, δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση!

Ιδιαίτερη προσοχή -το λέμε συνέχεια- στον έντονο διδακτισμό που σηκώνει το δάχτυλο στα παιδιά και δεν τα αφήνει να ταυτιστούν με την ιστορία και να συμπεράνουν από αυτήν.

Οι έφηβοι και οι νέοι είναι μια άλλη δύσκολη ομάδα, ακόμη υψηλότερων απαιτήσεων. Χαιρόμαστε που φέτος είχαμε περισσότερες συμμετοχές στο εφηβικό.

Χαιρόμαστε γενικά που όλες οι κατηγορίες αγκαλιάζονται και δημιουργοί προσπαθούν να βρουν τον εκδοτικό τους δρόμο.

Ο διαγωνισμός αυτός θα παραμείνει «αυστηρός» γιατί αυτό οφείλει να κάνει. Είναι ευθύνη και είναι υποχρέωση, τόσο προς τους αθλοθέτες του αλλά και προς τους/τις υποψήφιους που τον εμπιστεύονται.

Τα σχόλια και η ανατροφοδότηση που δίνουν οι επιτροπές δεν είναι για να αποτρέψουν, αλλά για να δείξουν τις αδυναμίες και τα σημεία που χρειάζεται να δοθεί προσοχή και να γίνει περισσότερη δουλειά. Προσπαθήστε να διακρίνετε τι σας επισημαίνουν τα σχόλια αυτά. Σε περίπτωση που έχετε επιπλέον απορίες, μπορείτε να επικοινωνείτε στο email του διαγωνισμού και, εάν κριθεί απαραίτητο, θα σας ανακατευθύνουμε σε κάποιο μέλος της επιτροπής.

Η επιλογή δεν είναι μια εύκολη διαδικασία για τις επιτροπές. Πέραν του χρόνου ανάγνωσης και των προσωπικών σχολίων του κάθε μέλους ξεχωριστά, υπάρχει ο χρόνος που τα μέλη μιας επιτροπής πρέπει να συναντηθούν και να συζητήσουν κάθε έργο αναλυτικά μέχρι να καταλήξουν σε μια ομόφωνη απόφαση. Τα σχόλια που συνοδεύουν ακόμα και τα έργα που δεν διακρίνονται, εκφράζουν τη συνοπτική άποψη της επιτροπής για το κάθε έργο, με τις αρετές του και τις αδυναμίες του. Είναι μια επίπονη διαδικασία που φέρει μεγάλη ευθύνη.

Όμως όλα τα μέλη των επιτροπών λειτουργούν με κύριο γνώμονα την αγάπη για το ποιοτικό βιβλίο αλλά και τον σεβασμό στους δημιουργούς που μας εμπιστεύονται τα έργα τους.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους εσάς που συνεχίζετε να εμπιστεύεστε και να στηρίζετε αυτόν τον θεσμό, καταθέτοντας σ' εμάς τα πονήματά σας.

Ευχαριστούμε τις επιτροπές για τον χρόνο, τη δουλειά, την αφοσίωσή τους.

Ευχαριστούμε όλους τους εκδοτικούς οίκους αλλά και τους ιδιώτες που αθλοθετούν τις κατηγορίες του διαγωνισμού μας και εμπιστεύονται έμπρακτα τις προσπάθειες και τις προθέσεις της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς που επιμένει να συνεχίζει ένα ιστορικό έργο.

1. Βραβείο Εκδ. Οίκου ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Μυθιστόρημα με ελεύθερο θέμα για παιδιά 9-11 ετών (10.000-15.000 λέξεις)

(Τα κείμενα μπορούν να είναι κοινωνικά, ρεαλιστικά, φανταστικά, με ιστορικό ή/και σύγχρονο φόντο, αλλά δεν μπορούν να είναι λαϊκότροπα ή να έχουν κλασικό παραμυθένιο ύφος.)

Επιτροπή

Πρόεδρος: Άννα Βασιλειάδη

1. Δομνίκη Σάνδη
2. Βησσαρία Ζορμπά-Ραμμοπούλου
3. Αντωνία Βιταλιώτου-Σέττα
4. Εύη Πίνη

Εισήγηση: Αντωνία Βιταλιώτου-Σέττα

Εισήγηση κατηγορίας

Η γενική αυτή κατηγορία ίσως και να οδηγεί στην παρανόηση ότι κείμενα που δεν εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες μπορούν να διαγωνισθούν σε αυτή. Το γεγονός ότι ο Διαγωνισμός αφορά σε βιβλία που απευθύνονται σε ένα παιδικό ή νεανικό κοινό δε σημαίνει ότι ανήκουν σε μια άλλη κατηγορία από αυτή του «μυθιστορήματος». Ας δούμε λοιπόν:

Τι είναι μυθιστόρημα;

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Μανώλης Πιμπλής, «το μυθιστόρημα είναι κυρίως μια ιδιαίτερη ματιά στα πράγματα, εμβάθυνση σε ορισμένες πτυχές της ζωής

στις οποίες επιλέγει να εστιάσει ο συγγραφέας. Είναι περιγραφή της κοινωνίας χωρίς να είναι Κοινωνιολογία, είναι καταβύθιση στο παρελθόν χωρίς να είναι Ιστορία, είναι παρατήρηση του δημόσιου χώρου χωρίς να είναι Πολιτική Επιστήμη, είναι διατύπωση ερωτημάτων χωρίς να είναι Φιλοσοφία, είναι ανίχνευση διαθέσεων, κινήτρων, συναισθημάτων, ορμών, χωρίς να είναι Ψυχολογία». Με αριστοτελικούς όρους, η διαφορά του ιστορικού από τον ποιητή (λογοτέχνη, θα λέγαμε σήμερα) είναι ο μιν πρώτος περιγράφει αυτά που έχουν γίνει, ενώ ο δεύτερος αυτά που θα μπορούσαν να γίνουν.

Σύμφωνα με τον Μ. Καραγάτση οι τρεις μεγάλοι παράγοντες του μυθιστορήματος είναι: α) το θέμα, β) η προσαρμογή του θέματος στη μυθιστορηματική γραφή, και γ) η εκτέλεση. Για να είναι ένα μυθιστόρημα άρτιο (αδιαφόρως της αξίας του) πρέπει οι τρεις αυτοί παράγοντες να είναι απόλυτα ισορροπημένοι. Για να είναι ένα μυθιστόρημα αριστουργηματικό, οι τρεις παράγοντες πρέπει να είναι στο ίδιο ύψος εμπνεύσεως και τεχνικής. Σε αντίθετη περίπτωση, αν δηλαδή το θέμα, για παράδειγμα, δεν είναι το ίδιο υψηλό όπως η τεχνική, το έργο που παράγεται είναι καλογραμμένο, αλλά ρηχό και άδειο, σπουδαιολογώντας πάνω στο τίποτα, κεντώντας περίτεχνα με χρυσάφι πάνω σε λινάτσα τσουβαλιού. (Καραγάτσης Μ., Πώς γράφεται ένα μυθιστόρημα, ΤΑ ΝΕΑ, 2018).

Τα έργα που λάβαμε σε αυτή την κατηγορία, πέντε στο σύνολο, αν και είχαν θετικά στοιχεία, εμφάνιζαν αρρυθμίες στις αφηγηματικές τεχνικές, έλλειψη πρωτοτυπίας και ενίοτε η πλοκή ήταν σε βάρος του πλασίματος των χαρακτήρων. Η προσπάθεια ενασχόλησης με σύγχρονα/επίκαιρα θέματα έκανε κάποιες φορές τους ήρωες προσχηματικούς. Οι αδυναμίες οδήγησαν στην ομόφωνη απόφαση της Επιτροπής να μην τιμηθεί με διάκριση κάποιο έργο, ωστόσο στην αναλυτική παρουσίαση των σχολίων μπορεί κανείς να αναζητήσει τόσο τα θετικά όσο και τα αρνητικά στοιχεία του έργου του.

Κλείνουμε με την ελπίδα ότι με νέα έργα οι δρόμοι μας θα συναντηθούν ξανά και θυμίζοντας πως το βιβλίο του Ροντάρι «Η Γραμματική της Φαντασίας», βασίζεται σε μια ιδέα του Νοβάλις: «Αν είχαμε και μια Φανταστική, όπως έχουμε μια Λογική, θα ανακαλύπταμε την τέχνη να επινοούμε».

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Ο Ιάσωνας και ο θησαυρός της ευτυχίας - ψευδ. Ηλιάνα

Θετικό σημείο η αναφορά σε σημερινά κοινωνικά προβλήματα (ενδοοικογενειακή βία και αλκοολισμός).

Παρά τη στρωτή αφήγηση και τη ρέουσα γλώσσα, υπάρχουν ορθογραφικά σφάλματα ενώ παρατηρείται και αναίτια εναλλαγή της πρωτοπρόσωπης με την τριτοπρόσωπη αφήγηση (λ.χ. σελ.5). Επίσης, παρά την όμορφη αλληγορία με τους επιτυχείς σε κάποια σημεία συμβολισμούς, παραμένουν απλοϊκές και κοινότοπες κάποιες ταυτίσεις/σύμβολα: θησαυρός=αγάπη/ευτυχία ενώ είναι σαφής η διδακτική πρόθεση. Κοινότοπο, επίσης, και ευθύγραμμο ανεπτυγμένο το κεντρικό θέμα και τα πρόσωπα: κινήγι θησαυρού-γρίφοι και αινίγματα-ανακάλυψη του νοήματος της ζωής από μία παρέα φίλων που ενισχύεται από ένα ζευγάρι ηλικιωμένων προστατών. Παρά το ωραίο εύρημα του ηλικιωμένου φίλου/βιβλιοπώλη, τα λογοτεχνικά πρόσωπα παραμένουν προσχηματικά και τα διαδοχικά επεισόδια χωρίς ανάπτυξη και πλοκή. Χωρίς πειθώ και ο τρόπος που δίνονται οι γρίφοι ως κρυπτογραφημένα μηνύματα του μυστηριώδους βιβλίου: μοιάζουν περισσότερο με μεταφυσικούς οινούς παρά με αινιγματικές φράσεις.

Τονίζονται:

Πολλά ορθογραφικά λάθη με πρώτο και κύριο το όνομα στο τίτλο: *Ιάσωνας* (Ιάσυνας, το σωστό), *των μάτωσε, μην τυχόν, πιθανών καστελάκι* (τι είναι αυτό;), *χάμε*

(χάμαι είναι το σωστό σε κρητική διάλεκτο) κ.α. Επίσης εκφράσεις που δεν στέκουν:
πιο πανέξυπνος, αγριόχορτα ξαπλωμένα στην τσιμεντένια αυλή

Πολλές επαναλήψεις: γέλασαν με την ψυχή τους, κ.α

Πολλές αβλεψίες που αφορούν τα πρόσωπα και την πλοκή: στη σελ. τρία αναφέρεται ο δάσκαλος ενώ στη συνέχεια (σελ. 4) ο δάσκαλος γίνεται δασκάλα.

Απότομες μεταβάσεις και γρήγορες λύσεις των γρίφων (δεν καταλαβαίνουμε ούτε πώς είναι ο κώδικας ούτε πώς καταλήγουν τα παιδιά στην αποκωδικοποίησή του)

Αδέξια στημένες σκηνές, π.χ. στη σκηνή με την γειτόνισσα (πώς γίνεται ενώ έχουν αγωνία για τον φίλο τους, να κάθονται χαλαρά να τους κεράσει η γειτόνισσα;)

Διδακτισμός.

Πολλά στερεότυπα: αναζήτηση θησαυρού, περιπέτεια, ο θησαυρός είναι η αγάπη, ο παραστρατημένος πατέρας μετανοεί κ.α.

2. Ο θησαυρός του καπετάν Νικολό - ψευδ. Πεφταστέρι

Κοινότυπο θέμα (Κυνήγι θησαυρού από παρέα παιδιών σε καλοκαιρινές διακοπές, σε εμβληματικό οίκημα), με κοινότυπη και γραμμική δομή και προσχηματικούς χαρακτήρες. Έχει έντονες ομοιότητες με τον τίτλο, το θέμα, τους χαρακτήρες και τον τρόπο ανάπτυξης του προηγούμενου κειμένου που προβληματίσαν [παραπέμπουν είτε σε αντιγραφή (από άλλο μυθιστόρημα/ταινία/σήριαλ) είτε ανάπτυξη κάποιου σχετικού παιχνιδιού]. Ωραίο εύρημα η «ανακάλυψη» μιας διαθήκης και η αποκάλυψη της ταυτότητας του πειρατή/συντάκτη της.

Οι παιδικοί χαρακτήρες είναι ενδιαφέροντες.

Υπάρχουν κάποια ωραία ευρήματα: η διαθήκη 200 ετών, το τζάκι – καρχαρίας

Θίγεται το θέμα της απώλειας του γονιού.

Έχει λεπτό χιούμορ.

Όμως:

Έχει επαναλήψεις και πολλά κλισέ.

Λάθη στην ιταλική έκφραση (στην απόδοση και την προφορά) επίσης και στην προφορά των λατινικών: fortuna fammi fa (όχι far) felice fine, (φορτούνα, φάμμι φα φελίτσε φίνε, είναι η σωστή προφορά) μαργκαρίτα κερούλεα (όχι μαργαρίτα καρούλια) – καλό είναι οι δημιουργοί να κάνουν μια επαλήθευση όσων γράφουν.

Αφελή ευρήματα, π.χ. το μεταλλικό κουτί μέσα στον βράχο (δεν επιβιώνει σε τέτοιες συνθήκες για 200 χρόνια).

Το ημερολόγιο δεν είναι καθόλου πειστικό, η γλώσσα είναι σύγχρονη.

Το τελευταίο μήνυμα του Κ. Νικολό δεν ταιριάζει στον χαρακτήρα του πειρατή, έχει διδακτισμό και κλισέ (θησαυρός από εμπειρίες).

Δημιουργείται η υποψία ότι όλο αυτό ήταν στημένο από τον παππού, αλλά και μια σύγχυση αν τελικά αυτό ήθελε να πει ο συγγραφέας.

Αν όντως αυτό ήθελε να πει ο συγγραφέας (ότι είναι μια περιπέτεια σχεδιασμένη από τον παππού) θα έπρεπε να το διαχειριστεί διαφορετικά.

Καλή η προσπάθεια αλλά δεν επιτυγχάνει τον στόχο

3. Το συμπόσιο των καρδερίνων με τα δαχτυλίδια - ψευδ. Μυραλένα

Πρόκειται για ένα σπονδυλωτό αφήγημα αποτελούμενο από ιστορίες που παρατίθενται γραμμικά (δεν υπάρχει κανένα στοιχείο πλοκής που συνδέει τη μία ιστορία με την άλλη ή να προετοιμάζει την ανάδυση του επόμενου επεισοδίου) με ήρωα διαφορετικό κάθε φορά πουλί· κάθε πουλί/πρωταγωνιστής επεισοδίου μέσα από τις εμπειρίες του εισφέρει το δικό του δίδαγμα στην ωρίμανση, κοινωνικοποίηση και ενηλικίωση της αρχικής καρδερίνας/Ρίνας. Η σαφής διδακτική πρόθεση μέσω της αλληγορίας, ενισχυμένη από τα επιτυχή λογοπαίγνια με τα τοπικά ιδιοματικά ονόματα των πουλιών, παραπέμπει στους Μύθους του Αισώπου και σε ανάλογες ιστορίες με πρωταγωνιστές ζώα. Ωστόσο, δεν αποτελεί μυθιστόρημα με τα αναγκαία

χαρακτηριστικά του είδους. Η στρωτή αφήγηση και η σωστή χρήση της γλώσσας αλλά η έντονα διδακτική πρόθεση, δείχνουν ότι το κείμενο θα μπορούσε να γραφεί ως θεατρικό δρώμενο για βιωματική δράση μέσα στην τάξη.

Καλή χρήση της γλώσσας, με χαριτωμένα λογοπαίγνια και λαϊκές εκφράσεις (κοκκινοτσεμπερού)

Ωραίες εικόνες με συναισθηματικό φορτίο.

Μακροσκελείς περιγραφές, πολλές επαναλήψεις και ξεχειλώματα που είναι εις βάρος της πλοκής.

Πολλές πληροφορίες (τύπου φυσικής ιστορίας).

Οι επιμέρους ιστορίες είναι κουραστικά πανομοιότυπες και έχουν την ίδια δομή: παρουσίαση χαρακτήρα, στοιχεία εξωτερικής εμφάνισης, μικρή ιστορία, φιλοσοφικό σχόλιο.

Διάχυτος διδακτισμός και κλισέ (η ομορφιά της ατέλειας).

Εν κατακλείδι: Η αρχική ιδέα είναι ενδιαφέρουσα αλλά η φλύαρη διαχείριση δίνει ένα αδιάφορο αποτέλεσμα.

4. Το “παιδί σάντουιτς” - ψευδ. Σωτηρούλα

Πρόκειται, πρωτίστως, για μυθιστόρημα με τα τυπικά χαρακτηριστικά της δομής του είδους. Επιπλέον, παρουσιάζεται ένα κεντρικό αφηγηματικό θέμα: το λεκτικό διαζώσης ή διαδικτυακό-bullying με κύριους και δευτερεύοντες χαρακτήρες, σωστά ανεπτυγμένο γύρω από ένα κεντρικό περιβάλλον, μέσα σε συγκεκριμένο χωρο-χρονικό πλαίσιο. Με ρέουσα γλώσσα (ταιριαστή στην ηλικία πρωταγωνιστών και αναγνωστών αλλά και στη γλώσσα της εποχής) παρουσιάζονται πολύ πειστικά τα θέματα που απασχολούν τη συγκεκριμένη ηλικία, οι φιλίες και οι αντιπαλότητες, οι διάλογοι και τα συναισθήματα, οι σχολικές «κλίκες» και η μαθητική «αργκό». Με πειστικότητα, ενάργεια και λεπτό χιούμορ παρουσιάζονται και οι χαρακτήρες: κύριοι και δευτερεύοντες. Επιτυχής η ανάπτυξη, η διαίρεση, η διαδοχή και οι τίτλοι των κεφαλαίων. Ατυχής και χωρίς προφανή σύνδεση με το περιεχόμενο ο τίτλος του μυθιστορήματος.

Πειστικοί παιδικοί χαρακτήρες, με συναισθηματικές μεταπτώσεις χαρακτηριστικές της προεφηβικής ηλικίας.

Περιγράφει με ζωντάνια την οικογενειακή και σχολική ζωή.

Θίγει θέματα που απασχολούν τα παιδιά: η θέση του παιδιού στην ιεραρχία της οικογένειας, η επιθυμία να ένταξης στην ομάδα κλπ.

Παρουσιάζει αδεξιότητες στην πλοκή: γιατί είναι σημαντικό να γνωρίζουν από πριν τον δάσκαλο; Γιατί ξαφνικά ο κολλητός γυρίζει την πλάτη στον φίλο του; (η ερμηνεία ότι ζηλεύει τη σχέση με τον Λεωνίδα δεν στηρίζεται με λογικό και επαρκή τρόπο).

Υπερβολικές εκφράσεις (έχει παγώσει ο χρόνος) και διάφορα κλισέ.

Η υπόθεση δεν έχει καμία πρωτοτυπία και εξελίσσεται πολύ γραμμικά, χωρίς καμία έκπληξη ή ανατροπή.

Ιδιωματικές φράσεις που δεν βρέθηκαν πουθενά: «βλέπει με το μισό» (βλέπει με μισό μάτι), ψηλώνει το χέρι (υψώνει το χέρι).

Οι μαθητές έχουν παρατσούκλια, πράγμα που είναι απολύτως ρεαλιστικό, ενώ κάποια είναι προσβλητικά και υποκρύπτουν bullying. Ωστόσο δεν συνάδει η αποδοχή τους χωρίς κανένα σχόλιο από τον χαρακτήρα του πρωταγωνιστή (το καλό παιδί).

Κείμενο γραμμένο για παιδιά, αλλά με έντονη την αφηγηματική φωνή ενήλικα. Γίνεται προσπάθεια να υιοθετηθεί ένα νεανικό λεξιλόγιο, αλλά φαίνεται επίπλαστο. Γίνεται προσπάθεια να θιγούν θέματα γύρω από τη σχολική ζωή που απασχολούν ένα παιδί της ηλικίας στην οποία απευθύνεται το κείμενο, αλλά σε μερικά σημεία το κείμενο γίνεται κουραστικό.

Εν κατακλείδι: Ενώ ξεκινά με ενδιαφέροντα τρόπο η αφήγηση, τελικά η γραμμική εξέλιξη και η αναμενόμενη πλοκή καθιστά το ανάγνωσμα αδιάφορο.

5. Όχι! Ως εδώ! - ψευδ. Μαρκέλλα

Μέσα από τις περιγραφές των επεισοδίων και την παρουσίαση των χαρακτήρων, δίνονται πολύ σωστά τα είδη και οι μορφές bullying καθώς και τα συναισθήματα του παιδιού που το βιώνει ως θύμα. Ορθά αποδίδεται το ψυχογράφημα του παιδιού θύματος και τα εσωτερικά διλήμματα που αντιμετωπίζει. Όμορφο το εγκιβωτισμένο στην αφήγηση συμβολικό παραμύθι. Ωστόσο, παρά την ύπαρξη κεντρικού χαρακτήρα δεν υπάρχει κεντρικό αφηγηματικό θέμα στο έργο, το οποίο θα αποτελούσε τον κεντρικό πυρήνα ανάπτυξης μυθιστορήματος με δράση, πλοκή, δέση, ανατροπή, περιπέτεια και λύση. Αντίθετα τίγονται πολλά θέματα (ενδο-οικογενειακή βία, σχολικός εκφοβισμός, αυτισμός, σωματική αναπηρία), τα οποία εναλλάσσονται γραμμικά και επίπεδα, αφού στη συγκεκριμένη έκταση δεν μπορούν να αναπτυχθούν. Οι όποιες μυθοπλαστικές αρετές, θυσιάζονται μπροστά στον έκδηλο διδακτισμό και την προσπάθεια θεματολογικής «ορθότητας» ενώ οι συνεχείς παρεκβάσεις για την παρουσίαση «περιφερειακών» προσώπων και η διαρκής επανάληψη διλημάτων, καθιστούν την ανάγνωση πολύ κουραστική (δοθείσης και της ηλικίας του αναγνωστικού κοινού στο οποίο απευθύνεται).

Καλοδοουλεμένο κείμενο, θίγει θέματα που ενδιαφέρουν τα παιδιά αυτής της ηλικίας: σχολικός εκφοβισμός, ενδοοικογενειακή βία, μαθησιακές δυσκολίες.

Παρουσιάζει τις βαθύτερες αιτίες που οδηγούν κάποιο παιδί να γίνει ο νταής του σχολείου.

Όμως,

Έχει απλοϊκή διαχείριση του θέματος, γραμμική πλοκή και επιφανειακή διαχείριση: δεν αξιοποιεί τον χαρακτήρα του Άγη, τον παρουσιάζει μονοδιάστατα, ενώ θα μπορούσε να στηρίζει πάνω του μια ενδιαφέρουσα ανατροπή.

Πομπώδεις εκφράσεις (τα δάκρυα που τρέχουν πίσω από τα μάτια, η μυρωδιά του νέου θηράματος).

Πολλά κλισέ π.χ. στις συμπεριφορές των χαρακτήρων, στην περιγραφή της όμορφης συμμαθήτριας κ.α.

Αρκετές υπερβολές:

Κολλαριστά και μεταξωτά πουκάμισα (ένα παιδί τα φοράει αυτά;)

Τα κορίτσια όλων των τάξεων που «λιώνουν» για τον Άγη κλπ.

Κουραστικές επαναλήψεις: για τους φίλους – δουλικά του Άγη, για την κοινωνική του θέση.

Εν κατακλείδι: θα μπορούσε να είναι μια ενδιαφέρουσα ιστορία, αλλά η γραμμική εξέλιξη, η αναμενόμενη πλοκή και η έλλειψη πρωτοτυπίας λειτουργούν εις βάρος της.

2. Βραβείο Εκδ. Οίκου ΚΕΔΡΟΣ

Ιστορία Μυστηρίου για παιδιά 8-12 ετών (8.000-10.000 λέξεις)

Επιτροπή

Πρόεδρος: Εύη Πίνη

1. Αριάδνη Μοσχονά
2. Βασιλειάδη Άννα
3. Έλενα Χουσνή
4. Κώστας Στοφόρος

Εισηγήση: Άννα Βασιλειάδη

Εισήγηση κατηγορίας

Στόχος της κατηγορίας είναι να συγκεντρώσει ιστορίες για τα παιδιά 8 έως 12 ετών, τα οποία είναι ιδιαίτερων απαιτήσεων - θα λέγαμε ακόμα και αυστηρών απαιτήσεων.

Τα παιδιά, πλέον, από πολύ μικρές ηλικίες, κρίνουν, ελέγχουν, αναρωτιούνται πώς, γιατί, τι, και εντοπίζουν πανεύκολα κάθε ασυνέπεια που δεν ικανοποιεί τη λογική τους. Σε αυτή την ηλικία, έχουν ήδη αρκετά ερεθίσματα ώστε να έχουν ξεφύγει από την ηλικία του παιδιάστικου, του αφελούς, του αδικαιολόγητου. Φεύγουν από τις σύντομες ιστορίες με την πλούσια εικονογράφηση που ικανοποιεί και το μυαλό και την αισθητική τους και αναζητούν ιστορίες που να μπορούν να κρατήσουν το ενδιαφέρον τους, να έχουν αγωνία, κορύφωση, να έχουν την ανατροπή που θα πρέπει να έχει μια συνέπεια με την υπόλοιπη ιστορία. Αναζητούν δράση, χιούμορ, περιπέτεια, όμως απαιτούν, επίσης, όλα αυτά να έχουν συνέπεια και αληθοφάνεια στο νόημα, στην πλοκή, στους χαρακτήρες, στα γεγονότα όπως εμπλέκονται.

Αναζητούν τη δράση και θέλουν η συμπεριφορά των ηρώων να είναι κοντά στα πρότυπα της ηλικίας τους, ώστε να νιώσουν την περιπέτεια «δική» τους και να ταυτιστούν ακολουθώντας νοερά τον ήρωα (ή τους ήρωες) στην επίλυση του μυστηρίου που βρίσκεται μπροστά τους. Το τέλος θα πρέπει να αφήνει στους νεαρούς αναγνώστες μια έκπληξη και την επίγευση ότι η αγωνία τους δικαιώθηκε.

Με την ευκαιρία και των φετινών υποψηφιοτήτων θα θέλαμε να επιστήσουμε, για άλλη μια φορά, την προσοχή σας στη διαφορά μεταξύ μυστηρίου και μυστηριακού.

Στην κατηγορία είχαμε τρεις συμμετοχές, εκ των οποίων η μία δεν κατατάσσεται ακριβώς στην κατηγορία μυστηρίου, ενώ οι άλλες δύο, αν και είχαν θετικά στοιχεία, τους έλειπαν αυτά που χρειάζονται για να πείσουν τον αναγνώστη και να τα κάνουν μυστήρια με συνέπεια.

Έτσι η επιτροπή αποφάσισε ότι δεν μπορεί να απονεμηθεί κάποια διάκριση.

Ευχόμαστε -ξανά- τις επόμενες χρονιές οι υποψήφιοι να επωφεληθούν από τα σχόλια και τις επισημάνσεις και να μας δώσουν την χαρά να ξεχωρίσουμε κάποιο έργο άξιο διάκρισης.

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Το τρίτο πάτωμα - ψευδ. Λητώ

Καλογραμμένο και πρωτότυπο, κρατάει το ενδιαφέρον, θίγει σημαντικά ζητήματα. Πολύ ενδιαφέρουσα και η συνεχής αλλαγή οπτικής, αφού διαβάζουμε την ιστορία με τα μάτια των ηρώων της που εναλλάσσονται στην αφήγηση. Πολύ έξυπνα και τα λογοπαίγνια που ξεκινούν από το LibrΩ.

Η ιστορία είναι ενδιαφέρουσα γιατί ασχολείται με αρκετές θεματικές: φιλιανγνωσία, φιλία, ευρηματικότητα, σχέσεις γονέων - παιδιών, δικτατορία, ελευθερία κ.ά.

Το έργο είναι καλοδουλεμένο παιδικό μυστήριο (8-12 ετών), με ξεκάθαρη πολυπρισματική αφήγηση (εναλλαγή αφηγητών: παιδιά, γάτα, ενήλικες). Αυτό προσφέρει ποικιλία φωνών, δίνει ρυθμό και κρατά το ενδιαφέρον. Η χρήση της πολυκατοικίας ως μικρόκοσμου δημιουργεί αίσθηση κοινότητας και σασπένς με το άδειο ρετιρέ.

Ο Οδυσσέας, η Ζωή, η Λήδα, ο Μάριος, η Μόνικα κ.ά. είναι καλοσχεδιασμένοι, με σαφή χαρακτηριστικά που τους κάνουν να ξεχωρίζουν. Υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στη φαντασία (παιχνίδια ρόλων, Παρατηρητές, Χειρογραφή) και στη ρεαλιστική καθημερινότητα. Ο ρόλος της Μόνικα και του βιβλιοπωλείου λειτουργεί σαν «κόμβος» αφήγησης.

Ωστόσο, η αφήγηση έχει αδυναμίες:

Οι εκφράσεις και ο τρόπος εκφοράς του λόγου είναι πολύ μακριά από τα παιδιά αυτής της ηλικίας. Λέξεις όπως «αφυπηρητέσει» ή εκφράσεις όπως «εσωστρεφή φλόγα

που χρησιμοποιεί συνετά» είναι αδύνατον να λέγονται από παιδιά ηλικίας 10-12 ετών και να έχουν κατακτηθεί ως έννοιες.

Ανακολουθίες χρονικές, π.χ., ο Μάριος λέει ότι δεν είχαν ακολουθήσει τον πατέρα του αναφερόμενος στην περίοδο της Χούντας, όταν προφανώς δεν μπορούσε να είχε γεννηθεί εάν η ιστορία τοποθετείται στο σήμερα που έτσι προκύπτει από την χρήση των κινητών. Αυτό δημιουργεί μια σύγχυση για μια εποχή που είναι ήδη πολύ μακρινή για τα παιδιά αλλά που, ωστόσο, σίγουρα την γνωρίζουν από το σχολείο και ξέρουν κάποια πράγματα για αυτή και την τοποθετούν στο μακρινό παρελθόν σε σχέση με το δικό τους τώρα.

Ανακολουθίες άλλες: π.χ. Μπαίνουν στο διαμέρισμα της Ζωγράφου και ενώ αρχικά διαβάζουμε ότι έμειναν έκπληκτοι από την οργάνωση βιβλίων και έργων τέχνης μετά τα παιδιά λένε ότι είναι άδειο. Επίσης είναι απίθανο εάν έγινε αναζήτηση είτε στα social είτε εκτός αυτών να μην βρήκαν στοιχεία για κάποια που υπήρξε διάσημη δημοσιογράφος, ειδικά αφού ανακάλυψαν την ταυτότητά της.

Πώς τα παιδιά βλέπουν το εσωτερικό του ρετιρέ μέσα στη μαύρη νύχτα, μέσα από τα σκονισμένα τζάμια και μάλιστα διακρίνουν χρώματα; (δεν αναφέρεται ότι άναψαν φακούς ή κινητό). Επίσης η φωτογραφία του πτυχίου είναι ακόμη μια αστοχία. Θα έπρεπε να βρεθεί άλλος τρόπος για να ανακαλύψουν την ταυτότητα της μυστηριώδους γυναικάς.

Ενδιαφέρον το παιχνίδι με την παρατήρηση ανθρώπων και την σύνδεσή τους με φανταστικά πλάσματα που τα παιδιά αγαπούν πολύ όπως και τα βιβλία φαντασίας με τα οποία αναφέρεται ότι έχουν σχέση μέσω του βιβλιοπωλείου της Μόνικας. Αλλά η αντιστοίχιση, όπως τουλάχιστον παρουσιάζεται, γίνεται με τη «ματιά» του ενήλικα και όχι του παιδιού.

Το βιβλίο χρειάζεται μια επιμέλεια που θα κάνει τη γλώσσα σύγχρονη και ρέουσα, να έχει ενδιαφέρον για τα παιδιά. Η πρωτοπρόσωπη αφήγηση είναι ενδιαφέρουσα επιλογή όμως γίνεται αδύναμη αφού όλες οι φωνές μοιάζουν να είναι σχεδόν ίδιες.

2. Ο κώδικας του σχολείου 13 - ψευδ. Ιόλη

Καθόλου πειστικό ως «επιστημονική φαντασία». Πολλές αδυναμίες στην πλοκή και στη γραφή. Οι χαρακτήρες επίσης επίπεδοι. Η εικόνα του σχολείου επίσης αδύναμη. Όλα γίνονται πολύ «εύκολα» χωρίς επαρκείς εξηγήσεις. Λείπει η δημιουργική πνοή.

Η ιστορία επιχειρεί να εισάγει τα νέα παιδιά στον κόσμο της Τεχνητής Νοημοσύνης και στις προκλήσεις, ειδικά τις ηθικές, που αυτή δημιουργεί. Αν και το θέμα είναι σύγχρονο και αφορά τα παιδιά της εποχής μας που ουσιαστικά γεννήθηκαν και μεγαλώνουν στον ψηφιακό κόσμο, και δεν έχουν γνωρίζει τον κόσμο όπως ήταν πριν την ψηφιακή εποχή, η ιστορία έχει πολλά κενά και παρουσιάζεται μάλλον με αφέλεια. Ένα σχολείο που από το 1984 κιόλας έχει ανακαλύψει την Τεχνητή Νοημοσύνη είναι από μόνο του κάτι εξωπραγματικό ακόμη και αν εντάσσεται στη μυθοπλασία. Ένα απόρρητο σχέδιο, του οποίου οι φάκελοι βρίσκονται αφύλακτοι σε ένα ντουλάπι στην βιβλιοθήκη του σχολείου, μια υδρόγειος σφαίρα σε κοινή θέα κλπ., όλα αυτά είναι πολύ «εύκολα» ως στάδια επίλυσης του γρίφου και μη συμβατά με ένα σχέδιο απόρρητο, δίνοντας την αίσθηση της αφέλειας. Επίσης είναι αδύνατον για παιδιά αυτής της ηλικίας να διαπραγματευτούν θεματικές τόσο πολύπλοκες και πολυεπίπεδες όπως τα ερωτήματα που τίθενται στα στάδια που η σφαίρα περιλαμβάνει. Παρότι οι διάλογοι έχουν φρεσκάδα και υπάρχει μια ωραία ενέργεια στην ομάδα, η ιστορία σίγουρα δεν είναι συνεκτική και έχει πολλά κενά.

Υπάρχουν πολλές αστοχίες, απότομες μεταβάσεις και προβλήματα στην πλοκή: ξαφνικά αναφέρονται το παλαιό σχέδιο, η λέξη σφαίρα, σαν να ήξερε ο αναγνώστης ότι τα στοιχεία αυτά είχαν βρεθεί, ενώ δεν υπάρχει καμία σχετική αναφορά.

Υπάρχουν αβλεψίες, ασυνέπειες και αφελής διαχείριση των χαρακτήρων:

Η κυρία Αλεξάνδρα, η διευθύντρια, πολύ απότομα γίνεται ύποπτη και η κακιά της υπόθεσης, χωρίς να εξηγεί επαρκώς ο/η συγγραφέας γιατί την υποπτεύθηκαν τα παιδιά. Στο τέλος του 12^{ου} κεφαλαίου και στο 13^ο αλλάζει όνομα και γίνεται κυρία Ελισάβετ, ενώ στο 15^ο επανέρχεται ως κυρία Αλεξάνδρα.

Το σπάσιμο του κώδικα με τους αριθμούς στην υδρόγειο ήταν ακατανόητο.

Οι διάλογοι είναι συχνά απλοϊκοί και επαναλαμβανόμενοι. Θα κέρδιζε από πιο φυσικό προφορικό λόγο.

Οι χαρακτήρες μένουν μονοδιάστατοι, χωρίς ουσιαστική εσωτερική ανάπτυξη· το κάθε παιδί έχει έναν ρόλο-ετικέτα.

Η αφήγηση πλατειάζει, με περιγραφές που δεν προχωρούν πάντα την πλοκή. Η ιστορία θα μπορούσε να είναι πιο σφιχτή.

Γενικά η πλοκή είναι πολύ αδύναμη.

Μια ιστορία που θα μπορούσε να παρουσιάζει ενδιαφέρον λόγω και του επίκαιρου χαρακτήρα της. Όμως δεν είναι ούτε αρκετά ούτε σωστά δουλεμένη. Θα χρειαστεί ενίσχυση στους χαρακτήρες και πιο πρωτότυπη ανάπτυξη του «κώδικα».

3. Το ρολόι που έκλεβε ώρες - ψευδ. Τικιτάκ

Η ιδέα ενός ακινητοποιημένου χρόνου, ενός χρόνου που μετρά εντελώς διαφορετικά από ό,τι έχουμε συνηθίσει, είναι σίγουρα όμορφη και βάζει τα παιδιά σε έναν κόσμο εντελώς διαφορετικό, ειδικά στην εποχή μας που συχνά τα παιδιά αδυνατούν να κατανοήσουν ακόμη και τον τρόπο λειτουργίας ενός αναλογικού ρολογιού με δείκτες.

Ο μαγικός ρεαλισμός, που είναι έντονος, είναι ένα ενδιαφέρον στοιχείο που συνήθως αρέσει στα παιδιά ενώ και ο γρίφος με τον χρόνο που πρέπει να αναζητηθεί στις σημαντικές στιγμές, είναι μια όμορφη αναφορά στις σημαντικές στιγμές της ζωής.

Ο γρίφος με την άγκυρα, το πουλί και το σπασμένο κλειδί, και τη συνδρομή του κουρδιστού για την αποκωδικοποίησή του, διεγείρει τη φαντασία. Επίσης ενδιαφέρων είναι ο συσχετισμός με τα στοιχεία της φύσης. Οι ώρες που χάθηκαν στη γη, οι ώρες που χάθηκαν στη θάλασσα, οι ώρες που χάνουμε, οι ώρες που ξεχνάμε, ο χρόνος που μένει, ο χρόνος που δίνεις αλλά και έννοιες όπως ο ρυθμός, κάνουν την ιστορία ενδιαφέρουσα. Τελικά ο χρόνος όχι σαν μια σταθερά αλλά σαν μια εύθραυστη έννοια, είναι η κεντρική ιδέα της ιστορίας που μπορεί να προβληματίσει και να εισάγει σε μια εντελώς διαφορετική θεώρηση του τι σημαίνει χρόνος.

Η γλώσσα της ιστορίας βρίθεται από παρομοιώσεις και λυρικές περιγραφές που κάνουν το κείμενο συχνά κουραστικό και δύσκολο για παιδιά αυτής της ηλικίας.

Πολλές βαρύγδουπες και ακατανόητες εκφράσεις: *κατάπιε στεγνό το σάλιο του, όταν το χαρτί άγγιξε το τραπέζι, μια στιγμή πριν τους καταπιεί η κατάρρευση* (θυμίζουν εκφράσεις από αυτόματη μετάφραση), *ψιθύρισε αλλά η φωνή δεν ήταν ψίθυρος, ο ουρανός σταματημένος κλπ.*

Πολλές επαναλήψεις μοτίβων.

Έχει κάποια ενδιαφέροντα στοιχεία ως παραμύθι, αλλά δεν κατατάσσεται σε «ιστορία μυστηρίου».

Πολλές αδυναμίες στην πλοκή και στο γενικότερο στήσιμο.

Ταιριάζει περισσότερο σε νουβέλα φαντασίας για προεφήβους/εφήβους (middle grade ή YA).

Υπάρχουν επαναλήψεις σε εικόνες (ρολόγια που σταματούν, χρόνος που χάνεται, σκιές που μεγαλώνουν) που μειώνουν τη δραματική δύναμη.

Η πλοκή κινείται με συνεχείς δοκιμασίες/«σύμβολα» (πουλί-άγκυρα-κλειδί) σε μοτίβο quest, το οποίο κινδυνεύει να γίνει προβλέψιμο αν δεν αποκτήσει ανατροπή νωρίτερα.

Για νεότερα παιδιά είναι βαρύ και σκοτεινό· χρειάζεται ξεκάθαρη στόχευση σε μεγαλύτερη ηλικία (10-14+).

Καλή δουλειά, με ύφος που παραπέμπει σε πιο ώριμη φανταστική λογοτεχνία. Χρειάζεται σαφή τοποθέτηση:

Το έργο είναι ουσιαστικά εκτός του ζητούμενου της κατηγορίας.

3. Βραβείο Εκδ. Οίκου ΣΑΪΤΗΣ,

Μυθιστόρημα για εφήβους και νέους με φόντο μία ιστορική περίοδο ή ένα ιστορικό γεγονός (15.000 λέξεις)

ΚΑΜΜΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

4. Βραβείο Εκδ. Οίκου ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ

Μυθιστόρημα εφηβικό για παιδιά Γυμνασίου ή Λυκείου ετών 14+ (30.000 έως 35.000 λέξεις)

Επιτροπή

Πρόεδρος: Βησσαρία Ζορμπά-Ραμμοπούλου

1. Αντώνης Μυλωνάκης
2. Άννα Βασιλειάδη
3. Ελένη Τασοπούλου
4. Έλενα Γλωσσιώτη

Εισήγηση: Ελένη Τασοπούλου

Εισήγηση κατηγορίας

Στην κατηγορία του Εφηβικού Μυθιστορήματος, παραλάβαμε 4 έργα. Θετικά στοιχεία σε αυτά υπήρξαν, αλλά το τελικό συνολικό αποτέλεσμα δεν δικαίωσε τους δημιουργούς.

Κι αυτό, διότι ό,τι επικράτησε ήταν:

1) Ο εμφανής, εντελώς απροκάλυπτος διδακτισμός. Το τελευταίο πράγμα που προσδοκά ένας έφηβος αναγνώστης είναι άλλος ένας ενήλικος, εν προκειμένω ο συγγραφέας με το alter ego του, του παντογνώστη αφηγητή, να του κουνάει το δάχτυλο υποδεικνύοντάς του ποια είναι η αποδεκτή συμπεριφορά, οι ορθές απόψεις και ιδέες, το σωστό και το λάθος. Όλα ετοιμοπαράδοτα, σαν ένα manual με οδηγίες για να πορευτεί ο έφηβος στη ζωή, επενδυμένο με μια επιδερμική επίφαση λογοτεχνικότητας. Το μήνυμα που θέλει να "περάσει" ο συγγραφέας, δεν προκύπτει μέσα από τη δράση και την εξέλιξη της πλοκής, αλλά δίνεται ατόφιο, εν είδειε μανιφέστου.

2) Η λανθασμένη αντίληψη της ψυχολογίας των εφήβων, που παρουσιάζεται σε κάποια περίπτωση ακόμα και με τρόπο ανάλαφρο και παιγνιώδη, σαν τα αισθήματα των εφήβων να στερούνται βάθους, έντασης και πολυπλοκότητας.

3) Η άνιση γραφή, που ήταν παρούσα στα περισσότερα κείμενα, η έλλειψη συγκρότησης, ενιαίου ύφους και λογοτεχνικότητας, και

4) Η έλλειψη ελκυστικών θεμάτων και ηρώων με τους οποίους θα ταυτιστεί ο νεαρός αναγνώστης, αναγνωρίζοντας σε αυτούς στοιχεία και του δικού του προβληματισμού. Ό,τι δηλαδή οφείλει να κάνει με ιδιαίτερη δεξιοτεχνία η λογοτεχνία που απευθύνεται σε αυτή την ηλικιακή ομάδα αναγνωστών, η οποία, ας θυμηθούμε, έχει γίνει πια ολιγάριθμη.

Κατόπιν αυτών, και παρά τις αρετές που διέκριναν ιδίως κάποιο από τα κείμενα, τα μέλη της επιτροπής συμφώνησαν πως κανένα έργο δεν πληροί τις προδιαγραφές για διάκριση.

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Το πιο τρελό καρδιοχτύπι... στη β' γυμνασίου - ψευδ. Χρυσή

Είναι ένα μυθιστόρημα που αναφέρεται στις καθημερινές στιγμές ενός κοριτσιού στο γυμνάσιο. Το έργο επιχειρεί να σκιαγραφήσει τη ζωή μιας μαθήτριας Β' Γυμνασίου και να θίξει ζητήματα που σχετίζονται με το σχολείο, την πειθαρχία, τους συμμαθητές και την επιρροή της τεχνολογίας. Ωστόσο, αυτό που διαφαίνεται περισσότερο δεν είναι η νεανική ματιά, αλλά εκείνη ενός ενήλικα που συμβουλεύει και νουθετεί.

Η γλώσσα, το λεξιλόγιο και το ύφος δεν ταιριάζουν στην ηλικία του πρωτοπρόσωπου αφηγητή (Β' Γυμνασίου), ενώ οι διάλογοι πιο φυσικοί και οι σκηνές μέσα στην τάξη αρκετά παραστατικές. Ο έντονος διδακτισμός οδηγεί σε κηρυγματικό λόγο, καθόλου ελκυστικό για την ηλικία των αναγνωστών/στριών, καθιστώντας, μάλιστα, ιδιαίτερα αντιπαθές σε τέτοιες ηλικίες το πρόσωπο της προ-έφηβης ηρωίδας: από τον αφηγηματικό λόγο προκύπτει ένα έντονο Υπερ-εγώ του «τέλειου παιδιού», μία «ανωτερότητα», η οποία το καθιστά μη αληθοφανή προ-έφηβο λογοτεχνικό χαρακτήρα. Η αφηγήτρια-πρωταγωνίστρια αποτελεί έναν απολύτως προσχηματικό λογοτεχνικό χαρακτήρα, αφού μέσα από τον λόγο της, ουσιαστικά, μιλάνε στο αναγνωστικό κοινό ο πατέρας και η μητέρα της. Από άποψη περιεχομένου τίθενται ταυτόχρονα πολλά ζητήματα της εποχής και της ηλικίας χωρίς, ωστόσο, να δικαιώνονται λογοτεχνικά ως επεισόδια της πλοκής: δεν πρόκειται, δηλαδή, για διαπλοκή σχετικών με το θέμα γεγονότων που προωθούν δραματουργικά την υπόθεση στη λύση της, αλλά για μια διαδοχή σκηνών, κατάλληλα επιλεγμένων, για να αποτελέσουν για ακόμη μια φορά το πρόσχημα, ώστε να προκύψουν από αυτές «χρήσιμα διδάγματα».

Από την εισαγωγή κιόλας, όπου η ηρωίδα παρουσιάζεται να ανυπομονεί για την έναρξη της σχολικής χρονιάς, δημιουργείται μια εικόνα εκτός πραγματικότητας που δύσκολα θα αγγίξει τον αναγνώστη. Η πρωταγωνίστρια εμφανίζεται ως το τέλειο παιδί, πάντα χαρούμενη, πάντα πρώτη στην τάξη, με αγάπη για το διάβασμα και πλήρη πειθαρχία. Το αποτέλεσμα δεν είναι ελκυστικό, αλλά αντίθετα αντιπαθητικό, γιατί κανένα παιδί δεν θα ταυτιστεί με έναν χαρακτήρα τόσο αποστειρωμένο και ξένο προς την ηλικία του.

Η φωνή της αφηγήτριας είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα. Η Μαίρη εκφράζεται με τρόπο που θυμίζει ενήλικα παιδαγωγό και όχι κορίτσι δεκατριών ετών. Μιλά για «μάχες αυτοσυγκέντρωσης», για «κλειδιά γνώσης» και για «ηθική επιβράβευση», διατυπώσεις που δεν συνάδουν με τον τρόπο σκέψης ενός εφήβου. Αυτό αφαιρεί αυθεντικότητα και δημιουργεί απόσταση από το κοινό-στόχο. Στην ίδια γραμμή κινείται και η υπερβολική διδακτικότητα του κειμένου. Πολλές σκηνές σταματούν για να αναπτυχθούν γενικές αναλύσεις περί κοινωνίας, παιδαγωγικής ή εθισμού, με αποτέλεσμα η ιστορία να χάνει τη ροή της και να μοιάζει περισσότερο με ηθικοπλαστικό δοκίμιο παρά με μυθιστόρημα.

Οι διάλογοι, επίσης, δεν πείθουν. Οι χαρακτήρες μιλούν όλοι με τον ίδιο τρόπο, τότε σαν παιδιά επτά ετών και τότε σαν ενήλικες. Οι χαρακτήρες παραμένουν σχηματικοί: οι «καλοί» εμφανίζονται υπερβολικά σωστοί και οι «κακοί» εντελώς αρνητικοί, χωρίς ψυχολογική πολυπλοκότητα ή αντιφάσεις. Ακόμη, οι αναφορές (π.χ. στον Θανάση Βέγγο) δεν αντιστοιχούν στα βιώματα και τις γνώσεις ενός δεκατετράχρονου παιδιού σήμερα.

Περαιτέρω, κάποιες απόψεις που εκτίθενται είναι μάλλον αμφιλεγόμενες π.χ. “Η Λία όμως, ως κορίτσι ήταν πιο διπλωμάτισσα και ήξερε να κρύβεται” μπορεί να θεωρηθεί ως μια στερεοτυπική έμφυλη διάκριση, ή στην περίπτωση που ο Χρήστος φιλάει τον Θάνο παίζοντας “μπουκάλα” και εκείνος σκουπίζει αηδιασμένος το μάγουλό του, μπορεί να εκληφθεί ως ομοφοβική αναφορά, ή “Γιατί τελικά αυτό είναι το κέρδος του..... η αναγνώριση του αγώνα του, τα γεμάτα ευγνωμοσύνη μάτια των μαθητών του. Αν αυτό εκλείψει... δεν υπάρχει κίνητρο για ν’ αγωνιστείς”: αναρωτιέται κάποιος

αν το μοναδικό κίνητρο για έναν εκπαιδευτικό είναι όντως η αναγνώριση του έργου του και η ευγνωμοσύνη των άλλων.

Λείπει η κεντρική ιδέα και η πλοκή στην ιστορία. Λειτουργεί περισσότερο ως ένα είδος σχολικού ημερολογίου, το οποίο παραθέτει διάφορα γεγονότα που συμβαίνουν μέσα στο σχολείο και τα οποία προσεγγίζονται με ύφος έντονου διδακτισμού, άνισα μοιρασμένα μέσα στο κείμενο και μάλιστα χωρίς να έχει νόημα η έκταση ορισμένων γεγονότων. Γενικότερα δεν διεισδύει στους χαρακτήρες και στα αίτια των συμπεριφορών των ηρώων. Γλυκό το επεισόδιο στο τέλος με την αναζήτηση της συμμαθήτριας που χάθηκε και το αίσθημα ευθύνης και ομαδικότητας που θέλει να προβάλλει, όμως δεν αρκεί για να αναστρέψει το ύφος όλου του έργου καθώς υπάρχει ασυνέχεια στις πράξεις των ηρώων από την αρχή έως το τέλος. Θεωρείται πως η ιστορία δε μπορεί να αγγίξει ένα σύγχρονο έφηβο, αν δεν διαμορφωθεί το κείμενο κάτω από άλλη οπτική.

Συνολικά, το βιβλίο δείχνει πρόθεση να σχολιάσει θέματα που αφορούν το σχολείο, αλλά δεν καταφέρνει να αποδώσει πειστικά τη φωνή και την ψυχολογία των ηρώων του. Κυριαρχεί η αίσθηση ότι ένας ενήλικας μιλά εκ μέρους των παιδιών, αντί να τους δίνει αυθεντική φωνή. Για να λειτουργήσει, χρειάζεται ριζική αναθεώρηση: λιγότερη ηθικολογία, περισσότερη αμεσότητα, φυσικότερους διαλόγους και μια ηρωίδα με πραγματικά χαρακτηριστικά δεκατριώνχρονης, ώστε να μπορεί να ταυτιστεί ένα παιδί που το διαβάζει.

2. Το χρώμα του σταριού - ψευδ. Αστάρτη

Η υπόθεση του συγκεκριμένου μυθιστορήματος είναι ασυνήθιστη και αφορά ένα κορίτσι που η μητέρα του δικάζεται και φυλακίζεται για κατάχρηση χρημάτων. Ως σύλληψη ιδέας θα μπορούσε να είχε ενδιαφέρον, όμως ο/η συγγραφέας δεν την αξιοποίησε.

Έχει νοηματικά κενά, δεν εξηγείται για παράδειγμα για ποιο λόγο μια τόσο καλή μαμά προέβηκε σε μια πράξη άνομη και γιατί δεν υπάρχει πουθενά μια πράξη μεταμέλειας. Σε όλο το έργο ο/η συγγραφέας προσπαθεί να ακροβατηθεί από το φανταστικό στο πραγματικό, το οποίο γίνεται με πολύ άτεχνο και υπερβολικό τρόπο. Σε κρίσιμες και σημαντικές σκηνές η ηρωίδα μεταφέρεται σε ένα φανταστικό κόσμο που δεν αντιστοιχεί με το ψυχισμό μιας έφηβης κοπέλας. Ακόμα και οι μεταφορές που χρησιμοποιεί είναι υπερβολικές και δεν προσδίνουν λογοτεχνικότητα στο κείμενο.

Χρησιμοποιεί φορτωμένη και δυσανάλογα περίπλοκη γλώσσα. Οι προτάσεις είναι συχνά υπερβολικά μακροσκελείς, με αποτέλεσμα να μην ανταποκρίνονται στο αναγνωστικό επίπεδο της συγκεκριμένης ηλικίας. Η αφήγηση γίνεται βαρύνουσα, και σε πολλά σημεία περισσότερο θυμίζει κείμενο ενηλίκων παρά παιδική λογοτεχνία.

Οι σκέψεις που αποδίδονται στη Δάφνη περί ενσυναίσθησης, plan B, κοινωνικού στιγματισμού, δεν ανταποκρίνονται στην ηλικία της και δίνουν την αίσθηση ότι ένας ενήλικας μιλά εκ μέρους της. Αντίστοιχα, τα παιδικά της όνειρα και φαντασιώσεις είναι συχνά πολύ πιο ανώριμα από τα δώδεκα χρόνια της. Αυτό το μείγμα οδηγεί σε μια ηρωίδα που δεν πείθει ως παιδί, αλλά ούτε λειτουργεί πειστικά ως έφηβη.

Η συγγραφική φωνή είναι συνεχώς εκεί, εξηγώντας και αναλύοντας νοήματα αντί να τα αφήνει να φανούν μέσα από τις πράξεις της ηρωίδας. Παραδείγματα όπως τα «κάγκελα από οθόνες, likes, ψεύτικους εγωισμούς και viral εικόνες», προδίδουν την ακατανίκητη διάθεση του συγγραφέα να εκφράσει ευθέως τις προσωπικές του σκέψεις, αντί να τις ενσωματώσει οργανικά στην ιστορία. Το αποτέλεσμα είναι περισσότερο ένα κείμενο ενηλίκων που απευθύνεται σε παιδιά, παρά γνήσια παιδική ή εφηβική αφήγηση.

Η ιστορία επίσης περιπλέκεται με αχρείαστες λεπτομέρειες και αναφορές, όπως σε ποδοσφαιρικούς όρους ή σε πρόσωπα της showbiz (Πουβάς, Τζολί), που είναι ξένα προς τον κόσμο των σημερινών παιδιών.

Συνολικά, το βιβλίο εμφανίζει αστοχία στο κοινό-στόχο του.

Το κείμενο προσπαθεί να συνδυάσει το χιούμορ με το συναίσθημα, αλλά η ισορροπία χάνεται και το αποτέλεσμα είναι άνισο. Μια τόσο δύσκολη κατάσταση στη ζωή ενός εφήβου όπως ο εγκλεισμός της μητέρας στη φυλακή και μάλιστα για μεγάλο χρονικό διάστημα, δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με ανάλαφρη διάθεση και αστεία που ταιριάζουν μόνο σε ανέμελα και χαρούμενα βιώματα π.χ. σελ. 34 “Τι δύναμη να έχει ένα τσουνάμι σε αίθουσα δικαστηρίου; Αστεία πράγματα...” δεν ανταποκρίνεται στα αισθήματα που κατακλύζουν έναν έφηβο τη στιγμή που βλέπει τη μητέρα του στο εδώλιο του κατηγορουμένου να δικάζεται για σοβαρό αδίκημα.

Οι σκέψεις που διατυπώνονται από την έφηβη ηρωίδα προσιδιάζουν μάλλον σε ενήλικο άτομο που επιθυμεί να διαπαιδαγωγήσει, να διδάξει και να νουθετήσει.

Η διατύπωση ενίοτε προβληματίζει, π.χ. σελ. 85 “ακριβά ταγιέρ σπουδαίων εκδοτικών οίκων”.

Συμπαθητικά ευρήματα όπως π.χ. του καναρινιού Φισφιρή, αποδυναμώνονται κυρίως επειδή βρίσκονται σε λάθος, ξένο περιβάλλον, όπου η ελαφράδα τους ξενίζει.

Ενδιαφέρουσα η ειρωνική περιγραφή της κρατικής αδιαφορίας για την επικοινωνία με τα νησιά τον χειμώνα, σε αντίθεση με την τουριστική περίοδο του καλοκαιριού.

Ενώ καταπιάνεται με ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα και διαθέτει άνεση και σωστό χειρισμό της γλώσσας, στη χρήση του λόγου και στη διαπραγμάτευση των κοινωνικών καταγγελιών είναι έκδηλη η θυμοσοφία και η διδακτική πρόθεση ενήλικα. Οι συχνές παρεκβάσεις/εμφανίσεις του/της συγγραφέα σε πρωτοπρόσωπο διάλογο με τους αναγνώστες/τριες συνιστούν ατυχές εύρημα, πολύ άστοχο και παιδαριώδες για εφήβους, ιδιαίτερα κουραστικό για κάθε ηλικίας αναγνώστη. Όσον αφορά τα σχήματα λόγου, χρησιμοποιούνται εικόνες, παρομοιώσεις, μεταφορές πιθανότατα άγνωστες στο ηλικιακό κοινό στόχευσης και επομένως, λογοτεχνικά μη λειτουργικές. Ατυχής και πλεοναστικός, επίσης, ο παραλληλισμός του φυλακισμένου πουλιού με τη φυλακισμένη μητέρα, ενώ εξαιρετικά κουραστική και άσχετη προς την υπόθεση είναι η παρέκβαση σχετικά με το ΜΟΔΙΣΥ και το παραμυθο-δικαστήριο· μη λειτουργική αλληγορία που ανακόπτει μάλιστα το αναγνωστικό ενδιαφέρον για την έκβαση της δίκης και την τύχη της κατηγορούμενης μητέρας. Ασαφές το θεματικό κέντρο, η λογοτεχνική πρόθεση και η παιδαγωγική στόχευση.

Επίσης αναπαράγει στερεότυπα (μπαμπάς-ποδόσφαιρο, μητέρα-κουτσομπολιά) και δικαιολογεί με έμμεσο τρόπο την άνομη πράξη. Το κείμενο θα μπορούσε να εμβαθύνει περισσότερο στα συναισθήματα και στην εσωτερική σύγκρουση της πληγωμένης ηρωίδας και να σκιαγραφήσει περισσότερο τις ψυχικές, κοινωνικές και ηθικές συνέπειες τέτοιων πράξεων. Τέλος το ύφος γραψίματος, δεν μπορεί να καταφέρει να αγγίξει ένα έφηβο του σήμερα.

Πλατειάζει στην αρχή με την κυρά Ρένα.

Δεν διαχειρίζεται σωστά το όλο θέμα, την αντίθεση του να μην θέλει πουλιά σε κλουβιά και τον συμβιβασμό της να έχει ένα πουλί σε κλουβί. Τα επιχειρήματα δεν πείθουν.

Καταλήγει σε διδακτικά συμπεράσματα και θέτει ερωτήματα με δεικτικό τρόπο.

Πλατειάζει θίγοντας τα προβλήματα των νησιών αλλά ξεφεύγει πολλή ώρα από το θέμα και δεν χρειάζεται τόσο πολύ.

Περιγράφει καταστάσεις και συναισθήματα και γενικότερα και ειδικότερα (εντός του κυρίως θέματός της/του) αλλά λείπουν διάλογοι και δίνεται βάρος καθαρά στην αφήγηση.

Φεύγει συχνά και πολύ από το κυρίως θέμα.

Το τέχνασμα του ΜΟΔΙΣΥ είναι αχρείαστο – είναι μια φανταστική παιδιάστικη ιστορία μέσα σε ένα κείμενο που έχει τη δική του σημασία και βαρύτητα.

Το χιούμορ δεν ξαλαφρώνει το κείμενο - λόγω του θέματος το «γελοιοποιεί» κάπως.

Παρεμβάλλονται πολλά άσχετα κομμάτια που κουράζουν.

Σε κάποια σημεία μοιάζει σαν να απευθύνεται σε παιδάκια δημοτικού.

Πολλές άσχετες ιστορίες και φαντασιώσεις μέσα στην κυρίως ιστορία - χρησιμοποιούνται για να τεντώσει το κείμενο αλλά είναι εκτός ενδιαφέροντος.

3. Οι Σορελλίνες - ψευδ. Φλας

Το μυθιστόρημα διαπραγματεύεται τη φιλία δυο έφηβων κοριτσιών σε ένα νησί από τη μια, και από την άλλη προσπαθεί να προσεγγίσει το σύγχρονο θέμα της διαφθοράς της εξουσίας. Η φιλία, είναι ένα θέμα που πράγματι απασχολεί τους νέους. Όμως στη συγκεκριμένη περίπτωση η φιλία των κοριτσιών παρουσιάζεται με πολύ επιδερμικό τρόπο. Ενώ ο/η συγγραφέας θέλει να μας πείσει πως υπάρχει μια αγνή και ουσιαστική φιλία, τα ψέματα και τα αισθήματα ζηλοφθονίας που υποβόσκουν μόνιμα δεν τη δικαιολογούν. Αν και προσπάθησε να χρησιμοποιήσει τη γλώσσα των νέων, δεν εμβάθυνε στους χαρακτήρες και στις πραγματικές αγωνίες τους. Το κείμενο έχει πολλές ασάφειες και γεγονότα που δε πείθουν. Η αρχή του κειμένου, για παράδειγμα, δεν ενσωματώνεται στην ιστορία, κι ενώ η εξιστόρηση γίνεται σε τρίτο πρόσωπο, ξαφνικά γίνεται σε πρώτο πρόσωπο. Από τη στιγμή που η αφήγηση γίνεται σε πρώτο πρόσωπο είναι ακατανόητο πώς γίνεται η ηρωίδα να συμπεριφέρεται σαν να μην γνωρίζει τίποτα για κάτι που έχει κάνει η ίδια. Από την άλλη, το θέμα της διαφθοράς της εξουσίας παρουσιάζεται χωρίς να δίνεται κίνητρο προς σκέψη αλλά μόνο ως μια κατακραυγή. Όμως το σημαντικότερο είναι πως λείπει από το κείμενο το συναίσθημα εκείνο που θα αγγίξει την ευαίσθητη χορδή του αναγνώστη.

Ωραία η επιλογή θέματος από τη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα, όμορφες εικόνες και περιγραφές, οι διάλογοι κοντά στην εφηβική ηλικία και στη μαθητική αργκό. Όμως ο κοινωνικός σχολιασμός κατά την περιγραφή των χώρων και τη σκιαγράφηση των χαρακτήρων δεν προσιδιάζει ούτε στην ηλικία των μυθιστορηματικών προσώπων ούτε των αναγνωστών/τριών· πολύ περισσότερο δεν δικαιώνεται λογοτεχνικά ως προς την ηλικία της έφηβης αφηγήτριας που "απευθύνεται" στο αναγνωστικό κοινό σε πρωτοπρόσωπη αφήγηση. Επίσης, υπάρχουν νοηματικές ασάφειες και θεματικά χάσματα: απότομες οι αλλαγές και οι κοινωνικές μεταβολές, χωρίς προηγούμενη αναφορά τους η "είσοδος" κάποιων προσώπων στην ιστορία. Χαρακτηριστική είναι η έκταση που δίνεται αρχικά στη γνωριμία των δύο κοριτσιών με τον κο Πάολο: ενώ δημιουργούνται ένταση, "σασπένς" και εύλογες προσδοκίες για την προσωπική του ιστορία και την τύχη του, στη συνέχεια δεν γίνεται καμία αναφορά σε αυτόν και το επεισόδιο μένει εκτός πλοκής και λογοτεχνικά αναξιοποίητο.

Το βιβλίο έχει καλή πρόθεση, να μιλήσει για τη φιλία δύο κοριτσιών στην εφηβεία, για την ενηλικίωση και τις κοινωνικές ανισότητες. Όμως στην εκτέλεση πάσχει. Η γλώσσα είναι βαριά και συχνά θυμίζει περισσότερο λόγο ενηλίκου παρά αληθινές φωνές εφήβων. Οι διάλογοι δεν έχουν φυσικότητα ούτε αυθορμητισμό, λειτουργούν κυρίως σαν αφορμή για να περάσει ο συγγραφέας κοινωνικά μηνύματα. Ο διδακτισμός είναι έντονος, ενώ οι χαρακτήρες μένουν σχηματικοί: ο αυταρχικός δήμαρχος, η «φτωχή» οικογένεια, τα κορίτσια που παλεύουν με ταξικές διαφορές.

Η σχέση των δύο ηρωίδων, που υποτίθεται πως είναι αδελφική, δεν έχει το βάθος και τη λεπτότητα που θα την έκανε να πείσει. Οι συγκρούσεις τους μένουν στην επιφάνεια, χωρίς αληθινό ψυχικό βάρος. Σαν να υπάρχουν μόνο για να υπηρετήσουν το κοινωνικό σχόλιο και όχι την ιστορία τους.

Η εισαγωγή με τη Λερναία Ύδρα είναι εντυπωσιακή, όμως δεν συνδέεται οργανικά με το υπόλοιπο βιβλίο. Λειτουργεί σαν ξένο σώμα, μια μεταφορά που δεν ξαναχρησιμοποιείται και μένει μετέωρη. Το αποτέλεσμα είναι ένα κείμενο χωρίς

συνοχή, που δεν ξέρει ξεκάθαρα σε ποιο κοινό απευθύνεται: δεν είναι αρκετά ανάλαφρο για εφηβικό, αλλά ούτε αρκετά στιβαρό για λογοτεχνία ενηλίκων.

Ανισο κείμενο. Γραφή με συχνά άτυχες διατυπώσεις και εκφράσεις συντακτικά εξεζητημένες, ταυτολογίες π.χ. σελ. 23 “έπληττε από την ανία”, λανθασμένη χρήση λέξεων π.χ. σελ. 23 “διαπίστωσε υπαινικτικά η Ηρώ”

Το τέχνασμα της ηρωίδας αφηγήτριας να παραπλανά τη φίλη της για να ανακαλύψει την αλήθεια, εξαιρετικά αμφιλεγόμενο. Η τελική συμφιλίωση, επίσης.

Η αφηγήτρια -ηρωίδα, alter ego του συγγραφέα, προκρίνει και δικαιώνει τις επιλογές της, εμφανώς απορρίπτοντας εκείνες των άλλων π.χ. σελ. 18 “Το ζεύγος Ντι και Ηρώ θα ήταν χαμένοι σε ψηφιακούς κόσμους... και ο Σωτήρης και εγώ προσγειωμένοι στην πραγματικότητα θα συζητούσαμε για τους μεγάλους δημιουργούς της μουσικής και της λογοτεχνίας”.

Ο έφηβος/η που γνωρίζουμε και σε αυτόν απευθυνόμαστε, δεν θα μπορούσε να ολοκληρώσει την ανάγνωση της συγκεκριμένης ιστορίας. Κυρίως λόγω γραφής.

Συνολικά, Οι Σορελλίνες δεν καταφέρνουν να αποδώσουν με αληθοφάνεια την εφηβεία ούτε να δώσουν ψυχή στη φιλία των δύο κοριτσιών. Είναι περισσότερο ένα κείμενο με κοινωνικές προθέσεις και διδακτισμό, παρά μια ζωντανή ιστορία ενηλικίωσης.

4. Και η φωτιά έσβησε με μουσική - ψευδ. Λεμονιά

Ενδιαφέρουσα ιστορία, τοποθετημένη στα χρόνια της Γερμανικής Κατοχής στην Ελλάδα. Οι χαρακτήρες είναι ξεχωριστοί, ευδιάκριτοι και ολοκληρωμένοι, εξελίσσονται μέσα από τη ροή της ιστορίας, της ατομικής-προσωπικής του καθενός, αλλά και σε συνάρτηση με το ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινούνται και διαμορφώνονται. Παρουσιάζονται λαογραφικά κ.α. στοιχεία της εποχής (π.χ. σταχτοκούλουρα), πλήρως εναρμονισμένα με το κείμενο, χωρίς να το φορτώνουν.

Ενδιαφέρουσα δομή, με τα παρεμβαλλόμενα μικρά κείμενα σε χρόνο παρελθόντα να διακόπτουν τη γραμμική εξέλιξη.

Γραφή ρέουσα, γλαφυρή και απρόσκοπη, γλώσσα συγκροτημένη, ιδιαίτερη, δυνατή και άρτια, με δικό της χρώμα, που μεταγγίζει συναισθήματα.

Επιμέρους λάθη που σταχυολογούνται π.χ. “Ποτέ δεν πίστευα πως θα βιώναμε μια τέτοια εμπειρία”: τα παιδιά δεν εκφράζονται έτσι, πόσο μάλλον παλιότερα - είναι διορθώσιμα σε μια δεύτερη ανάγνωση και επιμέλεια του κειμένου.

Ο/η συγγραφέας έχει πλούσιο λεξιλόγιο και έντονη λογοτεχνικότητα. Η ιστορία ξετυλίγεται λίγο λίγο, ακολουθώντας τους ήρωες στην καθημερινότητά τους, σκιαγραφώντας τους χαρακτήρες τους με ευαισθησία, χωρίς υπερβολές, με λόγο άμεσο και σαφή. Ενδιάμεσα παραθέτει, σαν φλας μπακ με πολύ συγκινητικό τρόπο, τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στα Καλάβρυτα. Η ροή του κειμένου είναι αβίαστη και χωρίς κενά. Καταφέρει να μας διεισδύσει στο κλίμα εκείνης της εποχής, εμπιθύνοντας ταυτόχρονα στη ψυχολογία των ηρώων. Η κάθαρση-κορύφωση στο τέλος γίνεται με μια μεγάλη ανατροπή που συγκινεί, παρότι τέτοιου είδους ανατροπές έχει συναντήσει κανείς και σε άλλα κείμενα. Είναι μια ιστορία με συναίσθημα και αισιοδοξία παρόλο το βάρος των γεγονότων που διαπραγματεύεται.

"Δουλεμένη" η δομή και πλοκή, αληθοφανείς και πειστικές οι σκηνές των επιμέρους επεισοδίων με τους δευτερεύοντες χαρακτήρες. Η σταδιακή παράθεση των εμβόλιμων σκέψεων της έφηβης πρωταγωνίστριας σε πρωτοπρόσωπη αφήγηση με διαφορετική γραμματοσειρά συντελούν στην αύξηση του αναγνωστικού ενδιαφέροντος, στην προ-οικονομία του δράματος, αλλά και στη σταδιακή συνειδητοποίηση και αποδοχή της απώλειας και του τραύματος από μέρους της έφηβης πρωταγωνίστριας. Η μυθοπλαστικοί ήρωες και οι ιστορίες τους, διαπλέκονται ορθά από άποψη λογοτεχνική και ιστορική με τη Μεγάλη Ιστορία του τόπου. Σωστός από άποψη έκτασης και δομής ο χωρισμός, η διαδοχή και η τιτλοφόρηση των κεφαλαίων,

ενώ δεν είναι τόσο επιτυχημένος ο τίτλος του μυθιστορήματος. Πολύ λειτουργικός ο αντιστικτικός παραλληλισμός ανάμεσα στα δύο ζεύγη πατέρα - γιου για την εξέλιξη της ηρωίδας: μέσα σε μια φωτιά κυριολεκτική και μεταφορική χάνονται ο πατέρας της και ο γιος του Γιώργης, προκαλώντας "σάλεμα του νου" στην Έλλη· μέσα από μια φωτιά διασώζονται ο Παναγής και ο γιος του Θεοδωρή, επαναφέροντας το μυαλό της Έλλης, οδηγώντας την στην αποδοχή της απώλειας και στη συμφιλίωση με το πένθος της επιτρέποντάς της να συνεχίσει τη ζωή της.

Αστοχο ιστορικά, λογοτεχνικά και αρχαιολογικά το εύρημα με την ανακάλυψη και την εξερεύνηση της σπηλιάς: τα αρχαιολογικά ευρήματα που αναφέρονται, ιδιαίτερα ο "αρπιστής", παραπέμπουν σε κυκλαδικό και όχι μυκηναϊκό ή αρχαϊκό πολιτισμό (όπως θα ανέμενε κανείς σε περιοχή της Πελοποννήσου) ενώ παραμένει λογοτεχνικά αδικαίωτο: το επεισόδιο δεν διαδραματίζει κανένα δραματουργικό ρόλο στην εξέλιξη του μυθιστορήματος. Όσο για τον "αρπιστή" που γίνεται πηγή έμπνευσης για τον ταλαντούχο Θεοδωρή, θα ήταν λογοτεχνικά και ιστορικά πειστικότερο αν "εισερχόταν" στην υπόθεση και "γινόταν ορατός" στον Θεοδωρή μέσα από ένα αρχαιολογικό άλμπουμ του κου Ανεμογιάννη.

Το βιβλίο επιχειρεί να αφηγηθεί την Κατοχή και το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων μέσα από την Έλλη, μια έφηβη που κουβαλά το τραύμα της καταστροφής αλλά ταυτόχρονα ονειρεύεται σπουδές και ένα καλύτερο μέλλον. Ως θεματική επιλογή ταιριάζει σε εφηβικό μυθιστόρημα, και η πρόθεση να μιλήσει για μνήμη, απώλεια και ελπίδα είναι αξιόλογη.

Ωστόσο, η εκτέλεση έχει σημαντικά προβλήματα. Η γλώσσα είναι υπερβολικά φορτωμένη, γεμάτη λογοτεχνισμούς που βαραινούν την αφήγηση. Ο διδακτισμός είναι έντονος: τα νοήματα προβάλλονται ευθέως, αντί να αναδύονται μέσα από την ιστορία. Η σκηνή με τον Θεοδωρή και το βιολί του, αν και προσφέρει έναν ωραίο συμβολισμό, καταλήγει σε μελοδραματισμό. Γενικά, η αφήγηση δεν αφήνει τον αναγνώστη να νιώσει τα πάντα δηλώνοντας.

Συνολικά, ανήκει σωστά στην κατηγορία του εφηβικού, όμως η γραφή του είναι βεβαρημένη και ηθικολογική και σε πολλά σημεία θυμίζει θεατρική παράσταση. Αντί να μιλά με αμεσότητα στη γλώσσα των εφήβων, μοιάζει περισσότερο με κείμενο που γράφτηκε από ενήλικα για να διδάξει. Η πρόθεση είναι σεβαστή, αλλά το αποτέλεσμα παραμένει βαρύ και δύσκαμπτο για να λειτουργήσει πραγματικά ως εφηβικό μυθιστόρημα.

Έχει έναν όμορφο, δυνατό συμβολισμό και μια ποιητική ιδέα, αλλά παραμένει ημιτελής ως αφήγηση. Υπάρχει έντονος προβληματισμός αν, στην παρούσα μορφή του, θα μπορούσε να ταυτιστεί με κάποιον από τους ήρωες ένας σύγχρονος νέος, όμως παρόλα αυτά είναι ένα κείμενο με πολλές αρετές.

Συνιστούμε στον/η δημιουργό να συνεχίσει την αξιόλογη προσπάθεια κι ευχόμαστε να τον/η δούμε και με διάκριση.

5. Βραβείο Εκδ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ιστορία για εικονοβιβλίο για παιδιά 3-5 ετών (600 λέξεις)

(Σύντομη ιστορία με στοιχεία χιούμορ χωρίς ίχνος διδακτισμού)

Επιτροπή

Πρόεδρος: Τέτη Σώλου

1. Χριστίνα Παπαδοπούλου
2. Άννα Βασιλειάδη
3. Φραντζέσκα Αλεξοπούλου-Πετράκη
4. Λιάνα Δενεζάκη

Εισήγηση: Τέτη Σώλου

Εισήγηση κατηγορίας

Ωραίες ιδέες, με φρεσκάδα και μηνύματα, φαντασία και θεατρικότητα, ευρηματικότητα και χιούμορ, συγκίνηση και τρυφερότητα, ρυθμός και εξυπνάδα, ζωντανή γλώσσα και πρωτοτυπία στην έκφραση είναι μερικές από τις αρετές των κειμένων που εξέτασε η επιτροπή. Ένα θαυμάσιο υλικό για τη δημιουργία ενός πλούσια εικονογραφημένου βιβλίου όπου η εικόνα θα είναι τόσο εύγλωττη όσο και το κείμενο.

Ελαττώματα;

Ναι υπάρχουν, όπως για παράδειγμα όταν κείμενο εκτείνεται τόσο που χαλαρώνει τη συγκέντρωση του αναγνώστη ή όταν κάνει επαναλήψεις και στροφές αντί να φτάνει σε κορύφωση ή ένα διαρκές πήγαιν' έλα επεισοδίων που κάνει προβλέψιμη τη διαδοχή τους...

Το χαρακτηριστικό που εμφανίζεται επίμονα στα περισσότερα κείμενα είναι η έκτασή τους που περιορίζει τον χώρο της εικονογραφικής έκφρασης.

Κάποια κείμενα παρασύρονται σε μεγάλες περιγραφές και λένε όσα θα μπορούσαν να ζωγραφιστούν. Αποτέλεσμα; Το κείμενο αποδυναμώνεται και η εικόνα καλείται να παίξει περιγραφικό ρόλο. Και κάποια άλλα κείμενα είναι τόσο πληθωρικά που η εικόνα ψάχνει κενό χώρο για να υπάρξει και, αν τον βρει, δεν αναπνέει.

Και βρισκόμαστε μπροστά στο παράδοξο να μιλάμε για εικονοβιβλίο και η εικόνα όχι μόνον να μην έχει πρωταγωνιστικό ρόλο, αλλά να πασχίζει να σταθεί. Το εικονοβιβλίο καλεί σε μία στενή συνεργασία κειμένου και εικόνας. Χρέος της εικόνας δεν είναι να συνοδεύει το κείμενο και να έχει περιγραφικό ή διακοσμητικό ρόλο. Ο ρόλος της είναι τόσο δημιουργικός όσο και αυτός του κειμένου.

Η πρόκληση είναι η εικόνα να εκφράσει το κείμενο ακόμα και αν αυτό δεν υπάρχει γραπτά στο βιβλίο. Αυτή άλλωστε είναι η βασική ιδέα του εικονοβιβλίου. Ενός είδους που, στις μέρες μας, κερδίζει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον των εκδοτών, των δημιουργών, των εκπαιδευτικών και βέβαια των αναγνωστών, που καλλιεργούν τη δεξιότητα να διαβάζουν την εικόνα.

Η εικόνα ως διεθνής γλώσσα είναι το διαβατήριο του εικονοβιβλίου για να βγει εύκολα έξω από τα εθνικά μας σύνορα.

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Το Μεγάλο Ευχαριστώ - ψευδ. Ειρήνη

Η ιστορία χτίζεται γύρω από την έννοια της ευγνωμοσύνης και τη δύναμη που κρύβει η λέξη «ευχαριστώ». Ο συμβολισμός με τους ελέφαντες, που φημίζονται για την καλή τους μνήμη, αποτελεί ένα ταιριαστό εύρημα. Στην αφήγηση παρεμβάλλονται ρυθμικά μέρη, τα οποία προσδίδουν μουσικότητα και ευχάριστο ρυθμό· ίσως θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν πιο συχνά, ιδιαίτερα σε σημεία όπου η αφήγηση γίνεται πιο περιγραφική.

Η επιλογή της ζούγκλας και των ζώων ως σκηνικού, είναι ένα εικονογραφικά κοινότυπο σύμπαν, ωστόσο παραμένει ελκυστικό και αναγνωρίσιμο για τα παιδιά. Στα θετικά στοιχεία σημειώνεται η προσεγμένη γραφή, χωρίς ορθογραφικά ή συντακτικά λάθη.

Η ροή δεν έχει ύψος που ταιριάζει σε παιδιά αυτής της ηλικίας. Οι εκφράσεις επίσης, (...Παίρνουν μια βαθιά ανάσα και σαλπίζουν στον ουρανό! Ύστερα, με τέμπο γεμάτο πραότητα και σεβασμό, ακουμπούν οι προβοσκίδες στη γη...) δεν γίνονται κατανοητές από παιδιά 3-5 ετών.

Πρωταγωνιστές οι ελέφαντες, ζώα που αγαπούν τα μικρά παιδιά· οι εικόνες τους είναι ιδανικές για εικονογράφηση. Σκηνές με δράση και ένταση: εξαφάνιση, αναζήτηση, διάσωση, γιορτή. Η περιγραφή του πανηγυριού, τα τραγούδια με τις

προβοσκίδες σαν τρομπέτες και οι βουτιές του Ελίφ, δίνουν χαρά και ζωντάνια. Υπάρχουν στοιχεία παιχνιδιού και φαντασίας (κρυφτό, νερά, γέλια).

Η ιστορία είναι πιο μεγάλη και σύνθετη απ' όσο χρειάζεται για ηλικίες 3-5· περιλαμβάνει πολλά επεισόδια και λεπτομέρειες. Η αφήγηση έχει έναν τόνο διδακτικό («ευχαριστώ», προσευχή, μνήμη ελέφαντα), που βαραίνει για τόσο μικρά παιδιά. Το μήνυμα περνά πιο ρητά και λιγότερο με χιούμορ ή ανάλαφρη διάθεση. Σε ορισμένα σημεία ο λόγος είναι πιο λυρικός και περίπλοκος απ' όσο χρειάζεται σε αυτό το ηλικιακό πλαίσιο.

Ένα παραμύθι με τρυφερό μήνυμα και ωραίες εικόνες, που όμως είναι πιο «βαρύ» και επεξηγηματικό από ό,τι ζητά η κατηγορία 3-5 ετών. Με σημαντική συντόμευση, πιο απλή γλώσσα και μετατόπιση προς το παιχνίδι και το χιούμορ, θα μπορούσε να σταθεί καλύτερα.

2. Το μαγικό “Μ” του Μιχάλη - ψευδ. Μελίνα

Ένα ενδιαφέρον κείμενο, μόνο που μπερδεύει τον μικρό μας αναγνώστη. Δεν είναι ξεκάθαρο ποιος είναι ο ήρωας της ιστορίας: ο μικρός μωτρωμένος Μιχάλης ή το μελένιο Μι; Δεν δίνει χώρο σε κανέναν από τους δυο να αναπτυχθεί ώστε να θεωρηθεί αυτός ο ήρωας. Τα ερωτήματα στα οποία απαντά το Μι είναι λίγο πολύπλοκα ως έννοιες για 4χρονα. Θα μπορούσε να σταματήσει το κείμενο μετά την ταμπέλα “Η τάξη του Μ! Της μουσικής και της μαγείας, της μεγάλης ευτυχίας!” Γιατί από εκεί και πέρα: (...Το Μ ένωσε πλήρη αρμονία και χαμογέλασε πλατιά. Αγάπησε με μιας όλα τα παιδιά. Γνώριζε όμως, μέσα του, ότι δεν θα ναι για πολύ. Ήθελε κι άλλα πράγματα να κάνει, κι άλλα μέρη να χαρεί...) γίνεται ιδιαίτερα βαρύ και θα μπερδέψει τους μικρούς αναγνώστες. Το ύφος έχει μια ποιητική διάθεση και έχει δυνατότητες να εξελιχθεί.

Το πρόβλημα του Μιχάλη είναι τα «μη και μη» που όλο του λένε κι αυτό αποτελεί μια ευρηματική αφετηρία για να χτιστεί μια χαριτωμένη ιστορία. Τα λεκτικά παιχνίδια με το Μ, οι μενεξεδί μονόκεροι, το μωβ μαγικό μέσα στον Μάρτη είναι διασκεδαστικά, όμως το βασικό μήνυμα -ότι μια νότα μόνη δεν αρκεί για να γίνει μουσική και μπαλάντα- έρχεται αργά και μοιάζει επιφανειακή. Λείπει η σύνδεση όχι μόνο με τα υπόλοιπα γράμματα, αλλά και με τους συμμαθητές του Μιχάλη. Από την άλλη, η ιστορία αυτή παρέχει δυνατότητες για περαιτέρω αξιοποίηση στην τάξη και προσφέρεται για παιχνίδια εγγραμμτισμού, αυτοσχεδιασμούς με ρίμες, δραστηριότητες που συνδέουν τη μουσική με τη γλώσσα.

Το μήνυμα «Μ από Μαμά» και «τάξη του Μ» δίνει έναν ελαφρώς διδακτικό τόνο, ενώ ο στόχος της κατηγορίας είναι καθαρά χιουμοριστικός και ανάλαφρος.

Η ιστορία δεν κλείνει με δυνατή ανατροπή· το τέλος είναι πιο λυρικό/ποιητικό.

3. Να παίζουμε; - ψευδ. Κατερίνα

Η πρωτοπρόσωπη αφήγηση και ο εσωτερικός μονόλογος φαίνονται ασυνήθιστα για τόσο μικρές ηλικίες, καθώς τα νήπια ανταποκρίνονται καλύτερα σε απλούς διαλόγους, επαναλήψεις και μοτίβα. Ο Νώντας ακούγεται περισσότερο σαν μεγαλύτερο παιδί, κάτι που δεν βοηθά τους μικρούς αναγνώστες να ταυτιστούν μαζί του.

Το κείμενο έχει ζωντάνια και σημεία τα οποία μπορούν να κάνουν ένα νήπιο να ξεκαρδιστεί στα γέλια, όπως τα «κακά σκύλου», που όμως χάνονται μέσα κουραστικές περιγραφές. Η ιδέα με τα αδέρφια, τις ζημιές και τις φάρσες είναι οικεία και αγαπημένη στα παιδιά, αλλά η πλοκή παραμένει επίπεδη, χωρίς κλιμάκωση, κάτι που κάνει την ιστορία αδύναμη.

Χαριτωμένο κείμενο, με αρκετό χιούμορ και παιχνιδιάρικη διάθεση. Σίγουρα διασκεδαστικό για τους αναγνώστες του. Έχει κάποια σημεία, σαν λάθη έκφρασης, σαν να μην τέλειωσε η φράση. Θέλουν οπωσδήποτε διόρθωση. Όπως: “Τελευταία είναι η

Λεμονιά (πηγαίνει γιαγιά)”: κάπως δυσνόητο. Επίσης: “πριν μας πάρουν χαμπάρι και έχουμε άλλα. Βέβαια τότε μπορεί...” ;;;;

Η αφήγηση στηρίζεται πολύ στο «λέμε και κάνουμε πλάκες» χωρίς μεγάλη ποικιλία σε δράση ή ρυθμό.

Το χιούμορ είναι περισσότερο «παιδίστικο» (πιπέρι, πραλίνα σαν κακά) που μπορεί να αρέσει, αλλά χρειάζεται πιο σύντομο ανέβασμα και «καθάρισμα» για να κρατήσει την προσοχή μικρών παιδιών.

Η ιστορία έχει γνήσιο παιδικό χιούμορ και μια αναγνωρίσιμη οικογενειακή κατάσταση, με πολλές δυνατότητες για αστείες εικόνες. Για να λειτουργήσει πραγματικά ως εικονοβιβλίο χρειάζεται συντόμευση, απλοποίηση των περιγραφών και πιο έντονο οπτικό παιχνίδι αντί για λεκτική φλυαρία.

4. Πετάει ο γάιδαρος; Πετάει! - ψευδ. Μελίνα

Η ανατροπή του γνωμικού «πετάει ο γάιδαρος» παρουσιάζεται με χιούμορ και σουρεαλισμό, προσφέροντας αφορμή για δημιουργικό παιχνίδι στην τάξη. Αυτό μπορεί να δώσει την ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν την ιδέα και να δώσουν στα παιδιά την ευκαιρία να αναζητήσουν παρόμοιες φράσεις. Η ελαφρότητα του ύφους της γραφής, οι ρίμες, οι παρανοήσεις και οι επαναλήψεις είναι στοιχεία που θα κάνουν τα παιδιά να γελάσουν και να ενδιαφερθούν για όλα αυτά. Από την άλλη, όμως, το αεροπλάνο 737, ο μαθηματικός γρίφος « $7 + 3 + 7$ » και το «ντε ζα βου», φαίνεται πως απευθύνονται σε μεγαλύτερες ηλικίες. Το κείμενο αξιοποιεί ρυθμικά μοτίβα και δίνει εικόνες, όμως σε σημεία γίνεται μονότονο.

Ο ρυθμός είναι περισσότερο «στιχουργικός» παρά αφηγηματικός, κάτι που μπορεί να λειτουργήσει θετικά αν παρουσιαστεί ως παιχνίδι με ρίμα, αλλά περιορίζει την ιστορία σε σειρά λεκτικών αστείων.

Δεν υπάρχει καθαρή πλοκή με αρχή–μέση–τέλος, αλλά περισσότερο ένας καταγισμός χιουμοριστικών επεισοδίων.

5. Ο Ζιπ, ο μικρός δράκος που δεν πετούσε - ψευδ. Πορτοκαλιά

Η ιστορία του Ζιπ περιστρέφεται γύρω από ένα μοτίβο που έχει ειπωθεί αμέτρητες φορές: ο διαφορετικός ήρωας που τελικά βρίσκει τη θέση του και γίνεται αποδεκτός από όλους. Η κλασική συνταγή για ένα παραμύθι με θέμα τη διαφορετικότητα. Ένας δράκος που δεν πετά και μια χελώνα που δεν μπορεί να τρέξει, αλλά έχει άλλες δεξιότητες, είναι κάτι που αναπόφευκτα οδηγεί σε διδακτικό τόνο. Η υπερβολική περιγραφικότητα κουράζει και δίνει την εντύπωση πως ήταν περισσότερες λέξεις: ενώ δεν είναι.

Παρόλο που κάνει ένα δυνατό ξεκίνημα και στήνει μια όμορφη ιστορία, ξαφνικά πιεσμένος ο συγγραφέας, ίσως από το μέτρημα των λέξεων, συμπιέζει σε τρεις παραγράφους όλη την υπόλοιπη ιστορία. Έτσι, δεν μπορεί και να γλυτώσει από ολισθήματα γεμάτα διδακτισμό: “Αρχισαν να παίζουν όλοι μαζί, γιατί κατάλαβαν πως ο καθένας είναι μοναδικός – και αυτό είναι που κάνει την φιλία μοναδική!” Και στο τέλος: “...το πιο πολύτιμο πράγμα στον κόσμο δεν βρίσκεται κρυμμένο σε χάρτες – αλλά μέσα μας, όταν αγαπάμε, όταν αποδεχόμαστε και όταν γελάμε μαζί...”

Ο τόνος σε ορισμένα σημεία γίνεται «σοβαρός» ή υπερβολικά ποιητικός (χαμένο χαμόγελο, κοιλάδα καθρεφτών), κάτι που ξεφεύγει από το χιουμοριστικό πλαίσιο που ζητά ο διαγωνισμός.

Το μήνυμα για τη φιλία και την αποδοχή είναι εμφανές, σχεδόν διδακτικό, αντί για καθαρά παιγνιώδες.

Η δράση παραμένει περισσότερο τρυφερή και λυρική παρά αστεία – το χιούμορ είναι περιορισμένο.

Μια τρυφερή, καλοφτιαγμένη ιστορία, με πλούσιες εικόνες και ζεστό μήνυμα. Ωστόσο, δεν ανταποκρίνεται απόλυτα στις προδιαγραφές της κατηγορίας (3–5 ετών, σύντομο, χιουμοριστικό, χωρίς διδακτισμό). Θα ταίριαζε περισσότερο σε μεγαλύτερα παιδιά (6–8 ετών) ή σε άλλη θεματική.

6. Θα γίνω ποιητής - ψευδ. Τσιχλόφουσκα / ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ στη Στέλλα Φουντουκίδου

Πλούσιο χιούμορ με αλληπάλληλες φανταστικές «επαγγελματικές επιλογές» (δοκιμαστής τσίχλας, πειστής επιβατών, ελεγκτής νεροτσουλήθρας).

Παιχνιδιάρικες εικόνες, με πολλή δυνατότητα εικονογράφησης (πλαστικά από τη θάλασσα, δάκρυα παγάκια, λαστιχένια κοτόπουλα).

Η επανάληψη του ερωτήματος «Τι θα γίνω όταν μεγαλώσω;» λειτουργεί καλά ως refrain για μικρά παιδιά.

Το τέλος με την «αποκάλυψη» του ποιητή είναι τρυφερό και δίνει απρόσμενη λύση.

Θα λειτουργούσε ωραία για δραματοποίηση μέσα στην τάξη. Μέσα στο κείμενο υπάρχουν ακόμη και σκηνοθετικές οδηγίες («ο ήρωας τρέχει να ξεφύγει...», «κάνει ότι τρώει το φεγγάρι»). Τα πολλά επιφωνήματα («Σκουίκ!», «Ααα!», «Μπρρ!») δημιουργούν ζωντανές εικόνες που σίγουρα αρέσουν στα μικρά παιδιά. Η επαναληπτική δομή: –ερώτηση, φανταστικό επάγγελμα, αστείο περιστατικό, μετάβαση στην επόμενη ιδέα– διαμορφώνει ένα μοτίβο με ρυθμό παράστασης, σα να πρόκειται για μικρά σκετσάκια. Η τελική ανατροπή («Θα γίνω ποιητής») είναι όμορφη, όμως στην έντυπη μορφή θα χρειαστεί ιδιαίτερη δουλειά στην εικονογράφηση για να αποτυπωθεί καθαρά η σχέση ανάμεσα στην ποίηση και σε όλα τα φανταστικά επαγγέλματα που προηγήθηκαν.

Έχει γρήγορη γραφή, γεμάτη εικόνες, φανταστικές, που σίγουρα σπρώχνουν τον μικρό αναγνώστη να φανταστεί και νέες εικόνες και ιδέες. Έξυπνο, με χιούμορ και δημιουργικό. Η βιασύνη του μεταφέρει κάτι από τους ρυθμούς που ζούμε, αλλά παράλληλα κοντοστέκεται και παρατηρεί λεπτομέρειες, δεν είναι επιφανειακή η σκέψη του.

Είναι ένα έργο που δίνει ελευθερία στην εικόνα να αποδώσει το κείμενο.

7. Το πρώτο Πάσχα του Άη...Βασίλη – Νικόλας

Είναι αστείο ότι ο Άη Βασίλης βγαίνει από το γνώριμο πλαίσιο των Χριστουγέννων και προσπαθεί να κατανοήσει τα έθιμα του Πάσχα. Η συνάντηση Χριστουγέννων και Πάσχα μέσα από τον Άη Βασίλη και το Πασχαλινό Κουνελάκι είναι ενδιαφέρουσα ιδέα. Το μπερδεμα που προκύπτει είναι διασκεδαστικό και, ίσως, βοηθητικό για να ξεχωρίσουν τις δύο γιορτές τα μικρά παιδιά, καθώς τα φέρνει σε επαφή με τις παραδόσεις με παιγνιώδη τρόπο. Η γλώσσα είναι απλή και οι διάλογοι δίνουν ζωντάνια. Τα επιφωνήματα («Χοπ Χοπ», «Ωχ!», «Πουφ!») κρατούν το ενδιαφέρον και προσφέρονται για δραματοποίηση στην τάξη.

Χαριτωμένο, αυθόρμητο και με χιούμορ. Σαν ιδέα πρωτότυπο και αστείο. Αλλά ίσως μπερδέψει τα μικρά παιδιά, γιατί αυτά όλα τα πολύ ξεκάθαρα στοιχεία που ξεχωρίζουν το Πάσχα και τα Χριστούγεννα, είναι ξεκάθαρα και στα μικρά; Θα ήταν ίσως καλύτερα να δουλευτεί για μεγαλύτερα παιδιά, μεγαλύτερο κείμενο και θα ήταν ένα διασκεδαστικό και πρωτότυπο παραμύθι!

Να συνεχίσουμε να γράφουμε!

8. Ο Φυλλαράκος - ψευδ. Μάγια

Η ιδέα του φύλλου που παρασύρεται από τον άνεμο και η γνωριμία του με τον Λέων, έναν σκύλο που χάθηκε από το σπίτι του, έχει τρυφερότητα. Η επανένωση του σκύλου με την οικογένειά του, η μοναξιά, η απώλεια και ο κύκλος της ζωής είναι

μερικά από τα θέματα που πραγματεύεται αυτή η ιστορία. Το φύλλο που κιτρινίζει και η αναγέννηση, οδηγεί το κείμενο σε φιλοσοφικά μονοπάτια, ίσως όχι τόσο κατάλληλα για μικρές ηλικίες. Είναι αρκετά συγκινητικό με ωραίες εικόνες και μεταφορές, μοιάζει περισσότερο με κείμενο πολλαπλών αναγνώσεων για λίγο μεγαλύτερα παιδιά.

Μεγάλη και πολύπλοκη ιστορία για να κλειστεί σε ένα τόσο μικρό κείμενο. Οι πολύ μικρές λεπτομέρειες παίρνουν από το ζωτικό χώρο της ιστορίας που αναγκάζεται προς το τέλος να συμπιεστεί για να βγάλει το στόρι. Ο ανιμισμός δεν είναι η εύκολη λύση. Δεν κατορθώνει ούτε να συγκινήσει, ούτε να τραβήξει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Αλλού πλατειάζει και αλλού συμπυκνώνεται, ασύμμετρα.

Καλογραμμμένο και τρυφερό παραμύθι με συγκίνηση και όμορφες εικόνες, αλλά πιο κοντά στο «ποιοτικό–συγκινητικό» παρά στο αμιγώς χιουμοριστικό εικονοβιβλίο για 3–5 ετών.

9. Καμπερλού – Το σπίτι μας πάει παντού - ψευδ. Ανέλια

Μια πολύ ζεστή, καλοκαιρινή ιστορία με όμορφη ατμόσφαιρα και αρκετό χιούμορ μέσα από μικρά περιστατικά.

Η ιστορία της Καμπερλού θυμίζει περισσότερο περιγραφή καλοκαιρινών διακοπών παρά μια αφήγηση με πλοκή. Η εξέλιξη κινείται γραμμικά, χωρίς ένταση. Της λείπει κορύφωση. Από την άλλη ο τίτλος «Καμπερλού» υπόσχεται έναν πιο ζωντανό χαρακτήρα για το τροχόσπιτο. Δεν έχουμε στο μυαλό μας το τροχόσπιτο με τα ματάκια και τα χεράκια να μιλάει· θα το περιμέναμε όμως να έχει μεγαλύτερο ρόλο.

Ένα στρωτό περιγραφικό κείμενο, χωρίς εκπλήξεις και απειλές. Εξιδανικευμένες καλοκαιρινές διακοπές, που δημιουργούν ψευδαισθήσεις ή μια ωραιοποιημένη περιγραφή των ιδανικών διακοπών.

Το κείμενο χρειάζεται να «συνομιλήσει» στενά με την εικόνα, ώστε να αποφύγει τη μονοτονία και να κερδίσει το ενδιαφέρον του παιδιού–αναγνώστη.

10. Παράξενος κόσμος - ψευδ. Ντόρις

Πρωτότυπο και γλυκό κείμενο. Με εικόνες ενδιαφέρουσες και ανατρεπτικές. Διαβάζεται με μια ανάσα και δεν ενοχλεί καθόλου η αοριστία του τέλους. Με μια αφέλεια παιδική αλλά και μια σπιρτάδα και αισιοδοξία.

Το εύρημα «οι ευχές βγαίνουν αληθινές» είναι ελκυστικό και αφήνει περιθώριο για πολλές δραστηριότητες μέσα στην τάξη. Προσφέρεται για εικονογράφηση, αλλά και για παιχνίδια. Η έμφαση στην ειρήνη είναι συγκινητική, όμως δίνει διδακτικό τόνο στην ιστορία.

Δεν υπάρχει μία κεντρική πλοκή με ανατροπή· λειτουργεί περισσότερο σαν λίστα ευχών.

11. Νιάνιας - ψευδ. Αριθμός δύο

Το ζωοφιλικό κομμάτι, παρά τις προθέσεις του, αφήνει αρνητική εντύπωση: ο πατέρας σηκώνει την γκλίτσα για να τα τιμωρήσει το προβατάκι, ο λύκος αρπάζει το πρόβατο και το έχει στο στόμα του. Το γλιτώνει η... πιπίλα. Παρά τις ωραίες εικόνες από το μαντρί κλπ., η ιστορία δεν φαίνεται ότι μεταφέρει θετικά μηνύματα για τη σχέση παιδιών–ζώων, ενώ οι σκηνές «κλάμα–πιπίλα» επιμηκύνουν την αφήγηση και κουράζουν.

Κείμενο που στην προσπάθειά του να αναπαραστήσει τον λόγο του μικρού παιδιού, γίνεται λίγο αδρό. Απλό και φωτογραφικό, περιγράφει ένα δυναμικό ήρωα που θέλει να κάνει το δικό του και στο παράτολμο τέλος δικαιώνεται. Η απλότητά του όμως δεν είναι αρκετή για να δημιουργήσει ατμόσφαιρα και θυμίζει παλιό, τραχύ παραμύθι.

Θέλει επεξεργασία σε αρκετά σημεία.

Τα μεμέ της φυσικά. Τι άλλο καλύτερο!

- *Μαμά μεμέ!*

- *Όχι Νιάνια!*
Μου το κάνει συχνά αυτό. Λέει πως είμαι μεγάλος πια. Εγώ επέμενα.
- *Μεμέ μαμά, μεμέ!*
Άρχισε να τρέχει κι εγώ πίσω της να την κυνηγάω για τα μεμέ της.
- *Μεμέ μαμά μεμέ!*

12. Ο δράκος που δεν του άρεσε να πετάει - ψευδ. Τουλίζ

Η ιστορία ξεκινά με ένα πρόβλημα: ένας δράκος που δεν του άρεσει το μάθημα πετάγματος. Με τη βοήθεια της αδερφής του κατανοεί γιατί πρέπει να προσπαθήσει. Στο τέλος, χορτασμένος από το μεγάλο ταξίδι, αποφασίζει να ζήσει σε μια σπηλιά και να μην ξαναπετάξει. Αυτό είναι ενδιαφέρον και σχετίζεται με την ανάγκη να καλλιεργούμε δεξιότητες που θα μας φανούν χρήσιμες, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι δεν αγαπάμε όλοι τα ίδια πράγματα. Μόνο που όλο το ενδιαμέσο μέρος γεμίζει από μια μακροσκελή περιγραφή του ταξιδιού με αργό ρυθμό. Ίσως αν κάποια σημεία τα αντικαθιστούσαν διάλογοι, να γινόταν περισσότερο ζωντανό. Από την ιστορία λείπει το χιούμορ ενώ το τέλος αποκτά φιλοσοφική διάσταση με τη φράση: «οι εικόνες που μάζεψε του έφτασαν για εκατοντάδες χρόνια».

Το χιούμορ είναι ελάχιστο· η ιστορία λειτουργεί περισσότερο σαν αλληγορία ενηλικίωσης παρά σαν αστεία περιπέτεια.

Το τέλος είναι στοχαστικό και μελαγχολικό («δεν ξαναπέταξε ποτέ, αλλά ήταν χορτάτος»), πιο ώριμο από ό,τι χρειάζεται η κατηγορία.

Όταν η ιστορία αρχίζει, ενθουσιάζει με τον μικρό δράκο Πέτρο και την δρακοαδελφή Στελλίνα. Όμως μετά, χωρίς λόγο, αρχίζει μια τεράστια περιγραφή τοπίων, ο ήρωας είναι ήδη 200 χρόνων και η δυνατή παρουσία της αδερφής εξαφανίζεται. Δεν υπάρχει ροή, απλές περιγραφές και ένα τέλος που πρέπει να ειπωθεί.

13. Η γάτα που ήθελε να πάει στην Ολλανδία - ψευδ. Κίρκη

Ήρωας-Τόπος-Σκοπός-Εμπόδιο-Βοηθός-Επίτευξη. Η πλοκή κυλάει με ρυθμό, η γλώσσα είναι απλή και τα επιφωνήματα «Μπιιπ!», «Βρουμμ», «Νιαρρρ» λειτουργούν καλά. Οι προτάσεις είναι σύντομες, το νόημα απλό και τρυφερό και η ιστορία περισσότερο ρεαλιστική παρά φανταστική. Με βασικό μήνυμα την ανάγκη για στοργή, την υπεύθυνη κηδεμονία ζώων, την αγάπη και την ασφάλεια που αξίζει κάθε ζώο. Το θέμα της αδέσποτης ζωής και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα ζώα στον δρόμο, παρουσιάζονται με ρεαλισμό. Είναι μια ιστορία με ξεκάθαρο νόημα.

Η σχέση με παιδιά, είναι η παιδική χαρά που έκανε την ...προπόνησή της. Συναισθηματική ιστορία, που όμως δεν ταιριάζει πλήρως στην κατηγορία 3–5 ετών με χιούμορ. Θα ταίριαζε καλύτερα σε 5–7 ετών.

14. Ο γλυκοπόλεμος - ψευδ. Ορλάντα

Το μήνυμα; Παιχνίδι, φαντασία και γέλιο χωρίς ίχνος διδακτισμού. Ωστόσο, η εικόνα των παιδιών που ενοχλούν γείτονες και ζώα, δημιουργούν αρνητική εντύπωση. Επίσης, το σκηνικό με τις βροχές από γλυκά, όσο αστείο κι αν είναι, ανοίγει την όρεξη· ίσως μια πιο ακίνδυνη ιδέα θα λειτουργούσε καλύτερα.

Η γραφή μοιάζει σαν να ακολουθεί μοτίβο στίχου και σε κάνει να την διαβάσεις τραγουδιστά. Είναι προσπάθεια μουσικότητας ή αποτυχημένος στίχος; Η ιστορία έχει εξέλιξη παιχνιδιάρικη και μεταφορική, αλλά μοιάζει μπερδεμένη. Ο τίτλος «γλυκοπόλεμος» ενισχύει το γενικότερο μπερδεμα.

15. Δεν θέλω να τελειώσει η μέρα - ψευδ. Ανζελίκ

Η Σίλια δεν θέλει να κοιμηθεί και εκεί εισάγονται οι «μυστικές οδηγίες» και ο μαγικός φακός που την οδηγούν στη Ζαχαροτούπολη. Η δυσκολία στον ύπνο γίνεται αφορμή για περιπέτειες μέσα στα όνειρα και για ανάπτυξη της φαντασίας, δείχνοντας

τρόπους να ξεπερνάμε μικρές δυσκολίες. Η Ζαχαροτούπολη, ωστόσο, είναι μάλλον κοινότυπη και ο κόσμος της αρκετά συμβατικός ως ιδέα. Η σχέση ανάμεσα στα δύο αδέρφια είναι από τα δυνατά στοιχεία της ιστορίας.

Μια ιστορία με αναγνωρισιμότητα και καλή ιδέα. Θα ωφεληθεί από πιο χιουμοριστικές και απρόσμενες λεπτομέρειες στο φανταστικό μέρος, ώστε να ισορροπήσει τη ρεαλιστική αρχή.

16. Το μικρό Χρωματιστό Χαρτάκι - ψευδ. Μαίρη Ποπ

Ζιγκ-ζαγκ, ουράνιο τόξο, πυροτέχνημα, χρωματιστά χαρτιά και διάφορα σχήματα. Το μήνυμα: ό,τι φαίνεται στραβό και ατελές δεν σημαίνει πως δεν έχει αξία. Το τραγουδάκι στο τέλος δίνει μια γιορτινή αίσθηση.

Αδύναμη προσέγγιση του θέματος της αποδοχής του εαυτού μας. Χωρίς δράση και συναίσθημα. Εξαιρετικά δειλός ο τρόπος που ο συγγραφέας μπαίνει στο πρόβλημα. Σαν να φοβάται να εκφραστεί πραγματικά.

Ταιριάζει περισσότερο σε ηλικίες 5–7 ετών ή σε σειρά με κοινωνικά μηνύματα, παρά σε εικονοβιβλίο 3–5 που ζητάει ελαφρύ χιούμορ χωρίς διδακτισμό.

17. Εκδρομή στο Μουσείο - ψευδ. Λούνα

Ο φύλακας, ως «τρομερός» χαρακτήρας, ίσως δώσει μια υπερβολική στιγμή έντασης για τόσο μικρά παιδιά.

Ο ρυθμός είναι περισσότερο ποιητικός και λιγότερο αμιγώς χιουμοριστικός· η ιστορία δίνει περισσότερο έμφαση στη μαγεία και λιγότερο στο αστείο.

Το τέλος, με τα παιχνίδια να ξεφεύγουν, αφήνει ανοιχτό ερώτημα που ίσως μπερδέψει την ηλικιακή ομάδα.

Υπάρχουν πολλά επεισόδια με παρόμοια δομή, που κουράζουν και αφαιρούν από τη δύναμη της αφήγησης. Οι ρίμες, που θυμίζουν ποιηματάκια, φαίνονται παλιομοδίτικες και εύκολες. Το τέλος, που η δασκάλα προτρέπει τα παιδιά να πάρουν όλα από ένα κουκλάκι, δεν ταιριάζει με τον τόνο του μουσείου, το κάνει να φαίνεται ασυνεπές. Χρειάζεται σφίξιμο σε έκταση και σε κάποιο σημείο κορύφωση.

Σίγουρα δούλεψε ο δημιουργός και σε πολλά επίπεδα. Το κείμενο έχει αναφορές σε μνήμες, συναισθήματα, ιστορικά στοιχεία. Θα το εκτιμούσαν ίσως μεγαλύτερα παιδιά.

18. Μίλα Καμίλα! Και άλλες μικρές ιστορίες - ψευδ. Ιωάννα

Το κείμενο δείχνει τη ζεστή σχέση ενός μπαμπά με την κόρη του. Τα παιχνίδια με τη γλώσσα και οι παροιμίες, δίνουν φρεσκάδα και γίνονται αφορμή για δημιουργία. Δεν πρόκειται για μια ιστορία με αρχή-μέση-τέλος, έχει μια τελείως διαφορετική δομή που το κάνει ιδιαίτερα ενδιαφέρον.

Η συνταγή λειτουργεί ως εύρημα που μπορεί να αρέσει στα παιδιά, αποτελώντας ευκαιρία για τους μικρούς αναγνώστες που θα θελήσουν να φτιάξουν τις δικές τους. Η αντιστροφή ρόλων στο τέλος, με την κόρη να φροντίζει τον πατέρα, προσθέτει πρωτοτυπία. Το σημαντικότερο είναι πως δίνει πάσα στον αναγνώστη να φτιάξει τη δική του ιστορία.

Ο τόνος σε σημεία γίνεται πιο φιλοσοφικός/διδακτικός (παροιμίες, Καζαντζάκης), που δεν ταιριάζει με την προκήρυξη «χωρίς διδακτισμό».

Το χιούμορ είναι ήπιο, περισσότερο λεκτικό, παρά σωματικό/οπτικό που συνήθως προτιμούν τα παιδιά 3–5. Ίσως για μεγαλύτερα παιδιά.

Πρωτότυπο και τρυφερό, με έμφαση στη σχέση γονιού–παιδιού και στο παιχνίδι με τις λέξεις. Ωστόσο, για την κατηγορία 3–5 θα χρειαστεί απλοποίηση και μείωση της διδακτικής διάστασης, ώστε να σταθεί ως εικονοβιβλίο.

πολύ», «γκα-γκαταπληκτικά», «μοσοούρλια») δημιουργούν ρυθμό και σίγουρα αρέσουν στα παιδιά, ενώ το θέμα αγγίζει με χιούμορ τον φόβο της πρώτης μέρας στο σχολείο.

Η δασκάλα δείχνει λίγο υπερβολικά «ανέκφραστη» μπροστά στις μεταμορφώσεις (δεν αναγνωρίζει ότι δεν είναι παιδί) — χρειάζεται ίσως πιο αστεία αντίδραση.

Το μήνυμα «κάποιες φορές φοβόμαστε ό,τι δεν ξέρουμε» ακούγεται λίγο περισσότερο «ρητό ενηλίκου» από όσο χρειάζεται· μπορεί να μείνει πιο απλό.

Όμορφη ιστορία, δροσερή και πρωτότυπη. Το γράψιμο αυθόρμητο και παιχνιδιάρικο, που σε κάνει να τα πιστέψεις όλα· και τα ζώακια στο σχολείο και όλα. Το τέλος όμως βγάζει τον διδακτισμό που δεν χρειαζόταν να έχει. Ίσως ένα άλλο τέλος, με τον Άγγελο φυσικά να φτάνει σχολείο, αλλά χωρίς τα λόγια της δασκάλας.

23. Το αστερόδεντρο - ψευδ. Θαύμα

Χριστουγεννιάτικη ατμόσφαιρα. Τρυφερό και την ίδια στιγμή κοινότυπο. Το μικρό σκιουράκι που αναζητά τα φώτα της πόλης, καταλήγει στο προβλέψιμο μοτίβο ότι θα βρει την χαρά και την ομορφιά στην επιστροφή στον τόπο του και στην οικογενειακή θαλπωρή. Του λείπει κάποιο εύρημα που θα το κάνει να ξεχωρίσει.

Το κείμενο είναι πιο λυρικό/συγκινητικό παρά χιουμοριστικό, άρα δεν ταιριάζει απόλυτα με το ζητούμενο «χιούμορ χωρίς διδακτισμό».

Η σκηνή με την απόρριψη από τους ανθρώπους δίνει μελαγχολικό τόνο.

Υποβόσκει διδακτικό μήνυμα («η ελευθερία είναι σημαντική», «η αγάπη βρίσκεται στο σπίτι»).

Χαλαρό κείμενο, που φαίνεται να γράφτηκε χωρίς μεγάλες προσδοκίες. Μια απλή περιγραφή της ιστορίας, χωρίς συναισθήματα. Γιατί οι αναφορές συναισθημάτων (βρήκα ένα καλό φίλο, μου λείπει η ελευθερία) δεν είναι για να γράφονται, αλλά για να τα νιώθουμε. Όμως θα μπορούσε να εξελιχθεί, αν ξαναδοκίμαζε ο/η συγγραφέας.

24. Η Μεγάλη Μετακόμιση των Λαγών - ψευδ. Έντα

Η καταστροφή της φωλιάς μιας οικογένειας λαγών, εξελίσσεται σε ένα ταξίδι αναζήτησης νέου σπιτιού. Οι επαναλήψεις «εδώ; Όχι εδώ...» λειτουργούν καλά για τις μικρές ηλικίες, καθώς δημιουργούν ρυθμό. Τα ΜΠΑΜ! ZZZZ! ΓΚΛΟΥΠ! κλπ., ζωντανεύουν την αφήγηση και καλούν τα παιδιά να συμμετάσχουν μέσα από μιμήσεις και παιχνίδια με φωνές. Με την κατάλληλη εικονογράφηση, έχει προοπτικές να γίνει ένα ελκυστικό εικονοβιβλίο.

Λίγο περισσότερο χιούμορ στο φινάλε θα απογείωνε την ιστορία.

25. Χίλιες βουτιές, μαζί! - ψευδ. Βροχή

Οι ήρωες της ιστορίας είναι δύο μυγάκια με αντίθετους χαρακτήρες. Το «Πάμε για μια βουτιά; Για χίλιες!», δίνουν θεατρικότητα και βοηθούν στην ανάγνωση. Υπάρχουν σκηνές δράσης, χιούμορ και συναισθηματικής φόρτισης, αφού ο Πιφ δεν αργεί να συνειδητοποιήσει την αξία της συντροφικότητας.

Καλογραμμένη ιστορία, σαν κινηματογραφικό σενάριο. Πολύ γοργό και περιγραφικό ως προς την δράση. Δίνει όμως χώρο στο συναίσθημα. Το οποίο δεν το γράφει με λόγια, το σκιαγραφεί: Ο Ξουτ ακόμα εκεί... Ο Ξουτ κοιτούσε τον ανεμιστήρα για ώρα...

Η εναλλαγή σκηνικών (κουζίνα-κήπος-πόλη-ψαράς-λεωφορείο) μπορεί να δυσκολέψει την παρακολούθηση.

Η δραματικότητα στο «χαθήκαμε – επιστροφή» αγγίζει λίγο τα όρια του μελαγχολικού.

Για μεγαλύτερα παιδιά.

26. Μια ιπτάμενη μπουγάδα - ψευδ. Μαργαρίτα

Η ιδέα μιας μπουγάδας με όνειρα και λαχτάρα να πετάξει, είναι ιδιαίτερα χαριτωμένη. Όταν ο αέρας τη σκορπίζει, ξεκινούν μερικά αστεία επεισόδια, όμως η αφήγηση είναι φλύαρη και μεγάλη. Έχει φαντασία, δίνει ιδέες στον εικονογράφο, αλλά θέλει κόψιμο σε αρκετά σημεία και καλύτερο ρυθμό στον τρόπο που είναι γραμμένο.

Η γλώσσα είναι αρκετά πλούσια και περιγραφική· σε σημεία φαίνεται πιο «λογοτεχνική» από όσο χρειάζεται. Είναι κάπως παλιομοδίτικη, όμως ο/η συγγραφέας ξέρει να στήνει ιστορίες.

Η μπουγάδα σκέφτεται σαν ενήλικας (χάρτη, φωτογραφική, νερό)· αυτά είναι αστεία αλλά ίσως πιο πολύ για μεγαλύτερες ηλικίες. Και γιατί να ενδιαφερθεί ένα παιδάκι για τις υπαρξιακές ανησυχίες μιας ιπτάμενης μπουγάδας; Θέλει κάτι άλλο, κάτι πιο περιπετειώδες για να τραβήξει την προσοχή.

Το χιούμορ υπάρχει, αλλά δεν είναι πάντα απλό και άμεσο για πολύ μικρά παιδιά.

6. Βραβείο Εκδ. Οίκου ΜΙΝΩΑΣ

Ιστορία βραχείας φόρμας για παιδιά 3-6 ετών (1.200 λέξεις)

(Σύντομη ιστορία με ρεαλιστικό θέμα εμπνευσμένη από την καθημερινότητα των παιδιών αυτής της ηλικίας)

Επιτροπή

Πρόεδρος: Φραντζέσκα Αλεξοπούλου-Πετράκη

1. Αθηνά Λυρώνη
2. Άννα Βασιλειάδη
3. Ιωάννα Κυρίτση-Τζιώτη
4. Παναγιώτα Πλησή

Εισήγηση: Παναγιώτα Πλησή

Εισήγηση κατηγορίας

Η επιτροπή για την αξιολόγηση των έργων της κατηγορίας αυτής, εξέτασε με προσοχή τα διαγωνιζόμενα κείμενα, δεκατρία στο σύνολο τους.

Το θέμα της κατηγορίας ήταν να γραφεί μία σύντομη ρεαλιστική ιστορία 1200 λέξεων, εμπνευσμένη από την καθημερινότητα των παιδιών ηλικίας 3-6 ετών.

Πέντε από τα βιβλία που παρέλαβε η Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά δεν τηρούσαν το όριο των 1200 λέξεων. Για το λόγο αυτό, ακυρώθηκε η συμμετοχή τους.

Η επιτροπή διάβασε, αξιολόγησε και τέλος συζήτησε σε συνάντηση των μελών της, τα οκτώ έργα που πληρούσαν τους όρους του διαγωνισμού.

Σε γενικές γραμμές η πλειοψηφία των έργων αυτών, στερούσε σε πρωτοτυπία. Αρκετές από αυτές, είχαν περιεχόμενο που ανάλογό του έχουμε δει σε πολλές δημοσιευμένες ιστορίες.

Ένα ακόμα στοιχείο που παρατηρήσαμε και αυτή τη χρονιά, είναι τα στοιχεία διδασκασμού που περιείχαν αρκετές από τις ιστορίες. Η λογοτεχνία για παιδιά, δεν είναι εδώ για να διδάξει. Θα πρέπει τα μηνύματα που θέλει να περάσει η ιστορία ενός κειμένου, να βγαίνουν αβίαστα μέσα από αυτό.

Επίσης παρατηρήσαμε σε κάποια από τα κείμενα, στοιχεία/αναφορές που δεν συμβαδίζουν με τις ηλικίες της κατηγορίας αυτής.

Τέλος, σε αρκετά από τα κείμενα, δεν είδαμε στοιχεία εξέλιξης της ιστοριών με ανατροπές, εκπλήξεις και μία ολοκλήρωση που να μην είναι τόσο απότομη ή τόσο μπερδεμένη.

Με δεδομένες τις πιο πάνω γενικές παρατηρήσεις, η επιτροπή αποφάσισε ομόφωνα να μη δώσει καμία διάκριση στην κατηγορία αυτή.

Εν τούτοις, πιστεύουμε ότι μερικά από τα υποψήφια κείμενα, θα μπορούσαν να δώσουν -μετά από επεξεργασία- πιο ολοκληρωμένα κείμενα. Αυτός είναι και ένας από τους λόγους που αναρτώνται στη σελίδα της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς τα σχόλια και οι παρατηρήσεις της επιτροπής για καθένα ξεχωριστά από τα υποψήφια κείμενα.

Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας.

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Επιχείρηση “Φακές” - ψευδ. Συναγρίδα

Παραμύθι για μικρές ηλικίες, με καλό σκοπό και χιούμορ. Ωραίο το παιχνίδι που ακολουθεί το κείμενο. Έχει κάποια καλά στοιχεία στο γράψιμο και δίνει εικόνες.

Αδύναμο ως προς την πλοκή, την ιδέα, το στήσιμο. Το διδακτικό στοιχείο είναι πολύ έντονο· οι πληροφορίες για τις φακές γίνονται σχεδόν εγκυκλοπαιδικές.

Η ιστορία πλατειάζει· από τη βασική πλοκή περνάει σε πολλές επιμέρους σκηνές που θα μπορούσαν να συμπυκνωθούν. Οι χαρακτήρες (εκτός από τον Χαρίλαο) είναι μάλλον επίπεδοι και λειτουργούν μόνο ως «κομπάρσοι» στην πλοκή. Ο διδακτισμός στο τέλος (με τις φακολύσεις) ξεφεύγει από τη ροή του παραμυθιού και θυμίζει σχολικό ένθετο.

Μεγάλοι διάλογοι και απεγνωσμένη η προσπάθεια να πείσει τους μικρούς αναγνώστες να τρώνε τις φακές. Μοιάζει τελικά με μάθημα, με εργαστήριο δραστηριοτήτων, με θέμα την υγιεινή διατροφή. Παρότι οι ήρωες είναι αγαπητά ζώακια του δάσους, αποκομμένα από το φυσικό τους περιβάλλον περιγράφονται με τελειώς ανθρώπινες ιδιότητες και συνήθειες. Η όποια πλοκή της πολύ αναμενόμενη και ο στόχος της εξ’ αρχής φανερός, δεν αφήνει περιθώρια εκπλήξεων.

2. Η τρομάρα - ψευδ. Μπιρμπίλης

Ιστορία με στοχεία χιούμορ. «Οι έρωτες στο νηπιαγωγείο» παρότι φαίνεται παράξενο, φουντώνουν στον μικρόκοσμο των παιδιών (το ζουν όσοι/ες δουλεύουν μαζί τους). Όμως εδώ ο πεντάχρονος ήρωας, μάλλον παρουσιάζεται να έχει τη συμπεριφορά ενός εντεκάχρονου-δωδεκάχρονου παιδιού και όχι ενός πεντάχρονου αγοριού. Ξεφεύγουν λέξεις και εκφράσεις που δεν ταιριάζουν στον τρόπο που σκέπτεται, μιλάει και ενεργεί ένα τόσο μικρό παιδί.

Η ιστορία πλατειάζει σε κάποια σημεία, με συνεχείς εσωτερικούς μονολόγους. Ο διδακτικός τόνος (διατροφή, υγιεινή, αγάπη) προβάλλεται κάπως έντονα και σπάει τη ροή. Δεν υπάρχει ιδιαίτερη κορύφωση· το τέλος (ανακούφιση για την Αποστολία) μοιάζει αναμενόμενο.

Το λεξιλόγιο, σε κάποιες περιπτώσεις, δεν ανταποκρίνεται στην ηλικία των αναγνωστών αυτής της κατηγορίας π.χ. ρημάδες, κουτσοπιιά, αλλά και κάποιες μεγαλίστικες εκφράσεις. Σίγουρα ένα αγόρι δημοτικού δεν τραγουδάει το «Σε αγαπώ γιατί είσαι ωραία...» Όλη η συμπεριφορά του αγοριού μοιάζει με συμπεριφορά συνταξιούχου και αλλοίμονο αν ξέρει ότι τα φύλλα κουτσοπιιάς έχουν σχήμα καρδιάς. Μικρομεγαλίστικο κείμενο. Δεν είναι επιτυχημένη η προσέγγιση του θέματος.

3. Ο μπαμπάς μου, ο φύλακας άγγελός μου - ψευδ. ΝιΝαΛό

Τολμηρό και δύσκολο θέμα που δεν αγγίζεται -τουλάχιστον στην ελληνική λογοτεχνία- με τόσο ρεαλισμό.

Χρειάζεται όμως μια νέα προσπάθεια για την ιστορία αυτή, η οποία είναι μεν ενδιαφέρουσα, αλλά θέλει αρκετές παρεμβάσεις, όπως η αλλαγή κάποιων λέξεων φράσεων, που είναι για παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας. Επίσης οι αλλαγές στις «σκηνές» της ιστορίας (αλλαγή καταστάσεων) είναι μερικές φορές απότομες για τα παιδιά της ηλικίας αυτής.

Ορισμένοι διάλογοι (π.χ. εξήγηση της μητέρας) είναι υπερβολικά εκτενείς και λειτουργούν πιο πολύ ως λόγος ενηλίκου παρά παιδική πρόσληψη. Ο διδακτικός τόνος («πρέπει να σταθούμε δυνατές», «να βρούμε τα πατήματά μας») ακούγεται κάπως δηλωτικός.

Επιφανειακή προσέγγιση σε ένα τόσο σοβαρό θέμα, αυτό της απώλειας. Γραμμένο αδύναμα και με χιλιοειπωμένα κλισέ. Υπάρχει και μια ασάφεια ως προς τον αφηγητή: τη μία είναι σε πρώτο πρόσωπο (Αλίκη), και την άλλη σε τρίτο.

Βαρύ το θέμα της ιστορίας δοσμένο με λάθος τρόπο. Θέλει πολλή δουλειά για να γίνει μια ιστορία που θα κάνει τα παιδιά να ταυτιστούν με την ηρωίδα. Να τα βοηθήσει, εκφράζοντας τα συναισθήματά τους, να φτάσουν στη διαχείριση μιας τόσο μεγάλης απώλειας. Παλιός τρόπος γραφής με μεγάλο, επεξηγηματικό πρόλογο. Άστοχος ο διαχωρισμός της αυστηρής μητέρας από τον πατέρα που δε χαλάει κανένα χατίρι. Δεν έχει ζωντάνια και δράση, σταματά στην περιγραφή των γεγονότων.

Στα θετικά του κειμένου, η τόλμη του/της συγγραφέα/ως να αγγίζει το θέμα της απώλειας ενός τόσο σημαντικού προσώπου για τη ζωή ενός μικρού παιδιού.

Πολύ λυρικό για την ηλικιακή ομάδα. Ότι έχει να προσφέρει το δίνει μέσα από αφήγηση -ίσως και λίγο δυσνόητη για τόσο μικρά παιδιά- και δεν προκύπτει από το κείμενο όπως θα έπρεπε να προκύπτει.

4. Η καρδιά των Χριστουγέννων – Αστερόπη

Αρκετά καλογραμμένο και ευχάριστο. Δεν έχει όμως καμιά πρωτοτυπία, ούτε και δράση. Σαν απλή καταγραφή και αναφορά σκέψεων, στα οποία δεν δίνει βάθος. Έξυπνος ο τρόπος που συνδέει το νόημα των Χριστουγέννων με τα παιδιά από άλλες χώρες και θρησκείες.

Συμβαδίζει με την ηλικία των αναγνωστών της κατηγορίας αυτής και είναι συμπεριληπτική, ειδικά σε σχέση με το θέμα της πίστης (θρησκείας).

Μεταφέρει την ατμόσφαιρα προσμονής που κυριαρχεί στις μικρές τάξεις τις παραμονές των Χριστουγέννων. Πρωταγωνιστές της τα παιδιά που με απλό λόγο, αυτόν που αρμόζει στην ηλικία τους, εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους. Δίνει μηνύματα συνεργασίας, αγάπης, σεβασμού της διαφορετικότητας, συμπερίληψης, ειρήνης και χαράς.

Σε αρκετά σημεία η αφήγηση γίνεται έντονα διδακτική (οι εξηγήσεις της δασκάλας, τα ηθικά συμπεράσματα). Ορισμένα αποσπάσματα έχουν υπερβολικό «χριστουγεννιάτικο στόλισμα», που μπορεί να ακουστεί κοινότοπο. Η πλοκή είναι προβλέψιμη· ο αναγνώστης ξέρει ότι θα καταλήξει στη «μαγεία της αγάπης». Ο ρυθμός επιβραδύνεται από επαναλήψεις (π.χ. περιγραφές κουτιών στην τάξη).

Θα ωφεληθεί από πιο σφιχτή αφήγηση και μείωση του διδακτισμού

5. Ο Ωνάσης καρδιολόγος - ψευδ. Έλγουντ

Ένα συγκινητικό και τρυφερό θέμα: παιδί με καρδιολογικό πρόβλημα και ένας αδέσποτος γάτος ως σύμβολο συντροφιάς και ελπίδας.

Η γλώσσα είναι απλή αλλά όχι επίπεδη· υπάρχουν όμορφες εικόνες και παιδική οπτική (π.χ. «το τερατάκι της εγχείρησης»).

Το τέλος έχει δύναμη και αισιοδοξία με το «υιοθετημένο» γατί.

Βιωματική, ενδιαφέρουσα ιστορία με έξυπνο χιούμορ, φαντασία και εικόνες. Τρυφερό το δέσιμο του ήρωα με τον γάτο του Ωνασείου που τον γνωρίζουν καλά όσοι έχει τύχει να νοσηλευτούν σε αυτό. Παρότι το θέμα της είναι δύσκολο, ένα άρρωστο παιδί και μια σοβαρή εγχείρηση στην καρδιά, δεν βγάζει πανικό, μιξέρια ή θλίψη. Όμορφη η σύνδεση της αγάπης για τον γάτο με τη γιατρεμένη καρδιά του Αλέξη και έξυπνο το εύρημα του τέλους με τον γάτο - Ωνάση στο τηλέφωνο της μαμάς.

Ωραία και πρωτότυπη ιστορία. Παρατηρήθηκε κάποια αδυναμία προς το τέλος της. Επίσης, θεωρείται περιττό να γίνεται επεξήγηση σε λέξεις, φράσεις π.χ. μετεγχειρητικός έλεγχος. Καλύτερα να αποδίδονται περιφραστικά.

Είναι καλογραμμένο, χωρίς φλυαρίες. Με αρχή, μέση, τέλος. Με ροή γοργή και συναισθηματικά φορτισμένη, χωρίς μελό ατοπίες. Λιτά, σταθερά και ουσιαστικά.

Το μήνυμα ότι οι καρδιές πρέπει να χτυπούν στον ρυθμό της αγάπης, δεν είμαστε σίγουροι ότι ήταν ο στόχος της ιστορίας ευρύτερα. Σε αυτή την περίπτωση θα ήθελε και αλλαγή τίτλου.

Σε ορισμένα σημεία η αφήγηση φλυαρεί ή μπαίνει σε λεπτομέρειες που θα μπορούσαν να κοπούν.

Ορισμένοι διάλογοι των ενηλίκων έχουν πιο «διδασκτικό» ή «ενήλικο» ύφος, λιγότερο προσιτό στο παιδί-αναγνώστη.

Η ιστορία, αν και συγκινητική, θα μπορούσε να έχει πιο σφιχτή δομή για μεγαλύτερη λογοτεχνική ένταση.

Ο παραλληλισμός του πλούτου με τον Ωνάση, δεν χρειάζεται σε παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας, δεν τα αφορά και δεν θα έπρεπε να τα αφορά.

Θα μπορούσε να διαπραγματευτεί περισσότερο τα συναισθήματα ενός παιδιού που έχει καρδιολογικά προβλήματα, ώστε τα μικρά παιδιά να μπορέσουν να ταυτιστούν.

Ακόμα καλύτερα, θα μπορούσε να διαπραγματευτεί το θέμα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ώστε να έχει απήχηση σε πιο διευρυμένο κοινό.

Έχει σαφές λογοτεχνικό βάρος και συγκίνηση. Με κατάλληλη επεξεργασία, θα μπορούσε να σταθεί εκδοτικά με επιτυχία.

Προτείνουμε στον/στη συγγραφέα να δουλέψει κι άλλο κι ευχόμαστε να τον/τη δούμε και σε βιβλίο.

Η επιτροπή διαπίστωσε ότι συγκεκριμένος γάτος είναι υπαρκτός, γνωστός σε νοσηλευόμενους και συνοδούς του Ωνασείου, όπως αναφέρεται παραπάνω (αν και δεν γνωρίζουμε με βεβαιότητα αν βρίσκεται ακόμα εκεί).

6. Ένας δράκος μπροστά μου - ψευδ. Αριάδνη

Ένα παραμύθι με σαφή σκοπό, που αγγίζει ένα ζήτημα της εποχής.

Επίκαιρο αλλά λίγο «πολυγραμμένο» θέμα το κόλλημα στο τάμπλετ. Αρνητικό παράδειγμα η στάση των γονιών που, από τη μια κάνουν δώρο ένα τάμπλετ σε ένα πεντάχρονο, από την άλλη δεν αντιλαμβάνονται έγκαιρα την επίδραση που έχει στον ψυχισμό του. Έχει ομαλή ροή καθώς σταδιακά ο δράκος του παιχνιδιού γίνεται όλο και περισσότερο «αποκούμπι» για τις κάθε είδους ματαιώσεις ή ανασφάλειες του μικρού Μίμη. Πολύ εύκολη η λύση της εκδρομής που δίνεται στο τέλος και μέσα από

μια μέρα μόνο φαίνεται ότι μπορεί κάποιος να αποκοπεί από τον εθισμό με τα βιντεοπαιχνίδια.

Η πλοκή είναι υπερβολικά γραμμική και προβλέψιμη (αγορά tablet → εξάρτηση → απομόνωση → λύτρωση με εκδρομή). Ο δράκος, αν και ενδιαφέρων συμβολισμός, δεν αποκτά ιδιαίτερη πολυπλοκότητα· λειτουργεί μόνο ως αλληγορία. Οι γονείς εμφανίζονται μονοδιάστατοι (η μαμά που προειδοποιεί, ο μπαμπάς που προσπαθεί με παζλ). Το μήνυμα παρουσιάζεται πολύ ρητά· υπάρχει έντονος διδακτισμός, χωρίς χώρο για τον αναγνώστη να το ανακαλύψει μόνος του.

Αδέξιος ο τρόπος που μας δείχνει την επικοινωνία του παιδιού με τους γονείς (πλησιάζει την μητέρα και τον διώχνει επειδή έχει δουλειά, και όταν το πλησιάζει ο πατέρας κάνει το ίδιο το παιδί...).

Θα χρειαζόταν περισσότερη φαντασία ή ανατροπή για να ξεχωρίσει.

7. Ένα Σάββατο σαν όλα τ' άλλα ... ή μήπως όχι; - ψευδ. Ηλιαχτίδα

Ένα αφήγημα που προσπαθεί να διαπραγματευτεί την παιδική αγωνία για την οικογενειακή συνοχή. Ενώ ξεκινάει όμορφα και θα μπορούσε να στηθεί μια όμορφη ιστορία, ανακατεύονται πράγματα (όπως θρησκεία κλπ.)

Ορισμένοι διάλογοι είναι υπερβολικά επεξηγηματικοί, με γλώσσα ενήλικη που δεν «συλλαμβάνει» πάντα παιδική φωνή.

Το μήνυμα περνά αρκετά άμεσα (συγχώρεση, αγάπη, προσευχή), με έντονο διδακτισμό.

Η παρουσία θρησκευτικού συμβολισμού μπορεί να περιορίσει την εκδοτική απήχηση σε ευρύτερο κοινό, αν και λειτουργεί εντός χριστιανικού πλαισίου.

Το τέλος είναι προβλέψιμο· λείπει μια πιο δημιουργική κορύφωση.

Παλιά γραφή με έντονο διδακτικό περιεχόμενο από την αρχή ως το τέλος. Σκέψεις και εκφορά λόγου που δεν ταιριάζουν σε ένα πεντάχρονο.

Χρειάζεται πιο σύντομο, πιο παιδικό διάλογο και ελαφρύτερη αφήγηση

8. Θέλω τη μαμά μου! - ψευδ. Κερασάκι

Χαριτωμένο, με στρωτό λόγο και πλοκή. Λίγο υπερβολικές οι αρχικές περιγραφές των ρούχων την πρώτη μέρα του αγιασμού, που υποτίθεται ότι άλλα πράγματα θα πρόσεχε η μικρή Χαρά. Έξυπνο εύρημα ο ανιμισμός με τη σάκα – μαϊμού που δίνει μια άλλη νότα στο κείμενο.

Συμπαθητικό, αλλά με στοιχεία διδακτισμού και απότομο τέλος.

Πολύ πειστική η μεταφορά του πανικού που επικρατεί στις τάξεις των νηπιαγωγείων τις πρώτες ημέρες της προσαρμογής... αλλά μόνο αυτό. Μάλλον άτυχη η ιδέα της μαμάς να βάλει το παιδί να ψάχνει τις ντουλάπες για να την βρει εκεί. Το ίδιο περίεργη και η στάση της κυρίας, που αντί να προσπαθήσει να απασχολήσει τη Χαρά τις αραδιάζει εύκολες δικαιολογίες για να σταματήσει να κλαίει. Η επιμονή στην απόδοση των συναισθημάτων του παιδιού που δε θέλει να αποχωριστεί τη μαμά του και αισθάνεται χαμένο σε ένα ξένο περιβάλλον, ίσως θα την έκαναν πιο ενδιαφέρουσα.

Ορισμένα τμήματα είναι υπερβολικά επεξηγηματικά για την ηλικία-στόχο (π.χ. εξηγήσεις για απόλυση).

Η μετάβαση από την απόγνωση στην χαρά γίνεται μάλλον απότομα – θα ωφελούσε μια πιο ομαλή κλιμάκωση.

Επαναλαμβάνεται συχνά το «Θέλω τη μαμά μου», κάτι που κουράζει ελαφρώς.

7. Βραβείο Μουσείου Σχολικής Ζωής κι Εκπαίδευσης του Εθνικού Κέντρου Έρευνας και Διάσωσης Σχολικού Υλικού

Ιστορία ή Παραμύθι (όχι λαϊκότροπο) για παιδιά 4-7 ετών με θεματικό άξονα: Το σχολείο στην παλιά ή σύγχρονη εποχή (1200-1500 λέξεις)

Επιτροπή

Πρόεδρος: Άννα Βασιλειάδη

1. Ευαγγελία Κανταρτζή
2. Γιώργος Μπουμπούσης
3. Ελπίδα Μηναδάκη
4. Γεωργία Λάττα

Εισήγηση: Ευαγγελία Κανταρτζή

Εισήγηση κατηγορίας

Η κατηγορία αυτή αθλοθετήθηκε φέτος για πρώτη φορά. Πρόκειται για μια πολύ συγκεκριμένη θεματική που απευθύνεται και σε ένα πολύ δύσκολο κοινό, αυτό των παιδιών 4-7 ετών. Είναι μια μεταβατική περίοδος με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Τα παιδιά 4-5 ετών βρίσκονται στο στάδιο της προαναγνωστικής φάσης ενώ των 5-7 στο στάδιο της πρώιμης ανάγνωσης.

Λάβαμε τρία κείμενα, το καθένα από τα οποία είχε θετικά στοιχεία, παρουσίαζε ελκυστικά στοιχεία και λογοτεχνικές αρετές. Όμως και τα τρία είχαν σαφείς αδυναμίες κυρίως ότι και τα τρία έργα δεν ανταποκρίνονταν στην ηλικιακή ομάδα της κατηγορίας αυτής.

Ειδικότερα:

-Ήταν έργα που ξεπερνούσαν τις αντιληπτικές ικανότητες των παιδιών ηλικίας 4-7 ετών ως προς τις γλωσσικές, γνωστικές και αναγνωστικές δεξιότητες.

-Είχαν εκτενείς και μακροσκελείς προτάσεις με γλώσσα δύσκολη, λέξεις, επίθετα, έννοιες, σύνταξη που δεν μπορεί να τα κατανοήσει η ομάδα αυτή.

-Υπήρχε ένας νοσταλγικός και αφηγηματικός τόνος από την οπτική ματιά του ενήλικα και όχι των παιδιών. Δεν υπήρχαν πρωταγωνιστές/τριες με τους οποίους/ες τα παιδιά να μπορούν να ταυτιστούν.

-Δεν υπήρχε δράση, κορύφωση, σαφής διάκριση με αρχή-μέση-τέλος που να κρατάει το ενδιαφέρον των παιδιών.

Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή συμφώνησε να μην απονείμει βραβείο και διάκριση.

Ελπίζουμε σε περισσότερες συμμετοχές την επόμενη χρονιά οι οποίες να πληρούν τις προδιαγραφές και κυρίως να απευθύνονται σε αυτή την ηλικία. Ας δούμε τον κόσμο με τα μάτια των παιδιών και όχι με τα δικά μας!

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Ο Δάσκαλός μας - ψευδ. Ιωάννα

Η ιστορία υμνεί το σχολείο της παλιάς εποχής και τον ρόλο του δασκάλου, ως φορέα και μεταλαμπαδευτή αξιών. Μέσα από τις μνήμες της αφηγήτριας, προβάλλει ένα αφήγημα νοσταλγικό, έντονα συναισθηματικό, ώριμο, με εικονοπλαστική δύναμη. Οι χαρακτήρες είναι ζωντανοί, τρυφεροί, σαφώς σκιαγραφημένοι. Η ιστορία ρέει ήρεμα και νοσταλγικά, δίχως εντάσεις. Κορυφώνεται, όχι με δράση αλλά με συναισθηματική αναγνώριση. Ιδιαίτερη η σκηνή με τα κηπάκια και τα ποιήματα. Η αναφορά στο SquidGame δεν χρειάζεται.

Το κείμενο αποπνέει αγάπη για το σχολείο και τον δάσκαλο, γεμάτο από τρυφερές αναμνήσεις. Οι περιγραφές για τα θρανία, τα ποιήματα, την κηπουρική, τις μπίλιες, δίνουν μια πολύ ζωντανή εικόνα της σχολικής ζωής παλαιότερων δεκαετιών. Ο δάσκαλος αναδεικνύεται σαν φωτεινό πρότυπο, που διδάσκει με ποίηση, χαρά και αγάπη. Έχει προσωπικό τόνο, σαν να μιλά κάποιος που όντως έζησε αυτά που περιγράφει.

Λειτουργεί περισσότερο ως αφήγηση αναμνήσεων παρά ως ιστορία με αρχή-μέση-τέλος. Δεν υπάρχει δραματουργική κορύφωση ή εξέλιξη. Η γλώσσα είναι απλή και περιγραφική, αλλά συχνά γίνεται επεξηγηματική, χωρίς λογοτεχνική οικονομία. Σε αρκετά σημεία (π.χ. «με αγάπη και χαρά θα μυρίσουν τα βιβλία γνώση») το κείμενο γέρνει σε σύνθημα παρά σε λογοτεχνική εικόνα.

Πρόκειται για μια καλοπροαίρετη και τρυφερή αφήγηση μνήμης, αλλά περισσότερο για ενήλικες που θέλουν να θυμηθούν τα παιδικά τους χρόνια, όχι για παιδιά μικρής ηλικίας. Για αυτή την ηλικία χρειάζεται πιο λιτό, πιο εικονοκεντρικό κείμενο.

Ο λόγος είναι μακροσκελής και περιγραφικός, που δύσκολα ανταποκρίνεται στην ηλικία αυτή.

Η αφήγηση γίνεται από ενήλικο πρόσωπο και απουσιάζει παιδική οπτική ή δράση, κάτι που δυσκολεύει τη σύνδεση του παιδιού-αναγνώστη.

Η έλλειψη πλοκής και ο αφηγηματικός τόνος, το καθιστούν αδύναμο για την ηλικιακή ομάδα.

Είναι περισσότερο ένα αφιέρωμα σε έναν δάσκαλο και όχι μια ολοκληρωμένη, παιδική ιστορία. Θα ήταν προτιμότερο να επιλεγεί μία μόνο σκηνή από την ιστορία και να παρουσιαστεί μέσα από τα μάτια του παιδιού. Θα μπορούσε να απλουστευτεί η γλώσσα και να κοπούν οι προτάσεις. Λείπει η παιδική οπτική. Μέσα στο θέμα του διαγωνισμού – όσον αφορά το σχολείο στην παλιά εποχή-, αλλά δεν ταιριάζει στην ηλικιακή ομάδα που απευθύνεται – ιδιαίτερα όσον αφορά 4χρονα παιδιά.

2. Η κιθάρα - ψευδ. Αλληλεγγύη

Μια ιστορία που στοχεύει να εστιάσει στη δύναμη της σχολικής κοινότητας. Συγκινητική ιστορία, που προβάλλει ηθικό μήνυμα, θετική εξέλιξη, συναισθηματική κορύφωση. Γίνεται προσπάθεια σκιαγράφησης των χαρακτήρων και ο χαρακτήρας της Σοφίας εξελίσσεται, καθώς περνά από το «Θέλω» στο «Νοιάζομαι». Η δασκάλα εμφανίζεται ως πρότυπο παιδαγωγού που δεν επιβάλλει, αλλά εμπνέει. Οι έμμεσες αναφορές στο οικογενειακό περιβάλλον, δείχνουν μια εστία αγάπης και σεβασμού.

Γλώσσα δύσκολη για παιδιά αυτής της ηλικίας. Θυμίζει να διαδραματίζεται στον παλιό καιρό (τα παιδιά σηκώνονται όρθια κλπ.) αλλά μετά έχει κινητό; Έχει βέβαια στρωτή δομή με αρχή μέση τέλος, υπάρχει ένα μήνυμα και πρεσβεύει αξίες όπως υπάρχει και αναφορά στον τίτλο. Σε πολλές περιπτώσεις, είναι πολύ έντονη η συναισθηματική χροιά και γλιστράει προς το μελό.

Γλώσσα άλλης εποχής όπου είναι όλοι καλοί, η καλή μου η μανούλα, ο καλός μου φίλος, η καλή μου η δασκάλα, πάντα χαμογελαστή, ο πατερούλης που του φεύγει και ένα δάκρυ. Θυμίζει τα κείμενα των παλιών αναγνωστικών.

Το κείμενο περιέχει συνεχείς εξηγήσεις και λεπτομέρειες που κουράζουν. Η γλώσσα είναι συχνά υπερβολικά επεξηγηματική, με περιττά επίθετα και βαριές διατυπώσεις. Δεν έχει τη λογοτεχνική απλότητα που χρειάζεται για παιδικό κείμενο. Η πλοκή προχωράει προβλέψιμα (ξυπνάει χαρούμενη → ανακοινώνεται η ασθένεια → αλλάζει γνώμη → happy end). Λείπουν στροφές/ανατροπές. Υπάρχει διδακτισμός, το μήνυμα είναι θετικό αλλά δίνεται με τρόπο άμεσο και βαρύ, χωρίς λογοτεχνικό υπαινιγμό.

Το έργο έχει όμορφο πυρήνα – το δίλημμα της Σοφίας και την αξία της προσφοράς. Όμως, περισσότερο μοιάζει με ηθικοπλαστική διήγηση για μεγαλύτερα παιδιά ή εφήβους, παρά με παραμύθι/ιστορία για 4-7 ετών.

3. Το κολατσιό - ψευδ. Μπόμπι

Ευρηματική η χρήση του σκύλου ως αφηγητή, που προσδίδει αρχικά πρωτοτυπία και συγκίνηση. Δίνει γοητεία και τρυφερότητα στο κείμενο. Πλούσιες αναφορές στο παλιό σχολείο, τα αντικείμενα, τις μυρωδιές, τις παιδικές αναμνήσεις, δίνουν

αυθεντικότητα και συγκίνηση. Η εμφάνιση του «παλιού μαθητή» που αφήνει το τετράδιο με την έκθεση είναι συγκινητική κορύφωση, που συνδέει παρελθόν–παρόν με όμορφο τρόπο. Το μοίρασμα του κολατσιού (ψωμί με τυρί) που επιστρέφει μετά από χρόνια ως αναγνώριση δημιουργεί συναισθηματικό κύκλο. Υπάρχει όμορφο δέσιμο ανάμεσα στην παλιά και σύγχρονη εποχή.

Οι χαρακτήρες προτίθενται να λειτουργήσουν ως αντίθεση στην αθωότητα, την πίστη και τη λογική, αλλά δεν τα καταφέρνουν.

Η ιστορία χρειάζεται απλοποίηση. Έχει πολύπλοκη σύνταξη και δεν ρέει. Οι προτάσεις είναι εξαιρετικά εκτενείς, οι λεπτομέρειες πολλές και κουράζουν χάνοντας παράλληλα και το νόημα. Ξεκινά με καλό εύρημα, δεν προχωρά γρήγορα, δεν κορυφώνει. Κουραστική ιστορία.

Το κείμενο είναι μεγάλο και περιέχει πολλές λεπτομέρειες, κουράζει το παιδικό κοινό (4–7 ετών). Υπάρχουν πολλές παρεκβάσεις (αναμνήσεις, μυρωδιές, σχόλια για τον χυλό), που καθυστερούν την κύρια ιστορία. Ταιριάζει περισσότερο σε μεγαλύτερα παιδιά ή και ενήλικες με διάθεση αναπόλησης. Οι φράσεις είναι μακροσκελείς και κάποιες υπερφορτωμένες. Δεν έχουν τη λογοτεχνική λιτότητα που χρειάζεται για παιδικό κείμενο. Σε κάποια σημεία ο τόνος γίνεται πολύ βαρύς, σχεδόν μελοδραματικός. Για παράδειγμα, οι περιγραφές της φτώχειας, της ερήμωσης, οι σκηνές με τα 80 παιδιά και τη μοιρασμένη μπανάνα είναι συγκινητικές αλλά βαριές για μικρό παιδικό κοινό. (Και παρά το γεγονός του «συμβολισμού», η μπανάνα δεν μπορεί να κοπεί σε 80 κομμάτια.)

Πρόκειται για ένα καλοδουλεμένο, τρυφερό και συγκινητικό αφήγημα με έντονη νοσταλγία και ανθρωπιά. Ωστόσο, δεν είναι λειτουργικό ως παραμύθι/ιστορία για μικρά παιδιά· μοιάζει περισσότερο με ιστορία ενηλίκων που ανατρέχουν στις σχολικές τους μνήμες μέσα από τα μάτια ενός σκύλου.

8. Βραβείο Εκδ. Οίκου ΕΝΑΣΤΡΟΝ

Ιστορία για παιδιά 4-7 ετών που να αγγίζουν θέματα κοινωνικής προσαρμοστικότητας: φιλία, επικοινωνία, σχέσεις, αυτονομία, κ.ά. (500-800 λέξεις)

Επιτροπή

Πρόεδρος: Άννα Βασιλειάδη

1. Έφη Ριζά
2. Κωνσταντίνα Τασσοπούλου
3. Ελπίδα Μηναδάκη
4. Γιώργος Μπουμπούσης

Εισήγηση: Κωνσταντίνα Τασσοπούλου

Εισήγηση κατηγορίας

Η κριτική επιτροπή που ανέλαβε να μελετήσει και αξιολογήσει την κατηγορία αυτή, έφερε εις πέρας, και φέτος, ένα πολύ δύσκολο έργο που διακατέχεται από ποικίλες ιδιαιτερότητες.

Εξ ορισμού, η κατηγορία αυτή καθ' αυτή δεν είναι εύκολη και ας μοιάζει πολλές φορές να είναι, λανθασμένα, σαφώς. Τα παιδιά στα οποία απευθύνονται τα κείμενα της κατηγορίας έχουν ηλικίες 4, 5, 6 και 7 ετών, οπότε μιλάμε για προνήπια, νήπια και παιδιά της Α ή Β Δημοτικού το πολύ, που, ενώ μπορεί να διαθέτουν μεγάλη αντιληπτική ικανότητα γενικά, ειδικά δεν μπορούν εκ των πραγμάτων να ταυτιστούν με αόριστες έννοιες, όπως για παράδειγμα άπιαστες ποιητικές λέξεις και σκέψεις που στους ενήλικες ή στα μεγαλύτερα παιδιά είναι συγκεκριμένες λόγω των βιωμάτων τους. Σε αυτές λοιπόν τις ηλικίες, υπάρχει ο περιορισμός των ετών που δεν έχει να κάνει τόσο

με τη δυνατότητα των παιδιών να κατανοούν κάτι, γιατί τα παιδιά μπορούν να κατανοήσουν πολλά, όσο έχει να κάνει με την μη δυνατότητά τους να θυμηθούν κάτι που δεν έχουν ήδη βιώσει, αλλά ενδεχομένως αυτό να το ξεχνά ή να το παραβλέπει ο/η συγγραφέας του έργου, μέσα στο πάθος και τη δίνη της συγγραφής του.

Η Γ.Λ.Σ. έλαβε 40 κείμενα εκ των οποίων τα 4 κρίθηκαν άκυρα: 3 καθώς υπερέβαιναν ή υστερούσαν ως προς τον αριθμό των λέξεων που απαιτείτο ώστε να γίνουν αποδεκτά και 1 καθώς είχε ήδη κατατεθεί σε εκδοτικό οίκο οπότε και παραβίαζε τους όρους της πρώτης εμφάνισης και της ανωνυμίας.

Από τις τυπικά έγκυρες συμμετοχές που μελετήθηκαν, αρκετές τέθηκαν εκτός συζήτησης και αξιολόγησης, θα λέγαμε με μια πρώτη, γρήγορη ματιά, αφού δεν πληρούσαν έναν από τους βασικότερους όρους: δεν ήταν εντός θέματος!

Λάβαμε πολλά κείμενα που δεν άγγιζαν τη συγκεκριμένη και ορισμένη θεματολογία που με σαφήνεια είχε δοθεί, δηλαδή δεν ασχολούνταν με την κοινωνική προσαρμοστικότητα ήτοι με τη φιλία, την επικοινωνία, τις σχέσεις, την αυτονομία και άλλα παρεμφερή στάδια ή πτυχές της. Ήταν κείμενα που ενδεχομένως να παρουσίαζαν κάποιο ενδιαφέρον ως ανεξάρτητα κείμενα, αυτόνομα, όμως καταπιάνονταν με λάθος θέμα. Ήταν λάθος κείμενα για αυτή την κατηγορία ή, αν θέλουμε να μιλήσουμε πιο παρηγορητικά, ήταν σωστά κείμενα για άλλη κατηγορία.

Αυτό το φαινόμενο το συναντούμε κάθε χρονιά σχεδόν σε όλες μας τις κατηγορίες και αισθανόμαστε την ανάγκη κάθε χρονιά να το επισημαίνουμε. Κάθε κατηγορία δίνει σαφείς οδηγίες οι οποίες πρέπει να ακολουθηθούν, αλλιώς κάποια συμμετοχή ίσως μοιάζει με μία ολόσωστη μαθηματική εξίσωση, που όμως δεν απαντά στο πρόβλημα που αρχικώς δόθηκε. Στα μαθηματικά αυτή η ανακολουθία γίνεται εύκολα αντιληπτή, όμως και εδώ, στη λογοτεχνία, στην πάλη με τη γλώσσα, είναι εξίσου βαριά και μεγάλη και ας μην γίνεται τόσο εύκολα αντιληπτή.

Όσο για τις υπόλοιπες συμμετοχές που ήταν καθ' όλα έγκυρες, στη σωστή διάσταση και εντός θέματος, έδειχναν να πάσχουν σε πολλά και διάφορα σημεία.

Λάβαμε κείμενα με όμορφες ιδέες που όμως, δεν μετουσιώθηκαν εξίσου όμορφα σε ιστορίες. Λάβαμε κείμενα που είχαν σωστή δομή, σωστή ροή λόγου, σωστές λέξεις για το αναγνωστικό κοινό που στόχευαν να τις διαβάσει, όμως δεν είχαν κάτι το ιδιαίτερο για να τα κάνει να ξεχωρίσουν. Έμοιαζαν να υπολείπονταν σε έμπνευση.

Λάβαμε κείμενα που ήταν καθ' όλα “εντάξει” όμως δεν ήταν γοητευτικά, ώστε να μας κάνουν να θέλουμε να τα διαβάσουμε.

Λάβαμε κείμενα πολύ ειδικά, για ειδικές ασθένειες π.χ. που, εν μέρει καταπιάνονταν με το στοιχείο της προσαρμοστικότητας, δεν ήταν όμως λογοτεχνικά κείμενα, αλλά κείμενα ειδικού σκοπού.

Λάβαμε κείμενα με περίσσιο διδακτισμό που μας έκαναν να αισθανθούμε άσχημα εμείς, οι ενήλικες αναγνώστες τους, οπότε φανταζόμαστε πόσο άσχημα θα ένιωθαν και τα παιδιά αναγνώστες.

Λάβαμε κείμενα που είχαν ήρωες παιδιά που, όμως, μιλούσαν ως ενήλικες και έκαναν σκέψεις που ουδέποτε ένα παιδί θα έκανε.

Δυστυχώς, δεν λάβαμε ούτε ένα κείμενο που να πληροί τις θεμελιώδεις προϋποθέσεις που απαιτούνται και που τόσα χρόνια έχουμε θέσει και είναι υψηλές, ώστε να είναι υψηλό και το επίπεδο του διαγωνισμού μας. Ποιες είναι αυτές; Να είναι το κείμενο εντός θέματος, να έχει σωστή δομή και εξέλιξη χαρακτήρων, να έχει μια ενδιαφέρουμε ιστορία να πει, να την λέει με ενδιαφέροντα τρόπο, να έχουν οι ήρωες τα χαρακτηριστικά που θα κάνουν τα παιδιά - αναγνώστες να ταυτιστούν μαζί τους, να διαθέτουν φαντασία και να εξελίσσουν τη φαντασία των παιδιών, να διαθέτουν τέχνη

στον λόγο - λογοτεχνία, ομορφιά. Η ομορφιά μπήκε τελευταία στην πρόταση, αλλά αν υπάρχει και είναι πραγματικά, είναι ικανή να παραμερίσει και προβλήματα που τυχόν υπάρχουν μέσα στο κείμενο.

Οι ανωτέρω λόγοι οδήγησαν την επιτροπή να μην προβεί σε κάποια βράβευση ούτε να δώσει έπαινο ή μνεία στην κατηγορία αυτή, αφού δυστυχώς, κανένα κείμενο δεν μας συνεπήρε ώστε να διαβαστεί με ενθουσιασμό και εν συνεχεία, με ενθουσιασμό να προταθεί προς βράβευση, προς έπαινο, προς μνεία.

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Η φίλη μου, η πιπίλα - ψευδ. Καρπούζι

Κείμενο που προσπαθεί να ισορροπήσει ανάμεσα στην παιδικότητα και στο παιδαριώδες. Είναι σωστό ως προς το αναγνωστικό του κοινό, ταιριάζει στην ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθύνεται, υπηρετεί τον διδακτικό του σκοπό, περνάει στα μικρά παιδιά ένα χρήσιμο μήνυμα που αγγίζει την κοινωνική προσαρμοστικότητα και με κάποιον τρόπο τα εκπαιδεύει, όμως όλα αυτά δεν τα κάνει με όση τέχνη απαιτείται, ώστε το κείμενο να θεωρηθεί λογοτεχνικό. Όμορφη η εικόνα με τον γλυκό ποντικό που θα πάρουν μαζί τους τα παιδιά.

Εκφράσεις όπως «ο θυμός είναι συναίσθημα» ή «είσαι υπέροχο παιδί» φαίνονται περισσότερο σαν συμβουλή ενήλικα παρά σαν σκέψη παιδιού.

Ορισμένα σημεία είναι περιττά εκτεταμένα (π.χ. οι λεπτομέρειες της εξερεύνησης στον κήπο) και θα μπορούσαν να συμπυκνωθούν.

Ο ποντικός δεν αξιοποιείται αρκετά, παρότι είναι ενδιαφέρον στοιχείο που θα μπορούσε να κρατήσει ζωντανό το μαγικό στοιχείο.

2. Ένα μυστικό - ψευδ. Έλενα

Η θεματολογία δεν ανταποκρίνεται πλήρως στο ζητούμενο της κατηγορίας που είναι τα “θέματα κοινωνικής προσαρμοστικότητας”.

3. Οι τέσσερις φίλες - ψευδ. Νούφαρο

Ο λόγος στο κείμενο είναι περισσότερο διαδικαστικός, παρά λογοτεχνικός και ενώ η ιδέα της φιλίας των τεσσάρων κοριτσιών που τα ονόματά τους αρχίζουν από Α είναι καλή, δεν μεταφέρεται εξίσου καλά εντός κειμένου, ώστε να δημιουργηθεί μία κάποια καλλιτεχνική αίσθηση. Υπάρχουν ορισμένα λεκτικά λάθη, μικρά, που φυσικά μπορούν να διορθωθούν. Στην πραγματικότητα το πιο μεγάλο λάθος του κειμένου είναι μάλλον το γεγονός ότι η “φιλία” των κοριτσιών περισσότερο αναφέρεται και είναι αόριστη, παρά περιγράφεται με ζωντανές εικόνες, ώστε να μπορεί να βιωθεί.

Το κείμενο μιλά για τη φιλία χωρίς όμως να μπορεί να ανταποκριθεί κειμενικά στο επίπεδο των ηλικιών 4-7. Δεν προκαλεί ενδιαφέρον η υπόθεση. Η πρωταγωνίστρια συμπεριφέρεται ως μικρή-ενήλικη, αδυνατώντας, θεωρούμε, να γίνει αναγνωρίσιμη ως «δική τους» από τα παιδιά.

4. Ένα κομμάτι κέικ - ψευδ. Γαλανομάτα

Ο τρόπος γραφής είναι αρκετά παρωχημένος και δύσκολα θα αγγίξει τους μικρούς αναγνώστες της σημερινής εποχής. Πλεονάζει ο διδακτισμός, ειδικά στο πρώτο μέρος του κειμένου και τελικά, μοιάζει να το αφήνει... δίχως τη νοστιμιά του κέικ στο οποίο αναφέρεται. Το μήνυμα της φιλίας και του μοιράσματος είναι σημαντικό και πάντα χρήσιμο, ταιριαστό στο ζητούμενο της κατηγορίας, όμως για να περάσει στα παιδιά και, κυρίως, για να μπορέσουν να το κατανοήσουν σε βάθος και να το αφομοιώσουν, θα έπρεπε να δινόταν μέσα στο κείμενο με περισσότερη σπирτάδα και μεγαλύτερη έμπνευση.

5. **Μα πώς βρέθηκε αυτό εδώ; - ψευδ. Σαΐτα**

Η αφήγηση είναι αρκετά μακροσκελής και σε σημεία γίνεται επαναληπτική, κάτι που ίσως κουράσει μικρά παιδιά.

Ο ρυθμός του ποιητικού λόγου δεν είναι πάντα σταθερός, με αποτέλεσμα κάποιες στροφές να «σπάνε» στην ανάγνωση.

Θα μπορούσαν να δοθούν περισσότερες σκηνές αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα αδέρφια (Βιβή και Πέτρος), ώστε να ενισχυθεί το στοιχείο της καθημερινής ζωής και να συνδεθεί καλύτερα με την εμπειρία του παιδιού-αναγνώστη.

Το κλείσιμο είναι περισσότερο δηλωτικό και λιγότερο οπτικοποιημένο· θα λειτουργούσε καλύτερα με μια δυνατή εικόνα που να μένει στο παιδί.

6. **Το Δέντρο και το δεντράκι - ψευδ. Λυδία**

Έχει μήνυμα για σεβασμό, υπομονή και αυτογνωσία.

Η γλώσσα και το μήκος των προτάσεων είναι πιο κατάλληλα για μεγαλύτερα παιδιά, όχι τόσο για ηλικίες 4-7.

Το κείμενο έχει διδακτισμό και το θέμα κοινότυπο. Θυμίζει λίγο μια εκδοχή παραμυθιών Άντερσεν αλλά χωρίς παλμό.

«*Τώρα καταλάβαινε τι σήμαινε να μη σου δίνουν σημασία. Να μην υπάρχουν για τους γύρω σου.*» - Διδακτισμός.

«*Λυπάμαι. Είσαι πολύ ψηλό για να σε βοηθήσω. Δεν σε φτάνω.*» - Κακή επιλογή διατύπωσης χωρίς λύπη, δείχνει μόνο διάθεση εκδίκησης.

«*Ας πρόσεχε.*» *Είπαν αδιάφορα.* «*Ας μην ψήλωνε τόσο πολύ.*» - Αδιαφορία και κακία, η μάστιγα της εποχής.

Δεν ταιριάζουν σε βιβλίο για παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας. Αν και είναι κατανοητός ο σκοπός τους, θέλουν διαφορετική, πιο διακριτική, προσέγγιση.

7. **Το δέντρο - ψευδ. Μπελαντόνα**

Υπερβολικά λυρικό για την ηλικιακή ομάδα, πολλή αφήγηση, καθόλου δράση ή διάλογος. Οριακά αγγίζει το ζητούμενο της κατηγορίας.

8. **Ο Χορός της Μπλιάξης - ψευδ. Σοφία**

Η επανάληψη των σκηνών (η Μπλιάξη τους σώζει, εκείνοι συνεχίζουν να την απορρίπτουν) κάνει την αφήγηση κάπως μακρόσυρτη.

Οι διάλογοι των τριαντάφυλλων είναι σκληροί και επαναληπτικοί, με αποτέλεσμα το κείμενο να βαραίνει αντί να κρατάει ζωντανό τόνο.

Το τέλος είναι γρήγορα «στρογγυλεμένο» και δηλωτικό (αποδοχή, χορός, όλα καλά), χωρίς ιδιαίτερη φαντασία ή σκηνική δύναμη.

Η γλώσσα, αν και απλή, έχει περιορισμένη λυρικότητα ή χιούμορ, στοιχεία που θα έκαναν πιο ελκυστική την αφήγηση για την ηλικιακή ομάδα.

Μετά από τόση απόρριψη, πολύ εύκολα την στηρίζουν στο τέλος.

Το όνομα “Μπλιάξη” δεν προτείνεται.

9. **Ο Ρήγας και οι ρίγες - ψευδ. Ανηθάκι**

Προσπαθεί να αναπτύξει το θέμα ποιητικά αλλά δεν καταφέρνει να ανταποκριθεί στις αναγνωστικές προσδοκίες. Ο ποιητικός λόγος σε πολλά σημεία μοιάζει φτωχός, η ομοιοκαταληξία ασταθής, το θέμα «πνίγεται» από την ποίηση. Η ρίμα «σπάει» όπου δεν βολεύει.

Δεν ζητείται ποίηση στην κατηγορία, οπότε για να γινόταν, έστω κατ' εξαίρεση, αποδεκτή θα έπρεπε να είναι τουλάχιστον τέλεια.

Οι προτάσεις είναι μεγάλες για παιδιά 4-7 ετών.

10. Πού είσαι; - ψευδ. Μπαλονάκι

Μελαγχολικό κείμενο που, ενώ γίνεται απολύτως κατανοητό πως θέλει να συμφιλώσει τα παιδιά με την απώλεια ενός γονιού, από θάνατο ή άλλο λόγο, μερικές φορές ξεφεύγει από τα όρια του παιδικού κειμένου και ο λόγος του γίνεται περισσότερο ενήλικος από όσο θα έπρεπε. Ακόμα και η χρήση κάποιων λέξεων που δεν θα συνήθιζαν τα παιδιά, θα δυσκολέψει την ταύτισή τους με την ιστορία.

Έτσι κι αλλιώς, εξ ορισμού, το θέμα είναι δύσκολο, άρα ο τρόπος με τον οποίο πρέπει θα δοθεί, οφείλει να είναι ιδιαίτερος, κάτι που, στην περίπτωση αυτή, δεν κατάφερε.

Η θεματική είναι πιο ώριμη και πένθιμη· δεν ανταποκρίνεται πλήρως σε παιδιά 4–7, που δυσκολεύονται να επεξεργαστούν τόσο βαριές έννοιες.

Η αφήγηση δεν έχει πλοκή με αρχή–μέση–τέλος, αλλά λειτουργεί περισσότερο ως ποιητικό μωσαϊκό αναμνήσεων.

Λείπει το χιούμορ ή η παιχιδιάρικη διάσταση που ζητείται συνήθως για την ηλικιακή ομάδα.

Ορισμένες εικόνες («πλοίο που δεν κατόρθωσε να σαλπάρει») είναι μάλλον αφηρημένες για μικρά παιδιά.

Πρόκειται για ένα κείμενο με μεγάλη συναισθηματική δύναμη, πιο κοντά σε λογοτεχνία ενηλίκων ή εφηβική ποίηση παρά σε παιδικό 4–7.

Δεν ταιριάζει απόλυτα στα ζητούμενα της κατηγορίας.

11. Η φυλή Ντέσι και τα χρυσά νομίσματα - ψευδ. Αριάδνη

Το κείμενο μοιάζει κάπως να μην είναι “κεντραρισμένο”. Δυσκολεύεται κάποιος να το παρακολουθήσει, διότι οι πλούσιες σκέψεις που θέλει να συμπεριλάβει, κάποιες από τις οποίες ίσως να δικαιολογούσαν ένα ανεξάρτητο κείμενο – παραμύθι, είναι μάλλον πολλές και οι περισσότερες από αυτές, γενικές. Μοιάζει λίγο “μπουκωμένο” και δύσκολο να διαβαστεί από παιδιά των ηλικιών 4-7. Ένας τόσο μικρός αναγνώστης, μάλλον χρειάζεται πιο συγκεκριμένα και χειροπιαστά πράγματα να διαχειριστεί και όχι πολλές και συχνά αόριστες έννοιες.

Συμπυκνωμένες πληροφορίες που κάνουν την ανάγνωση κουραστική, κείμενο για άλλες ηλικίες, όχι τόσο εντός θέματος

12. Το σουσαμένιο κουλούρι - ψευδ. Πινεζάκι

Το κείμενο περιέχει αρκετές περιγραφικές αναδρομές (οικονομική κρίση, ιστορία με τη μαμά και την κούκλα) που ίσως βαραίνουν την αφήγηση για μικρά παιδιά 4–7 ετών.

Ορισμένες φράσεις είναι πιο «ενήλικες» ως προς τη διατύπωση («η άτιμη η Οικονομική Κρίση», «στριμμένο άντερο»). Αν και έχουν χιούμορ, μπορεί να μην είναι απόλυτα κατανοητές από την ηλικιακή ομάδα.

Η πλοκή είναι περισσότερο στιγμιότυπο παρά ανάπτυξη ιστορίας με κορύφωση και λύση.

Προσπαθεί να χωρέσει πολλά θέματα σε 800 λέξεις (ανεργία, ρατσισμός, διαφορετικότητα, εκφοβισμός, φιλία, αποδοχή). Κείμενο για άλλες ηλικίες, χωρίς ιδιαίτερη λογοτεχνικότητα.

13. Ο αγκαλίτσας μου είμαι εγώ! - ψευδ. Χρυσή

Φτωχό σε λογοτεχνικά στοιχεία αν και πλούσιο σε στοιχεία ψυχολογικής ενδυνάμωσης. Γραμμένο ενδεχομένως από άνθρωπο που ασχολείται με την ψυχολογία ή είναι νηπιαγωγός, οπότε γνωρίζει πόσο σημαντικοί είναι οι λούτρινοι φίλοι για τα παιδιά και πόσο ανασφαλής νιώθουν όταν τους χάνουν, όμως σε επίπεδο καλλιτεχνίας και πρωτοτυπίας, όπως και σε επίπεδο έμπνευσης, το κείμενο μάλλον υστερεί.

Σε ορισμένα σημεία το μήνυμα εκφράζεται πολύ άμεσα («Ο Αγκαλίτσας μου είμαι εγώ»), κάτι που μειώνει τη δραματουργική ένταση και κάνει το κείμενο πιο δηλωτικό.

Η αφήγηση, αν και τρυφερή, είναι προβλέψιμη και κάπως μονοδιάστατη.

Οι προτάσεις «για αξιοποίηση» στο τέλος ξεφεύγουν από τη φόρμα λογοτεχνικού κειμένου και παραπέμπουν περισσότερο σε οδηγό δραστηριοτήτων.

Η προσθήκη εκπαιδευτικών οδηγιών κάνει το κείμενο να ακροβατεί ανάμεσα σε παραμύθι και παιδαγωγικό εργαλείο.

Το κυρίως κείμενο μετά βίας πιάνει, τελικά, το κατώτατο όριο λέξεων.

Ζητείται κείμενο – δεν περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες που ενδεχομένως να ζητηθούν ή όχι από τον όποιο εκδότη.

14. Μια αγκαλιά που μετράει χρόνια - ψευδ. Loca

Έχει ωραίους διαλόγους, είναι συγκινητικό και ξεκινάει με παιδικό ύφος, αφού μιλάει το ίδιο το παιδί, όμως μετά οι διάλογοι γίνονται πιο φιλοσοφικοί οπότε το θέτουν εκτός ηλικιακής ομάδας.

(Το κείμενο επίσης θυμίζει παλαιότερη συμμετοχή.)

15. Οι μάγισσες των χρωμάτων - ψευδ. Άλκηστις

Το μήνυμα χρήσιμο, αφού τα παιδιά έχουν μια τάση υπερβολής όταν κάτι τους αρέσει πολύ και μέσω της ιστορίας μπορούν να διδαχτούν πως οι υπερβολές συνήθως είναι καταστροφικές. Όμως, παρά τη διδακτική του χρησιμότητα, το κείμενο μοιάζει ανέμπνευστο. Αν και σωστά γραμμένο για την ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθύνεται δείχνει να μην έχει ιδιαίτερη έμπνευση ακόμα και στα ονόματα των ηρωίδων. Επιπλέον, εφόσον η θεματολογία αντλείται από τα χρώματα, θα μπορούσε να παίζει περισσότερο με τον διαχωρισμό βασικών χρωμάτων και άλλων ή να κάνει κάποια αναφορά στις μίξεις τους και στις αποχρώσεις που αυτές γεννούν.

Το κείμενο είναι κάπως μακρύ για ηλικίες 4–7, με επαναληπτικές σκηνές που θα μπορούσαν να συμπυκνωθούν.

Η υπερβολή του μπλε κόσμου, αν και αστεία, ίσως γίνει κουραστική σε παρατεταμένη ανάγνωση.

Ορισμένοι διάλογοι είναι δηλωτικοί («Συγγνώμη, δεν ήξερα ότι το πολύ μπλε κάνει τον κόσμο βαρετό»).

Το τέλος, αν και χαριτωμένο, είναι αρκετά «στρογγυλεμένο» και αναμενόμενο.

16. Το σπιτάκι στο δάσος - ψευδ. Μία

Η συγγραφέας Αλεπού γίνεται η φωνή του/της συγγραφέα που έγραψε το κείμενο, προκειμένου να ασχοληθεί με ένα θέμα που ταλανίζει συγγραφείς και άλλους δημιουργούς, ενήλικες αλλά και παιδιά: ο προσωπικός χώρος, η ηρεμία, η απομόνωση. Αυτό καθ' αυτό το θέμα, ο πυρήνας δηλαδή του κειμένου, η κεντρική του ιδέα, είναι όμορφη και θα μπορούσε να προκύψει από αυτήν ένα πολύ όμορφο και χρήσιμο κείμενο - βιβλίο, όμως ο τρόπος με τον οποίο την άγγιξε ο/η δημιουργός του, πάσχει σε αρκετά σημεία. Ειδικά εάν λάβουμε υπ' όψη μας πως πρέπει να απευθυνθεί σε παιδιά ηλικίας 4-7 ετών. Το κείμενο είναι πυκνό σε αρκετά σημεία, το ύφος του συχνά αφορά σε μεγαλύτερες ηλικίες αναγνωστών, υπάρχουν ατέλειες στη δομή, ενώ την ίδια στιγμή γίνεται υπερβολική χρήση υποκοριστικών, προκειμένου να φανεί παιδικό.

Κείμενο για άλλες ηλικίες, διδακτισμός, πυκνή γραφή που πνίγει τη χαρά της ανάγνωσης.

Ουσιαστικά εκτός θέματος, ο προσωπικός χώρος δεν είναι και τόσο θέμα προσαρμοστικότητας σε αυτή την ηλικιακή ομάδα.

17. Χωράμε και οι δυο - ψευδ. Τριανταφυλλιά

Το κείμενο περιγράφει τα συναισθήματα ζήλιας με τον ερχομό ενός νέου παιδιού και την αποδοχή, στο τέλος, από τη Νεφέλη, ως μεγαλύτερη αδελφή. Ωραία μηνύματα για την προσαρμοστικότητα αλλά δεν μοιάζει για ιστορία για παιδιά 4-7 ετών καθώς η γλώσσα είναι 'μεγαλίστικη', ειδικά η λέξη 'μιξιάρικο' και ο τρόπος που σκέφτεται η Νεφέλη, δεν αποτυπώνει πραγματικά τις σκέψεις ενός παιδιού στην ηλικία της.

Δεν καταφέρνει να πείσει η ηρωίδα, η μεταστροφή της μοιάζει «ψεύτικη», θέμα επίσης αναγνωρίσιμο, πολυδιαβασμένο, που δεν καταφέρνει να το πάει σε άλλα μονοπάτια, να το αναπτύξει διαφορετικά.

(Επίσης θυμίζει παλαιότερη συμμετοχή)

18. Όνειρα Πειρατικά - ψευδ. Καλυψώ

Η αφήγηση έχει αρκετή περιγραφή, που σε σημεία θα μπορούσε να είναι πιο «κοφτή» ώστε να κρατήσει σταθερά την προσοχή των μικρών.

Ο διάλογος είναι λειτουργικός, αλλά θα μπορούσε να γίνει πιο αληθινά παιδικός (λιγότερο «δηλωτικός»).

Σε μερικά σημεία η ιστορία γλιστρά σε επεξηγηματικό τόνο («οι πειρατές είναι πάντα αγόρια»), αν και το μήνυμα παραμένει σημαντικό.

Ενώ κάνει μια φιλότιμη προσπάθεια να μιλήσει για το παιχνίδι ρόλων και τη φιλία, δεν καταφέρνει να σε παρασύρει. Μοιάζει «στημένο», πολλές φορές και αναγνωρίσιμο λογοτεχνικά, σχεδόν μαντεύεις τι θα γίνει στη συνέχεια.

(Επίσης θυμίζει παλαιότερη συμμετοχή)

19. Η Μαζόχτρα κι η Απλώστρα - ψευδ. Πίζας

Ορισμένα ζευγάρια στίχων επαναλαμβάνουν την ίδια ιδέα με μικρές παραλλαγές, χάνοντας τη ζωντάνια.

Η ιστορία είναι πιο «χαρακτηριολογική» και λιγότερο αφηγηματική· δεν έχει πλοκή με γεγονότα, κορύφωση και λύση.

Το μήνυμα είναι περισσότερο διδακτικό και λιγότερο παιγνιώδες.

Έχει δυναμική ως ποιητική αφήγηση, αλλά η έλλειψη πλοκής και η μεγάλη έκταση δεν το καθιστούν ελκυστικό για μικρά παιδιά σε αναγνωστικό/ακουστικό επίπεδο.

20. Ο αδελφός μου - ψευδ. Οφηλία

Η ροή, σε σημεία, επιμηκύνεται με περιγραφές που θα μπορούσαν να γίνουν πιο «κοφτές» για παιδικό κοινό.

Το κείμενο στηρίζεται περισσότερο στη λίστα χαρακτηριστικών και λιγότερο σε αφηγηματική δράση (π.χ. περισσότερος διάλογος θα το έκανε πιο ζωντανό).

Έξυπνη ιδέα, ωραίο στήσιμο, πνευματώδης και χαριτωμένη γραφή που όντως, προσομοιάζει με τη γραφή ενός παιδιού που γράφει μια έκθεση στο σχολείο.

Ένσταση ως προς αυτό είναι η ηλικιακή ομάδα των παιδιών που απευθύνεται: ένα παιδί 4 ή 5 ετών για παράδειγμα, γράφει εκθέσεις στο σχολείο, ώστε να αισθανθεί κοντά στην ηρωίδα;

Λείπει το στοιχείο της «αναγνωστικής απόδρασης».

Το κείμενο είναι για μεγαλύτερες ηλικίες.

21. Η ζωή είναι ένα θαύμα - ψευδ. Ομπρέλα

Ορισμένα αποσπάσματα μοιάζουν περισσότερο με ποιητική διάλεξη ενηλίκου παρά με φυσική ροή διαλόγου σε τάξη δημοτικού.

Οι χαρακτήρες των παιδιών δεν αποκτούν ατομικό βάθος· λειτουργούν περισσότερο ως φωνές για να περάσουν ιδέες.

Μια ιστορία με έντονα φιλοσοφικό και ποιητικό χαρακτήρα, που προσπαθεί να εισαγάγει στα παιδιά μεγάλες έννοιες γύρω από τη ζωή, τον χρόνο, τον φόβο και την

αποδοχή. Απευθύνεται κυρίως σε παιδιά 7–10 ετών, που μπορούν να παρακολουθήσουν αφηρημένες έννοιες, και θα λειτουργούσε καλά ως υλικό για συζήτηση στην τάξη.

Επίσης, τα παιδιά μιλάνε στη δασκάλα στον ενικό;;;

22. Το φυλλαράκι - ψευδ. Δέντρο

Αέρινο, περίπου σαν τη διαδρομή που κάνει το φυλλαράκι από το δέντρο ως το χώμα και από εκεί στο νερό, προκειμένου να κατανοήσει την ίδια τη ζωή και την ομορφιά της. Κείμενο με μια αίσθηση “άπιαστου”, σαν τον αέρα που φυσά το φυλλαράκι. Λίγο αόριστο για να μπορέσει να αφομοιωθεί από παιδιά 4-7 ετών, αφού το φυλλαράκι δεν ζει κάποιες συγκεκριμένες περιπέτειες που θα μπορούσαν να διατηρήσουν αμείωτο το ενδιαφέρον των παιδιών, σίγουρα όμως πρόκειται για ένα ρομαντικό κείμενο που διαθέτει τρυφερότητα και είναι αρκετά ποιητικό.

Αν και το κείμενο έχει μια λογοτεχνικότητα, δεν ήταν και τόσο εντός θέματος, όσο κι αν προσπαθήσαμε να γενικεύσουμε το νόημά του για να ταιριάζει με την κατηγορία. Επίσης, εκτός ηλικιακής ομάδας.

23. Οι φίλοι της Μελίνας - ψευδ. Νεφέλη

Σωστό κείμενο ως προς τη διάστασή του, το μήνυμά του και την παιδικότητα τού λόγου του. Ένα κείμενο που υποτίθεται πως είναι γραμμένο από ένα παιδί σε πρώτο πρόσωπο, που όμως κάποιες στιγμές ολισθαίνει πάνω σε ενήλικες λέξεις που ουδέποτε θα έλεγε ένα τόσο μικρό παιδί. Τρυφερό και αληθινό που όμως δεν καταφέρνει να ξεχωρίσει για κάποιον ιδιαίτερο λόγο.

Η αφήγηση είναι περισσότερο δηλωτική παρά βιωματική, με ελάχιστο διάλογο στις αρχικές σκηνές.

Οι χαρακτήρες των άλλων παιδιών μένουν επίπεδοι, λειτουργούν απλώς ως ακροατές.

Το πέρασμα από την απομόνωση στη φιλία γίνεται αρκετά απότομα και θα μπορούσε να αναπτυχθεί με περισσότερα ενδιάμεσα στάδια.

Για μεγαλύτερες ηλικίες.

24. Αν το έκαναν όλοι; - ψευδ. Αστερόσκονη

Έξυπνο το τέχνασμα της κουκουβάγιας που μιλά και γίνεται συνείδηση, θέτοντας ερωτήματα που κάνουν τα παιδιά να σκεφτούν: “αν το έκαναν όλοι” αυτό που κάνουν αυτά, τι θα γινόταν; Όμως, αν και έξυπνο το τέχνασμα, μοιάζει να μην αφήνει κάποιο ολοκληρωμένο νόημα ούτε να οδηγείται σε κάποιο ολοκληρωμένο συμπέρασμα. Ίσως, αυτή η αίσθηση ερωτηματικού δίχως απάντηση που απομένει στο τέλος, να είναι και η αίσθηση που θα κάνει τα παιδιά να το αγαπήσουν.

Τα παιδιά τόσο μικρής ηλικίας (4-7 ετών) δεν είναι σε θέση να ταυτιστούν με τους ήρωες του κειμένου που είναι μαθητές μέσα σε τάξη – μάλλον μεγαλύτερων τάξεων του Δημοτικού - και να αντιληφθούν τα όσα υπονοούνται κάτω από τους διαλόγους τους.

Σε ορισμένα σημεία η διδακτική διάσταση είναι αρκετά εμφανής και μπορεί να φανεί «κήρυγμα».

Η πλοκή ακολουθεί παρόμοιο μοτίβο σε κάθε σκηνή, με αποτέλεσμα να υπάρχει προβλεψιμότητα.

Ταιριάζει περισσότερο σε ηλικίες 6–9, με δυνατότητα να λειτουργήσει τόσο σε προσωπικό όσο και σε σχολικό πλαίσιο.

25. Νηστικό αρκουδάκι δεν χορεύει - ψευδ. Σερένα

Η πλοκή ακολουθεί επαναληπτικό μοτίβο (βοηθάει – συνεχίζει – ξαναβοηθάει) που μπορεί να γίνει προβλέψιμο.

Ο Χανς δεν παρουσιάζει ιδιαίτερη εσωτερική εξέλιξη πέρα από το δίδαγμα.
Οι λεπτομέρειες ίσως κουράσουν τα μικρότερα παιδιά, χρειάζεται πιο σφιχτή ροή.
Θα μπορούσε ίσως να αναδειχθεί με σοβαρή επιμέλεια.

26. Σαύρα και πασχαλίτσα - ψευδ. Ηλέκτρα

Άκαιρο και πολύ στοχευμένο. Πολυσυζητημένο και ξεπερασμένο θέμα.
Η ενασχόλησή του με τον κορονοϊό το καθιστά εκτός θέματος.

27. Ο Ζαχαρένιος - ψευδ. Μολλίτσα

Η εισαγωγή μπορεί να μπερδέψει τους αναγνώστες και να νομίσουν πως η ιστορία λαμβάνει χώρα σε ένα άλλο στρουμφοσχολείο ή ένα άλλο στρουμφοχωριό – ειδικά αφού μέσα στο κείμενο εμφανίζεται η έκφραση “μου τη δίνει”. Παράλληλα, η ίδια η υπόθεση αφήνει μια αίσθηση μπερδέματος. Γιατί οι ήρωες ήταν μπλε; Υπάρχει εξήγηση; Και αν όχι για το μπλε, μήπως υπάρχει εξήγηση για το πράσινο χρώμα που αποτελούσε τόσο μεγάλη ντροπή; Γιατί σε έναν κόσμο μπλε το πράσινο να είναι κακό ή μη επιθυμητό; Χρωματικά να το δούμε, το πράσινο περιλαμβάνει το μπλε και αυτό θα μπορούσε να είναι ένα τέχνασμα, μία απάντηση για να γίνει η ιστορία πιο γοητευτική.

Σε γενικές γραμμές, αν σε μία ιστορία δεν είναι ξεκάθαρες οι έννοιες του όμορφου και του άσχημου, του καλού και του κακού, έτσι μη ξεκάθαρα θα είναι και τα υπόλοιπα μηνύματά της. Αυτό συμβαίνει και σε αυτό το κείμενο που υπαγορεύτηκε από την καλή ιδέα να διδάξει στα παιδιά να μην φοβούνται το διαφορετικό, όμως δεν κατάφερε να την αποδώσει τόσο καλά.

28. Α.Χ.Ν.Η. Η ιστορία μιας αλλιώτικης συνεργασίας - ψευδ. Γλαύκη

Μια ιστορία περισσότερο διδακτική, παρά σαγηνευτική. Διαβάζοντάς την, τα παιδιά θα κατανοήσουν πλήρως τη διαδικασία ανάπτυξης της τριανταφυλλιάς, αλλά δεν θα μυρίσουν το υπέροχο άρωμά της. Η ευωδιά που πρέπει να διαπερνά τις λέξεις του κειμένου μοιάζει να λείπει, με αποτέλεσμα να έχουμε στα χέρια μας ένα κείμενο με αρκετές πληροφορίες που υπολείπεται όμως σε τέχνη λόγου. Δεν έχει σημαντικά λάθη, απλώς δεν είναι από μόνο του τόσο ξεχωριστό.

Σε ορισμένα σημεία οι διάλογοι είναι εκτενείς και επεξηγηματικοί, μειώνοντας την αφηγηματική ένταση.

Το μήνυμα δηλώνεται πολύ άμεσα στο τέλος, χωρίς να αφήνει χώρο σε μεταφορική ερμηνεία.

Ο χαρακτήρας του Φοίβου λειτουργεί περισσότερο ως μάρτυρας παρά ως ενεργός πρωταγωνιστής.

-Άρα πρέπει να συνεργάζεστε, κανένας δεν πρέπει να κάνει επίδειξη της δύναμής του! πετάχτηκε ο μικρός Φοίβος.

-Είδες, μικρέ μου Φοίβο, ότι το πιο σημαντικό πράγμα στη ζωή είναι να συνεργάζεσαι; Μόνο έτσι θα καταφέρεις να προχωρήσεις στη ζωή, να έχεις χαρά, αισιοδοξία και χαμόγελο!

Διδακτισμός – αυτά πρέπει να τα αντιλαμβάνεται το παιδί από το κείμενο, δεν χρειάζεται «μασημένη τροφή» που χαλάει την αφήγηση.

Θέμα που εξαντλήθηκε σε κοινότυπες εικόνες, σαν κάπου να έχει ξαναδιαβαστεί, έλλειψη πρωτοτυπίας στην προσέγγιση

29. Η μεταμόρφωση της Ολίβια - ψευδ. Ίριδα

Οι διάλογοι επαναλαμβάνουν σε μεγάλο βαθμό το ίδιο μοτίβο (ειρωνεία – απάντηση – συνέχιση).

Το τέλος, αν και θεαματικό, δηλώνει το μήνυμα πολύ άμεσα («μερικές φορές πρέπει να...»).

Τα ζώα μένουν επιφανειακοί χαρακτήρες, απλώς σχολιάζουν την Ολίβια. Οι αναλυτικές περιγραφές των εσωτερικών σκέψεων, μοιάζουν λίγο ξένες για παιδιά 4-7 ετών.

Κάποιοι από τους συλλογισμούς της κάμπιας όσο ανεβαίνει το δέντρο, ακούγονται περισσότερο ενήλικοι από όσο πρέπει.

30. Στο παλιό σχολείο - ψευδ. Τίτσα

Το κείμενο διακατέχεται από μία αύρα νησιώτικη που καταφέρνει να δροσίσει λίγο τους αναγνώστες και να τους ταξιδέψει σε ένα καλοκαίρι πλάι στη θάλασσα, εκεί που παίζουν τα παιδιά, εκεί που χτίζονται φιλίες. Ενώ δεν διαθέτει ιδιαίτερος καλλιτεχνικά χαρακτηριστικά, αποτελεί αξιοπρεπές ανάγνωσμα που, όμως, ίσως να ταίριαζε καλύτερα σε άλλη ηλικιακή κατηγορία: 7-10 ετών ή 7-12 ετών. Τότε είναι που τα παιδιά μπορούν να κατανοήσουν περισσότερα για τις παρέες του καλοκαιριού, τους φίλους των διακοπών, τη ντροπαλότητα που διακατέχει ένα παιδί από άλλον τόπο όταν μετά από καιρό επισκέπτεται τον τόπο των διακοπών.

Ένα παιδί 4 ετών δεν μπορεί να καταλάβει αυτή την έννοια, αφού ακόμα και αν πηγαίνει διακοπές στο νησί ή στο χωριό, δεν βγαίνει μόνο του με τους φίλους του να παίξει σε κανένα παλιό σχολείο...

Η γλώσσα είναι σε ορισμένα σημεία φορτωμένη με επαναλήψεις και δηλωτικούς συλλογισμούς.

Η πλοκή εξελίσσεται προβλέψιμα, χωρίς ιδιαίτερες αφηγηματικές ανατροπές.

Οι δευτερεύοντες χαρακτήρες (π.χ. άλλα παιδιά) παρουσιάζονται βιαστικά, χωρίς ατομικό βάθος.

Υπεραπλουστευμένο κείμενο, γνώριμο μοτίβο, καμία αναγνωστική έκπληξη.

31. Τίνος είναι το φεγγάρι; - ψευδ. Ροδιά

Τρυφερή ιδέα, όμορφα δοσμένη, με λόγο ποιητικό και ρευστό, που ενδεχομένως να ταίριαζε και στην κατηγορία της “ποίησης για παιδιά”.

Δεν εντάσσεται στο ζητούμενο της κατηγορίας – εκτός θέματος.

32. Μα, δεν μπορώ να περιμένω! - ψευδ. Ανεμόνα

Έξυπνο και γεμάτο φρεσκάδα, με λόγο παιδικό, έτσι όπως πραγματικά θα μιλούσε και θα σκεφτόταν ένα παιδί, παρόλο που σε μερικά σημεία ξεφεύγουν μερικές ενήλικες λέξεις ή σκέψεις. Ωραία η ιδέα, σωστή η δομή. Ο λόγος διαθέτει σωστή ροή που δεν κουράζει και διαβάζεται πολύ εύκολα και ιδιαίτερος ευχάριστα. Το μήνυμα της υπομονής, ταυτόχρονα με αυτό της φιλοζωίας, δένουν πολύ όμορφα μεταξύ τους και οι ιδέες για το πως μπορεί κάποιος παιδί ή και ο καθένας, να αξιοποιήσει τον “νεκρό” χρόνο όταν περιμένει στις ουρές, αποτελούν και αυτές χρήσιμα μηνύματα: το να διαβάσει κανείς ένα βιβλίο όσο περιμένει ή να παρατηρήσει τους άλλους, είναι ιδέες χρήσιμες.

Ορισμένα παραδείγματα ουρών επαναλαμβάνονται και η αφήγηση θα μπορούσε να συμπυκνωθεί.

Το ηθικό δίδαγμα δηλώνεται σχετικά άμεσα προς το τέλος, με αποτέλεσμα να χάνει λίγο από τη διακριτικότητά του.

Οι δευτερεύοντες χαρακτήρες (π.χ. φίλοι, άλλα παιδιά) δεν έχουν ιδιαίτερο βάθος.

Με επιμέλεια θα μπορούσε να σταθεί εκδοτικά, παρόλα αυτά δεν έχει αυτό που χρειάζεται για να ξεχωρίσει στον συγκεκριμένο διαγωνισμό.

33. Η πεταλούδα που ήξερε - ψευδ. Πεταλούδα

Σε σημεία οι διάλογοι είναι εκτενείς και κάπως επεξηγηματικοί, μειώνοντας τη φυσική ροή.

Η πεταλούδα λειτουργεί περισσότερο ως «διδασκική φωνή» παρά ως ζωντανός χαρακτήρας.

Η πλοκή δεν έχει μεγάλη εξωτερική δράση· στηρίζεται κυρίως στη συναισθηματική συνομιλία.

Διδακτισμός, διάλογοι «ξύλινοι», έλλειψη φαντασίας, γνώριμα μοτίβα.

Για μεγαλύτερα παιδιά.

34. Το μαγικό βασίλειο του Δέρματορ - ψευδ. Πόλκα

Οι όροι «ΠL-4», «ιντερλευκίνες» κ.ά. είναι αρκετά εξειδικευμένοι και μπορεί να δυσκολέψουν μικρά παιδιά.

Η αφήγηση έχει έντονο διδακτικό χαρακτήρα και λιγότερη συναισθηματική εστίαση στον ίδιο τον Μάξιμο.

Ορισμένα τμήματα θυμίζουν περισσότερο εκπαιδευτικό κείμενο παρά καθαρά λογοτεχνικό αφήγημα.

Δεν εντάσσεται τόσο σε θέματα προσαρμοστικότητας.

Πολύ εξειδικευμένο κείμενο, για πολύ εξειδικευμένη γνώση, που ίσως να απευθύνεται σε πολύ εξειδικευμένους αναγνώστες ή τους γονείς αυτών. Φυσικά και υπάρχουν πολλές παθήσεις και ασθένειες που ταλανίζουν παιδιά μικρά ή και μεγαλύτερα και σε αυτές ανάμεσα, υπάρχουν και διάφορες δερματολογικές παθήσεις. Όμως, θα ήταν προτιμότερο να είχαμε ένα κείμενο που να προτρέπει τα παιδιά να αντιμετωπίζουν με ορθό τρόπο και υπομονή την κάθε ασθένεια γενικώς, παρά ένα κείμενο που να τα εισάγει σε τόσες πολλές λεπτομέρειες στις παθήσεις του δέρματος, ειδικώς.

Το κείμενο θα μπορούσε να βρει τη θέση του μέσα σε ένα σχολικό βιβλίο ή σε μία εγκυκλοπαίδεια υγείας πχ “μαθαίνω το σώμα μου”. Θα μπορούσε ακόμα και να αποτελέσει μία ειδική ιατρική έκδοση που θα υπηρετεί σκοπούς νοσοκομειακούς ή άλλους, δεν είναι όμως εύκολο να οριστεί ως λογοτεχνικό κείμενο για παιδιά, κάτω από την ομπρέλα αυτού του διαγωνισμού.

35. Ο ήλιος που ήθελε να έχει μπούκλες - ψευδ. Τάλας

Ωραίες ιδέες και πλούσια μηνύματα, που καταφέρνουν να γίνουν κατανοητά από τα παιδιά μέσα από την ιστορία του ήλιου που σκεφτόταν μόνο αυτό που εκείνος ήθελε και όχι αυτό που το σύνολο είχε ανάγκη. Το κείμενο είναι ταιριαστό στην ηλικιακή ομάδα των αναγνωστών, όχι ιδιαίτερος πρωτότυπο, όχι ιδιαίτερος λογοτεχνικό και με αρκετά υποκοριστικά που θα μπορούσαν και να λείπουν, αφού το αποδυναμώνουν, δεν το ενισχύουν. Ωραία η ιδέα - εικόνα της μπούκλας που ισιώνει από το νερό – δάκρυ.

Συνολικά, παρά τα θετικά του σημεία, δεν αποτελεί ένα ολοκληρωμένο, δελεαστικό κείμενο.

36. Η επιθυμία μιας σαρδέλας – ψευδ. Τρις

Παρόλο που η ιστορία είναι βουτηγμένη μέσα στο νερό της θάλασσας, το κείμενο μοιάζει κάπως άνυδρο, χωρίς σφυγμό, χωρίς αγωνία, χωρίς ουσιαστικό ενδιαφέρον.

Η σαρδέλα που νιώθει μειονεκτικά και ζηλεύει, είναι κάτι με το οποίο θα μπορούσε να ταυτιστεί ένα παιδί, όμως ο τρόπος με τον οποίο λύνεται το πρόβλημά της, είναι σχεδόν ανεξήγητος. Ένα παιδί ή μία σαρδέλα, δεν θα αισθανθεί καλύτερα απλώς και μόνον επειδή κάποιος του είπε περί “αποδοχής εαυτού”. Πρέπει να βιώσει μία αλλαγή, πρέπει να συμβεί κάτι δυνατό, πρέπει κάτι να ταράξει τα νερά... ώστε να φέρει αλλαγή οπτικής και κατόπιν συμπεριφοράς.

Κάτι τέτοιο δεν φάνηκε στην ιστορία και ίσως αυτό να είναι το μεγαλύτερο πρόβλημά της.

Η ηρωίδα παρουσιάζεται κυρίως μέσα από τα ελαττώματά της (ζηλιάρη, κακομαθημένη), κάτι που μπορεί να κάνει πιο δύσκολη την ταύτιση για μικρούς αναγνώστες.

Η αφήγηση είναι εκτενής και περιλαμβάνει αρκετές δηλωτικές περιγραφές: θα ωφελούσε από περισσότερη δράση και διάλογο.

Το δίδαγμα δηλώνεται άμεσα.

9. Βραβείο Εκδ. Οίκου ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ιστορία για παιδιά 5-7 ετών με θεματικό άξονα: ΗΡΩΕΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΗΡΩΕΣ
(1.300 – 2.000 λέξεις)

(Ιστορία που να διαδραματίζεται στη σύγχρονη εποχή. Μπορούν να υπάρχουν μαγικά/φантаστικά στοιχεία, που οι χαρακτήρες τα αντιλαμβάνονται ως μέρος της πραγματικότητας. [Μαγικός ρεαλισμός])

Επιτροπή

Πρόεδρος: Ευαγγελία Κανταρτζή

1. Θοδωρής Τσώλης
2. Άννα Βασιλειάδη
3. Φραντζέσκα Αλεξοπούλου-Πετράκη
4. Γεωργία Λάττα

Εισήγηση: Φραντζέσκα Αλεξοπούλου-Πετράκη

Εισήγηση κατηγορίας

Θεματικός άξονας ΗΡΩΕΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΗΡΩΕΣ!

Φιλόδοξη κατηγορία, ενδιαφέρουσα και απαιτητική. Μα και συγκεκριμένη και στοχευμένη ταυτόχρονα.

Θα έχετε σίγουρα ακούσει ξανά τον όρο Μαγικός ρεαλισμός, αφού πρόκειται για ένα εξαιρετικά σημαντικό κίνημα για την ιστορία της τέχνης και της λογοτεχνίας, στον εικοστό πρώτο αιώνα, με κυριότερο χαρακτηριστικό του κινήματος το “πάντρεμα” του ρεαλιστικού στοιχείου με αυτό του φανταστικού, όπου το φανταστικό και το πραγματικό συνδυάζονται σε έναν πλούσιο κόσμο φαντασίας.

Έτσι, ο αθλοθέτης μας, αναζητά ΗΡΩΕΣ και ΥΠΕΡΗΡΩΕΣ που δραπετεύουν από τη σκληρή πραγματικότητα και μπαίνουν μέσα στο δικό τους μαγικό παραμύθι. Αναζητά χαρακτήρες που αποδέχονται το υπερφυσικό στοιχείο χωρίς να εκπλήσσονται, χωρίς να προσπαθούν να το ερμηνεύσουν ή να βρουν κάποια λογική εξήγηση πίσω του. Ζητά να στηθεί ένας καμβάς με άφθονα μη ρεαλιστικά στοιχεία, τα οποία προβάλλονται πάνω σ' ένα ρεαλιστικό φόντο. Με ζεστασιά, με αναφορές στην καθημερινή ζωή των σημερινών παιδιών και με μια λάμψη αισιοδοξίας και δύναμης.

Παρ' όλο όμως τον ξεκάθαρο στόχο της κατηγορίας, τα κείμενα που υποβλήθηκαν έμοιαζαν σαν τυχαία να βρέθηκαν σε αυτή, σαν να “φυτεύτηκαν” γιατί απλά ταίριαζε ο περιορισμός των λέξεων ή ο ηλικιακός προσδιορισμός.

Κάποια κείμενα ξεχωριστά και με δυνατότητες, αλλά σε λάθος κατηγορία, εκτός θέματος, που φυσικά απορρίπτονται αυτόματα και ταυτόχρονα μας προβληματίζουν.

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Τα μπλε αρβυλάκια - ψευδ. Ζαχαρίας

Η μαγεία είναι ήπια και προέρχεται από την καθημερινή ζωή. Όμως, θα έπρεπε να ενισχυθεί το μαγικό στοιχείο. Η ιστορία θα μπορούσε να ενισχύσει το μαγικό στοιχείο με λίγο περισσότερη δράση από τα ίδια τα παπούτσια. Χρησιμοποιεί μεγάλες

παραγράφους και δυσκολεύει την ομαλή παρακολούθηση. Χάνεται σε περιγραφές που αποσπούν την προσοχή και αποδυναμώνουν τη φαντασία. Η δράση δεν είναι έντονη ώστε να κρατήσει το ενδιαφέρον, ενώ δεν ολοκληρώνει στο τέλος ως προς την επίλυση.

Σαν όλα τα ενδιαφέροντα στοιχεία να “φυτεύονται” για να δώσουν μαγεία και δομή. Εντελώς χαλαρή πλοκή και οι αναφορές του (παππούς Πέτρος που φτιάχνει παπούτσια) θυμίζουν παλαιά γραφή.

Η λύση του μυστηρίου (τα αρβυλάκια κοιμόντουσαν σε κουτί) είναι κάπως αδύναμη σε σχέση με την ένταση που έχει δημιουργηθεί.

Το μαγικό στοιχείο (κλωστή από μπανανιά που μιλάει) εμφανίζεται ξαφνικά και δεν αναπτύσσεται αρκετά.

Ο διάλογος των παιδιών μερικές φορές ακούγεται πιο ώριμος από όσο θα ταίριαζε στην ηλικία τους.

2. Η Ευτυχία αναζητά... - ψευδ. Φιλαρέτη

Πρόκειται για μια αλληγορική αφήγηση με έντονο παραμυθένιο χαρακτήρα, που ακουμπά σε πολύ σύγχρονα θέματα. Η γραφή είναι γεμάτη εικόνες και τρυφερότητα. Η πιο καλή στιγμή είναι το εύρημα της φεγγαρόσκονης – όχι ωστόσο πρωτότυπο. Ο/η συγγραφέας φόρτωσε υπερβολικά την ιστορία με μηνύματα, κάνοντάς την βαρετή, μακροσκελή, διδακτική. Είναι σαν να παρακολουθούμε πολλά επεισόδια μιας ιστορίας, χωρίς ολοκλήρωση. Υπερβολικά πολλές οι αποστολές.

Δεν προκύπτει με φυσικό τρόπο η μαγεία κι επιπλέον το βασικό ζήτημα μένει αναπάντητο.

Το ύφος είναι συχνά πιο ποιητικό/ρητορικό απ’ όσο ταιριάζει σε αναγνώστες 5–7 ετών· θα κέρδιζε από απλούστερη γλώσσα και λιγότερες μακροσκελείς φράσεις.

Η ηρωίδα μοιάζει περισσότερο συμβολική αλληγορία παρά παιδί με το οποίο μπορούν να ταυτιστούν εύκολα τα παιδιά.

Η θεματική «ήρωες/υπερήρωες» υπάρχει αφηρημένα (η Ευτυχία ως σύμβολο), όχι με δράση τύπου υπερήρωα που θα κρατούσε το παιδικό ενδιαφέρον.

3. Οι Μοιροβόλες - ψευδ. Ροδιά

Η ιδέα να «εκσυγχρονιστούν» οι Μοίρες είναι ευρηματική. Ο κόσμος του μύθου μπαίνει σε έναν ρεαλιστικό καμβά και σχολιάζει την καθημερινότητα.

Ωστόσο, η ιστορία γέρνει προς σκετς-σάτιρα και όχι τόσο προς τον μαγικό ρεαλισμό (όπου το μαγικό βιώνεται σαν αυτονόητο μέρος της πραγματικότητας). Αντί να γελούν με το καινούριο, οι Μοίρες θα έπρεπε να το χρησιμοποιούν φυσικά, σαν να μην υπάρχει αντίφαση.

Το κείμενο είναι γεμάτο μικρά επεισόδια που λειτουργούν περισσότερο σαν σκετς παρά σαν μια κλιμακούμενη ιστορία. Η φλυαρία τρώει τη δραματικότητα. Μεγάλες προτάσεις, αντί κοφτών που θα ενίσχυαν το σατυρικό ύφος. Πολλές, άσκοπες επαναλήψεις. Το χιούμορ είναι διάσπαρτο, αλλά η κορύφωση αργεί και δεν έχει ισχυρό συναισθηματικό βάρος.

Εκτός κατηγορίας. Δεν απευθύνεται σε παιδιά αυτής της ηλικίας. Εγκυκλοπαιδικό, δυσνόητο, με πολλά ονόματα για τα οποία δεν δίνεται ενημέρωση. Αρχή απότομη. Για μια άλλη κατηγορία, για μεγαλύτερα παιδιά, με διόρθωση πολλών σημείων ώστε να υπάρχει μια στρωτή μετάβαση, θα ήταν ίσως κατάλληλο.

4. Η μυστική αποστολή της κυρίας Λένας - ψευδ. Στεφανωτή

Ωραίο μήνυμα, όμως ανακατεύει πολλά στοιχεία. Υπάρχει το φαντασιακό και μαγικό στοιχείο. Γραφή στρωτή, αλλά πολλά ορθογραφικά λάθη. Ωραίο το εύρημα στο τέλος, όταν τα φώτα ανάβουν στο Δημαρχείο με κάθε καλή πράξη.

Πολύ πυκνός λόγος και γραφή συμπίεσμένη. Θα μπορούσε η ιστορία να ήταν τριπλάσια σε μέγεθος αν κάθε μικρό της κομμάτι είχε χώρο να αναπνεύσει και να

αναπτυχθεί. Έμοιαζε σαν περίληψη της πραγματικής ιστορίας, όπου επιγραμματικά δίνονται τα κύρια σημεία. Για παράδειγμα, η ιστορία με το σταματημένο ρολόι και το μαύρο σύννεφο, είναι από μόνη της τόσο όμορφη και δυνατή και την “τελειώνει” σε έξι γραμμές. Χωρίς να αφήνει τον αναγνώστη να προλάβει να νιώσει συναισθήματα.

Οι Μικροί Βοηθοί είναι ευρηματικοί, αλλά σε μερικές σκηνές μοιάζουν απλώς βοηθητικοί και όχι ουσιαστικά αναγκαίοι για την πλοκή.

5. Ζιζανίξ - ψευδ. Τερατάκι

Το “Ζιζανίξ” και οι υπερβολικές σκανταλιές, ενισχύουν τη φανταστική διάσταση της ιστορίας, ενώ η επιστημονική πλευρά συνδυάζεται με το παραμυθικό. Η γλώσσα είναι απευθυντική, γεγονός που προσελκύει τη συμμετοχή του παιδιού αναγνώστη. Εμβόλιμα αναφέρονται οι σκέψεις του κεντρικού ήρωα, δίνοντας βάθος στον χαρακτήρα. Οι δευτερεύοντες χαρακτήρες εξυπηρετούν την εξέλιξη της ιστορίας. Τα τρία “τέλη” είναι καλή ιδέα, γιατί επιτρέπει στον αναγνώστη να συμμετέχει στη δημιουργία της ιστορίας και να σκεφτεί ηθικά ζητήματα.

Ορισμένες φάρσες είναι πολύ ακραίες για μικρότερα παιδιά. Η ιστορία έχει πολύ μεγάλο μήκος και αρκετές επαναλήψεις, μειώνοντας τη δυναμική της. Η σωρεία ονομάτων και λεπτομερειών φορτώνει την αφήγηση. Θα μπορούσε να συνοψιστεί ή να κοπεί σε μικρότερα κεφάλαια για καλύτερη αναγνωσιμότητα, ειδικά για μικρότερα παιδιά.

Μια ιστορία με σωστή πλοκή. Με αρχή, μέση, τέλος. Με φαντασία και ενδιαφέρον. Το ύφος θέλει δουλειά και εξομάλυνση αλλά διαβάζεται ευχάριστα. Κάποια σημεία λίγο άκομψα (μαμά μέσα στα φαγητά κλπ). Υπάρχει κάποια ασάφεια ως προς το τι ακριβώς προτείνει ως ήρωα (την ανυπακοή και το χάος;)

Ας συνεχίσουμε να προσπαθούμε.

6. Ήρωες με μια Σελίδα - ψευδ. Ειρήνη – **ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ** στη Χρύσα Κυριακοπούλου

Το μαγικό στοιχείο είναι το βιβλίο. Καλή η ισορροπία μαγείας και πραγματικότητας, που ταυτίζει τα παιδιά με τον ήρωα.

Καλή η προσέγγιση της ηρωικής έννοιας. Το κύριο μήνυμα είναι ξεκάθαρο: οι πραγματικοί ήρωες είναι αυτοί που κάνουν το καλό σιωπηλά και καθημερινά. Η ιστορία ενσωματώνει και τον αναγνώστη, κάνοντας τον συμμετοχικό.

Υπάρχει σαφής αρχή, μέση και τέλος, προοδευτική εξέλιξη και σαφής κορύφωση. Κάθε κεφάλαιο λειτουργεί σαν αυτόνομη αποστολή. Μερικές αποστολές θα μπορούσαν να συνδεθούν πιο φυσικά μεταξύ τους. Για παράδειγμα, η μετάβαση από τον Νικόλα στη Μυρτώ, και μετά στον Στέφανο, γίνεται λίγο απότομη. Θα βοηθούσε ένα συνδετικό σχόλιο του Φίλιππου.

Οι δευτερεύοντες χαρακτήρες, όπως η Μυρτώ ή ο Στέφανος, αν και λειτουργικοί για την αποστολή, θα μπορούσαν να έχουν ένα μικρότερο «μονοπάτι εσωτερικής σκέψης» για να γίνει η συναισθηματική σύνδεση με τον αναγνώστη πιο έντονη.

Η γλώσσα είναι απλή και κατανοητή, οι φράσεις είναι σύντομες και στοχευμένες. Η επαναλαμβανόμενη δομή των σελίδων δίνει αίσθηση ρυθμού και σταθερότητας. Το φως που αναβοσβήνει στις σελίδες δημιουργεί ενδογενές ενδιαφέρον.

Ορισμένες περιγραφές (π.χ. της χαράς που νιώθει η Μυρτώ) είναι λίγο γενικές. Θα βοηθούσαν περισσότερες λεπτομέρειες στις συναισθηματικές αντιδράσεις των παιδιών που βοηθά ο Φίλιππος. Επίσης, οι μεταβάσεις μεταξύ των αποστολών θα μπορούσαν να είναι ομαλότερες.

Ενδιαφέρουσα γραφή και ιστορία. Με νοηματικά άλματα που ξεπερνιούνται. Έχει ένα διδακτισμό που δεν ήταν και απαραίτητος και γενικότερα καταπιάνεται με πολλά διαφορετικά θέματα – προβλήματα. Σαν ήρωας, βέβαια, για όλα ενδιαφέρεται, αλλά ας μην φορτώσουμε τόσο πολύ βάρος ακόμα και σε ένα ήρωα.

Ορισμένα σημεία έχουν πιο «διδακτικό» ύφος, π.χ. οι κανόνες στο τέλος χάλασαν την ιστορία.

Συνοπτικά, ένα συγκινητικό, πολύ ταιριαστό στο θέμα παραμύθι, με ισχυρό παιδαγωγικό χαρακτήρα. Έχει ξεκάθαρη θέση στο πλαίσιο «μαγικός ρεαλισμός για ήρωες χωρίς κάπα». Με κάποιες διορθώσεις θα είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικό για παιδιά 5–7 ετών.

«Αφιερώνω αυτή την διάκριση στα παιδιά που κάθε μέρα, με τρόπους μικρούς και αθόρυβους, βοηθούν ένα συμμαθητή, ένα φίλο.

Όσο εμείς οι μεγάλοι δεν βλέπουμε όσα συμβαίνουν γύρω μας, εκείνα βλέπουν.

Και με μια απλή πράξη καλοσύνης γίνονται οι αληθινοί ήρωες της ζωής.

Την αφιερώνω επίσης στον ανιψιό μου, τον Αλέξανδρο, ένα παιδί που με ήθος και επιμονή παλεύει για τα όνειρά του με τρόπο που εμπνέει και εμάς.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ από καρδιάς στην Κριτική Επιτροπή που είδε κάτι σε αυτή την ιστορία και της έδωσε μια θέση ανάμεσα στις διακρίσεις. Είναι μεγάλη μου τιμή.

Τέλος, να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που με αφήνει να τους διαβάζω ξανά και ξανά όσα γράφω.»

(Κυριακοπούλου Χρύσα)

7. Ένα αγκάθι για τον Νόλα - Ψευδώνυμο Ποδήλατο

Τα σκαντζοχοιράκια ως ποδοσφαιριστές και τα αγκάθια τους ως πολύτιμα αντικείμενα, φέρνουν μια μαγική και φανταστική αίσθηση στην ιστορία.

Η δυναμική συνεργασία παιδιών και σοφών δημιουργεί ένα όμορφο μήνυμα για το πώς όλοι μαζί μπορούν να επιλύουν προβλήματα.

Είναι μια ιστορία με θετικά μηνύματα, με αρχή μέση και τέλος, αλλά απευθύνεται σε μεγαλύτερα παιδιά. Οι διάλογοι είναι μεγάλοι κι οι επαναλήψεις ήχων δεν χρειάζονται. Οι σκηνές δεν είναι διαχωρισμένες κι οι παράγραφοι μεγάλες. Το τέλος δεν είναι ξεκάθαρο.

8. Ο ήχος της βροχής - ψευδ. Ζηνοβία

Όμορφη ιστορία, με κυκλική, ρυθμική δομή και αίσθηση μαγείας. Ζούμε τη μέρα μέσα από τα μάτια του κοριτσιού. Τα ζώα χρησιμοποιούνται ως σύμβολα αξιών, συνεργοί και φίλοι.

Η γλώσσα είναι ποιητική, ρυθμική, με επαναλήψεις που δίνουν μελωδικότητα και ηρεμία. Η χρήση ήχων έχει νόημα γιατί δημιουργεί ένα ηχητικό σκηνικό και ζωντανεύει το περιβάλλον.

Το τέλος με το διπλό ουράνιο τόξο είναι υπέροχο σύμβολο ελπίδας και ανακάλυψης.

Υπάρχει έντονος λυρισμός αλλά λιγότερη δράση· για ηλικίες 5–7 ίσως κουράσει η μεγάλη περιγραφικότητα.

Ορισμένες εικόνες επαναλαμβάνονται χωρίς να προχωρούν την ιστορία (π.χ. κάμπιες, πατημασιές, άρωμα λεβάντας).

Το «παραμύθι μέσα στο παραμύθι» μπορεί να είναι απαιτητικό για τόσο μικρά παιδιά.

Η αναφορά στο κοχλιακό εμφύτευμα εμφανίζεται μόνο στο τέλος· θα μπορούσε να «προετοιμάζεται» αφηγηματικά νωρίτερα.

Μια ευγενής και δουλεμένη προσπάθεια που όμως δύσκολα «πιάνει» τα ζητούμενα της κατηγορίας αλλά και την ηλικιακή ομάδα στόχο.

9. Το ΚΙ-ΑΑ - ψευδ. Αστάρτη

Η ιστορία διαθέτει στοιχεία μαγείας, που όμως χρειάζεται να ενισχυθούν ώστε το παιδί αναγνώστης να νιώθει το μαγικό αλλά ταυτόχρονα ρεαλιστικό. Οι ήχοι («ΚΙ-

ΑΑ», «μπρρρ», «γκλιν-γκλον») προσθέτουν ζωντάνια, αλλά θα μπορούσαν να ενσωματωθούν πιο ρυθμικά ώστε να ενισχύουν τον μαγικό ρεαλισμό.

Η ιστορία είναι γραμμική και πολύ λεπτομερής. Οι λεπτομέρειες επιβραδύνουν την πλοκή (π.χ. πολύ μεγάλα κομμάτια προπόνησης, εσωτερικός μονόλογος της Άννας). Ο Γιώργος, ως χαρακτήρας, θα μπορούσε να αναπτυχθεί περισσότερο ώστε να δημιουργηθεί μεγαλύτερη ένταση στην πίεση που δέχεται η Άννα.

Οι προτάσεις είναι μακροσκελείς, φορτωμένες με λεπτομέρειες που κουράζουν. Δεν θα ικανοποιούσε παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας και δεν «κάθεται» σωστά στο μαγικό ρεαλισμό.

10. Γοργολένια - ψάχνοντας το φωτεινό πετράδι - ψευδ. Αλκμήνη

Το πλαίσιο της ιστορίας ελκύει τα παιδιά, αλλά δεν αρκεί. Υπάρχουν μικρές περιπέτειες που κρατούν το ενδιαφέρον, όμως οι εμφανίσεις των στοιχείων είναι αδικαιολόγητα απότομες. Η ιστορία είναι πολύ εκτενής για μικρά παιδιά, με πολλές λεπτομέρειες που ίσως κουράσουν. Συναντάμε υπερβολικά πολλά ονόματα χαρακτήρων, που ίσως μπερδέψουν τους αναγνώστες.

Οι διαδοχικές περιπέτειες θυμίζουν λίγο «συλλογή από επεισόδια» χωρίς πάντα καθαρή αναγκαιότητα για την πλοκή.

Η αποκάλυψη για τη Μέδουσα (είναι «άρρωστη» και χρειάζεται γιατρό) είναι ενδιαφέρουσα αλλά έρχεται κάπως απότομα, με έντονα διδακτικό τόνο.

Η δράση είναι πολλές φορές επαναληπτική (κινδυνεύουν → σώζονται από μεγαλύτερο πλάσμα).

Σαν να είχε πάρει κάποιος μια εικονογραφημένη ιστορία και καρέ-καρέ την έκανε κείμενο. Η λεπτομερής περιγραφή μικρών-μικρών επεισοδίων δεν στήνει πραγματικά ιστορία με βάθος. Οι χαρακτήρες σταμπλαρισμένοι, οι δράσεις αναμενόμενες.

11. Μια κατακόκκινη βανίλια - ψευδ. Ολίβια

Η μεταμόρφωση της βανίλιας σε δέντρο που αλλάζει τη ζωή των χαρακτήρων, είναι πολύ παραστατική και συμβολική. Το στοιχείο του μαγικού (το δέντρο που μεγαλώνει με τη φροντίδα και τα συναισθήματα) είναι πολύ δυνατό, αλλά θα μπορούσε να ενισχυθεί με συμβολικά στοιχεία (ήχος, φως, χρώματα) που αντιπροσωπεύουν συναισθήματα. Η περιγραφή του “μαύρου δέντρου” του μοναχικού άντρα έχει μόνο οπτικά στοιχεία και καταλήγει λίγο γραφική, χάνοντας τη μαγεία.

Το κείμενο σπάει σε μικρές προτάσεις, κάνοντας την αφήγηση να μοιάζει ακανόνιστη και να χάνεται ο ρυθμός. Η χρήση των χρόνων έχει προβλήματα, όπως κι η ορθογραφία και τα σημεία στίξης. Πολλές επαναλήψεις λέξεων που θα μπορούσαν να αποφευχθούν. Τα κίνητρα του ήρωα είναι ασαφή. Η μετάβαση από ζήλια σε αποδοχή μπορεί να γίνει πιο ομαλή. Οι διάλογοι δεν δίνουν βάθος στους χαρακτήρες.

Υπερβολικά λυρικό ύφος σε ορισμένα σημεία, που μπορεί να δυσκολέψει την κατανόηση από παιδιά 5–7 ετών.

Φορτωμένο με περιγραφές, ξεπερνά εύκολα τα όρια της προσοχής της ηλικιακής ομάδας.

Η εναλλαγή ηρωίδας-άντρα μπορεί να μπερδέψει μικρούς αναγνώστες, καθώς αλλάζει το κέντρο βάρους της αφήγησης.

Η μεταφορά με το «μαύρο δέντρο» είναι δυνατή αλλά αρκετά σκοτεινή για τα δεδομένα της ηλικίας.

12. Το σποράκι που ήθελε να πετάξει - ψευδ. Γλαύκη

Ο ηρωισμός εδώ, δεν βασίζεται σε υπερφυσικές δυνάμεις αλλά στη ζωή και την προσφορά. Όμως, το μαγικό/φανταστικό στοιχείο (σπόρος που θέλει να πετάξει) είναι καθαρά φανταστικό, δεν ενσωματώνεται στον πραγματικό κόσμο όπως απαιτεί ο μαγικός ρεαλισμός. Στον μαγικό ρεαλισμό οι χαρακτήρες ζουν σε έναν «πραγματικό»

κόσμο όπου τα παράξενα ή μαγικά εμφανίζονται σαν φυσιολογικά. Η ιστορία δεν πληροί το ζητούμενο του διαγωνισμού.

13. Η Σχολή Ηρώων - ψευδ. Αμελί

Η ιστορία ενσωματώνει τον μαγικό ρεαλισμό στην καθημερινότητα της σύγχρονης ζωής. Τα μαγικά ή φανταστικά στοιχεία γίνονται φυσικό μέρος της πραγματικότητας των χαρακτήρων, προσφέροντας μια αίσθηση θαύματος χωρίς να διασπά την πλοκή.

Ωστόσο τα μαγικά στοιχεία είναι πολλά. Θα ήταν προτιμότερο να περιορίζονταν αυτά που εμφανίζονται σε κάθε σκηνή ή συνδέονταν πιο οργανικά με τη δράση, ώστε να μην χαλάει η ροή.

Η ιστορία είναι αρκετά εκτενής και περιέχει πολλές λεπτομέρειες. Κάποιες φορές η πλοκή χάνεται μέσα σε συνεχείς περιγραφές ή μικρές δευτερεύουσες σκηνές. Οι δευτερεύοντες ήρωες εισάγονται γρήγορα και δεν αναπτύσσονται πλήρως, φορτώνοντας τις σκηνές. Η σύνδεση των γεγονότων είναι λογική, αλλά χρειάζεται λίγο πιο ομαλή γέφυρα.

Οι ήρωες ξεπερνούν τους φόβους τους γρήγορα και εύκολα – η εσωτερική σύγκρουση χάνεται.

14. Γιαγιά με ρόδες - ψευδ. Ρίτα

Η ένταξη μικρών μαγικών στοιχείων, όπως το σύννεφο, δίνει μια τρυφερή αίσθηση μαγικού ρεαλισμού. Αν ήταν πιο εμφανές ή συνέχιζε να «διαπερνά» την αφήγηση, θα δυνάμωνε ο μαγικός ρεαλισμός.

Η αφήγηση απ' την πλευρά του παιδιού προσθέτει αυθεντικότητα. Η χρήση σύντομων προτάσεων, εσωτερικών μονολόγων και παύσεων δημιουργεί ένταση και δίνει χώρο στον αναγνώστη να αισθανθεί.

Μπορεί να συντομευτεί για να έχει πιο καθαρό ρυθμό. Κάποιες εξηγήσεις (π.χ. για τους νευρώνες) είναι υπερβολικά επιστημονικές για τον ρυθμό της αφήγησης και ίσως αποσπούν την προσοχή από το συναισθημα.

Η αφήγηση συχνά γέρνει προς ενήλικους· το διδακτικό κομμάτι βαραίνει τη ροή.

Το φινάλε, αν και όμορφο, έχει ίσως υπερβολικά δραματικό ύφος για μικρά παιδιά.

Υπάρχουν τμήματα με έντονη λυρικήτητα που ξεπερνούν το παιδικό αφηγηματικό μέτρο.

15. Η Υπερηρώίδα Ηθική και το κρυμμένο μυστικό των αξιών - ψευδ. Lollipop

Διδακτισμός ακόμα και στον τίτλο. Χάνεται η ανακάλυψη καθώς δηλώνεται από την αρχή από τίτλο και όνομα ηρωίδας. Σοβαροφανή και μικρομέγαρα παιδιά που μιλάνε με λέξεις μεγάλων. Τα θέματα είναι επίκαιρα αλλά δίνονται με λάθος τρόπο, άμεσα, με συνέπεια να χάνεται και η λογοτεχνικότητα του κειμένου.

Το κείμενο γίνεται αρκετά «διδακτικό» (π.χ. το παγόβουνο και οι εξηγήσεις γύρω από αυτό).

Οι μεταφορές, αν και ισχυρές, μπορεί να δυσκολέψουν παιδιά 5 ετών (παγόβουνο, εχεμύθεια).

Ο συμβολισμός του ονόματος «Ηθική» χρειάζεται απλούστευση ώστε να μην κουράζει.

Υπάρχει αρκετή επανάληψη των ιδιοτήτων των παιδιών και των ευχών τους (αγάπη, ειρήνη, φιλία κ.λπ.), κάτι που μπορεί να κουράσει ή να κάνει τη διδακτική αξία να φαίνεται «παιδαγωγικά φορτωμένη».

16. Υπερήρωες του κόσμου - ψευδ. Φως

Ο υπερήρωας εδώ είναι καθημερινός και «ρεαλιστικός», άρα ο μαγικός/φανταστικός υπερήρωας δεν είναι τόσο εμφανής. Τα μαγικά στοιχεία

περιορίζονται κυρίως σε όνειρα ή αντικείμενα (βιβλίο, σκούπα), ενώ η δράση και η αλληλεπίδραση με αυτά είναι λιγότερο δυναμική. Τα παιδιά μπορεί να τα δουν περισσότερο σαν φανταστικό όνειρο παρά σαν «πραγματική μαγεία» μέσα στην ιστορία. Η μαγεία θα μπορούσε να είναι πιο «ενεργή» και διαδραστική, όχι μόνο στο όνειρο ή στο βιβλίο.

Η αφηγηματική ροή έχει μεγάλες παραγράφους, χωρίς διαλείμματα ή πολύ διάλογο. Τα παιδιά μπορεί να δυσκολευτούν να παρακολουθήσουν.

Υπάρχει μεγάλη επανάληψη περιγραφής (καθαρό σπίτι, μαμά που τα προλαβαίνει όλα, Θάλεια που αναρωτιέται). Η ιστορία θα γίνει πιο δυνατή αν συντομευτεί και εστιάσει στις πιο σημαντικές σκηνές.

Προσπάθησε να τα έχει όλα: και μαγεία και αγάπη και περιπέτεια και ήρωες και αξίες. Σε ένα δέσιμο αμφίβολο, με στοιχεία παλιακά (τσαγκάρης) ανάμεικτα με νέα (μηχανικό ρομπότ). Μα οι αξίες και τα συναισθήματα δεν καταγράφονται, πρέπει να αναδύονται από το κείμενο.

Παραμύθι με όμορφη σύλληψη και ισχυρό ανθρωπιστικό μήνυμα, αλλά εκτελεστικά παραφορτωμένο.

17. Καθαρή μαγεία - ψευδ. Έντα

Η ιστορία αξιοποιεί τον μαγικό ρεαλισμό: καθημερινά αντικείμενα αποκτούν ζωή κι ένα μυστήριο στήνεται γύρω τους. Υπάρχουν έξυπνα, ευφάνταστα ευρήματα και εξηγήσεις που συνδέουν ταιριαστά το υπερφυσικό με την πραγματικότητα.

Η πλοκή είναι καλοσχεδιασμένη ώστε να κρατήσει το ενδιαφέρον, λείπει όμως η δυναμική κορύφωση. Το κείμενο είναι εκτενές, με πολλές επαναλήψεις και μεγάλες φράσεις και καταλήγει να είναι κουραστικό.

Η ιστορία αποπνέει θετικότητα, με ξεκάθαρο μήνυμα, ωστόσο χρειάζεται συντομεύσεις που θα δίνουν ρυθμό και μια δυνατή λύση.

Μια πολύ στερεότυπη εικόνα των ρόλων των δύο φύλων με την μαμά να αναλαμβάνει τα πάντα και ο μπαμπάς στον ρόλο του «να βοηθάει». Ωραιοποιημένες και μη ρεαλιστικές εικόνες και η παρουσία της τέλει μητέρας της, πάντα χαμογελαστής. Γενικά οι αστερόσκονες μπερδεύουν αντί να δώσουν ευκαιρία για νέες σύγχρονες απεικονίσεις των ρόλων των φύλων.

Κάποια σημεία είναι περισσότερο «ενηλίκων» (οργανωτικότητα, αναφορές σε δουλειές, κουβέντες για εξηγήσεις).

Η μαγική διάσταση (σκούπα-ρομπότ, όνειρο με σκούπες και σφουγγαρίστρες) θα μπορούσε να αξιοποιηθεί με περισσότερο χιούμορ, ώστε να γίνει πιο παιγνιώδης.

Η έντονη διδακτικότητα («η αληθινή μαγεία είναι η αγάπη») θα μπορούσε να περάσει με πιο υπαινικτικό τρόπο.

10. Βραβείο Ελένης Κοτίνη-Τσιάλτα

Διήγημα για μεγάλα παιδιά και νέους με θέμα για το 2025 «Συγγνώμη» (2.000 έως 4.000 λέξεις)

[Το Διήγημα, είναι αφήγημα μικρότερο από τη Νουβέλα. Καθώς είναι λιτό στην πλοκή και στην έκφραση αλλά πυκνό στη δομή και στα νοήματα, δίνει μια ολοκληρωμένη εικόνα για έναν ήρωα ή ένα γεγονός.]

Επιτροπή

Πρόεδρος: Ελένη Κοτίνη-Τσιάλτα

1. Άννα Βασιλειάδη
2. Ελένη Χριστούλα-Πατελοδήμου
3. Ελένη Τασοπούλου
4. Ευδοκία Ποιμενίδου

Εισήγηση: Ελένη Κοτίνη-Τσιάλτα

Εισήγηση κατηγορίας

Η αθλοθεσία για την κατηγορία Διήγημα, γίνεται με πολλή αγάπη κάθε φορά και με την αισιόδοξη προοπτική να διατηρηθεί το συγγραφικό αυτό είδος, και να έχει τη θέση που του αξίζει, ως σύντομη αφηγηματική μορφή.

Λίγα και ενδιαφέροντα ήσαν τα κείμενα που παραλάβαμε για το 2025, αλλά μεγάλος και μακρύς ο προβληματισμός της επιτροπής, όταν ήρθε η ώρα των αποφάσεων και των διακρίσεων. Είναι πολύ θετικό το ότι οι διαγωνιζόμενοι ενδιαφέρονται να διαβάσουν τα σχόλια και να τα κατανοήσουν σε κάθε τους λεπτομέρεια. Σε γενικές γραμμές λοιπόν, έφτασαν καλογραμμένα Διηγήματα, που λίγο απέχουν από την τελειότητα. Αυτό το «λίγο» θέλει άσκηση, υπομονή και μελέτη, για να ολοκληρωθεί. Κυρίως, θέλει πολύ διάβασμα και αγάπη.

Το γράψιμο είναι εύκολη υπόθεση. Για καλό γράψιμο, πέρα από το όποιο ταλέντο μας, χρειάζεται άσκηση και κυρίως παρατήρηση στις λεπτομέρειες γύρω μας, στους χαρακτήρες, τις κινήσεις των ανθρώπων, στη φύση, στα πάντα. Από όλα αυτά αντλούνται οι περιγραφές, οι διάλογοι, τα θέματά μας. Στο Διήγημα, όλα δίνονται συμπυκνωμένα και διαβάζονται μονορούφι. Απαιτείται λοιπόν περιεκτικότητα και αμεσότητα. Η πλοκή οφείλει να είναι σύντομη και οι διάλογοι φυσικοί. Στην περίπτωση των λογοτεχνικών διαγωνισμών, φροντίζουμε να ταιριάζει το θέμα μας και η έκταση του κειμένου μας, με τα ζητούμενα. Κι όταν απευθυνόμαστε σε παιδιά ή εφήβους, να μην υιοθετούμε τους νεολογισμούς και τις γλωσσικές ιδιαιτερότητες των ηλικιών αυτών, φροντίζουμε όμως ισορροπημένα το λεξιλόγιό μας, ώστε να καλλιεργεί την καλαισθησία και να μην ξεπερνάει κάποια όρια. Κάτι άλλο που προσέχουμε, είναι να κλείνουμε πάντα το αφήγημά μας, με «μια χαραμάδα αισιοδοξίας» ακόμα κι αν έχουμε αναφερθεί προηγουμένως σε ζοφερές σκηνές ή «γκρίζες» καταστάσεις. Το γράψιμο για νεαρές ηλικίες έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις.

Πολλές συμβουλές για συγγραφή κυκλοφορούν στο διαδίκτυο και όντως αξίζει να ανατρέξει όποιος ενδιαφέρεται. Εκείνο όμως που θα τονίζαμε ΚΑΙ εμείς, είναι το διάβασμα. Όσο πιο πλούσιες αναγνώσεις έχω κάνει, τόσο πιο όμορφα μπορώ να ακουμπήσω τις σκέψεις μου στο χαρτί και τόσο πιο εύκολα κάνω την αυτοκριτική μου στο γράψιμο.

Ευχαριστούμε όσες και όσους μας εμπιστεύτηκαν και είμαστε στη διάθεσή τους για οποιαδήποτε πληροφορία ή σχολιασμό, πάνω στο διήγημά τους.

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Εφτά συγνώμες κι ένα ευχαριστώ - ψευδ. Μυροφόρα

Δυνατό θέμα, που ξεφεύγει αιφνιδιαστικά από την γενική θεματολογία, τη σχετική με τα γεγονότα της Κύπρου. Ο/Η δημιουργός γράφει ένα διήγημα τρυφερό, συγκινητικό και αρκετά ενδιαφέρον, με έντονες εικόνες, δυνατά συναισθήματα και φόρτιση ψυχική, με λεπτομέρειες ιστορικές και προσωπικές, που συνδυάζουν ντοκουμέντο και λογοτεχνία. Γλώσσα τρυφερή, με εικόνες που αποτυπώνουν απώλεια,

μοναξιά, αλλά και δύναμη. Η γραφή απλή, στρωτή, με δομημένη σκέψη και ωραίο λόγο.

Η αφήγηση βασίζεται σε αληθινή εμπειρία παιδιού—πρόσφυγα της Κύπρου (1974), δίνοντας αυθεντικότητα και ιστορικό βάθος. Η χρήση της επιστολής της μητέρας με τις «συγγνώμες» είναι πολύ συγκινητική και δημιουργεί δραματική ένταση. Η αντιπαράθεση της ενοχής της μάνας με την αποδοχή και το «ευχαριστώ» της κόρης δίνει ισχυρό νοηματικό κλείσιμο. Λεπτομέρειες, ιστορικές και προσωπικές, που συνδυάζουν ντοκουμέντο και λογοτεχνία. Γλώσσα τρυφερή, με εικόνες που αποτυπώνουν απώλεια, μοναξιά, αλλά και δύναμη.

Ωστόσο, όλο το κείμενο παραπέμπει περισσότερο σε καταγραφή, μια παράθεση διαδοχικών, επαναλαμβανόμενων συναισθηματικών εξάρσεων και των γεγονότων που τις προκάλεσαν, αφήνοντας αναπάντητα κενά: Πού είναι ο πατέρας; Γιατί ο θεός δεν αναζήτησε τις δυο ξαδέρφες; Η Παναγιώτα παρουσιάζεται ως φίλη που πέθανε, αφήνοντας την ηρωίδα γεμάτη θλίψη και μοναξιά, αλλά η ξαδέρφη, η οποία έχει πάει στο ίδιο ορφανοτροφείο, δεν βρίσκεται πουθενά. Με λίγες προτάσεις επιπλέον, θα είχαμε όλες τις διευκρινήσεις και μια πιο ολοκληρωμένη αφήγηση. Εν κατακλείδι, το διήγημα έχει δυνατότητες και περιθώρια βελτίωσης για διάκριση.

Το ιστορικό υπόβαθρο που χρησιμοποιήθηκε για να αναδείξει τα συναισθήματα και τις «συγγνώμες» μεταξύ μάνας και κόρης που έχουν βιώσει τον αποχωρισμό, το καθιστούν κάπως «βαρύ» και ίσως το παραπέμπουν περισσότερο σε ενήλικο κοινό.

Οι συγγνώμες χρησιμοποιούνται ως άλλοθι για να εξυπηρετήσουν την επιλογή αυτή. Δεν έχει τη φρεσκάδα και τη νεανική ματιά που θα μπορούσε να το ταυτίσει με το ηλικιακό κοινό της κατηγορίας. Οπωσδήποτε, όμως, ο/η δημιουργός έχει εμφανείς ικανότητες.

2. Η Σιωπή πριν τη Συγγνώμη - ψευδ. Κερασιά

Πολύ ώριμη θεματολογία: ενοχή, συγχώρεση, επιστροφή. Πρόκειται για συγκινητικό αφήγημα που πραγματεύεται με ειλικρίνεια τη σιωπή, τις χαμένες σχέσεις και τη συμφιλίωση, αλλά είναι κάπως επίπεδο και απευθύνεται σε ενήλικο κοινό.

Ενδιαφέρουσα ιδέα το «πρόγραμμα Συγγνώμη» ως κοινωνική/τεχνολογική αλληγορία. Η γραφή, ωστόσο, έχει χάσματα, με νοηματικές ενότητες που μένουν ανολοκλήρωτες ή μοιάζουν αμήχανες. Η γλώσσα του είναι απλή και κοφτή, κυλάει αβίαστα, χωρίς όμως κορύφωση στην υπόθεση που διαχειρίζεται. Υπάρχουν κάποιες ανακρίβειες, αλλά και ένα τέλος χωρίς έκπληξη. Η αφηγηματική φωνή είναι κάπως ομοιόμορφη· σχεδόν όλες οι σκηνές έχουν την ίδια ήρεμη, μελαγχολική ροή, κάτι που κουράζει.

Ο διδακτισμός υποβόσκει συχνά («η συγχώρεση δεν είναι αποδοχή, αλλά ελευθερία»), αντί να αφήνεται να προκύψει από τις πράξεις. Η είσοδος της Μαργαρίτας αργά στο κείμενο ανοίγει νέα δυναμική, αλλά δεν αναπτύσσεται αρκετά. «Όταν δεν μπορείς να ζητήσεις συγγνώμη, γράψε την. Κάποιος ίσως τη διαβάξει. Κι αν όχι, τουλάχιστον θα την έχεις πει εσύ.» - αποπροσανατολίζει την αξία της συγγνώμης που πρέπει να φτάνει στον παραλήπτη της.

Παρατηρούνται πολλές ασάφειες: Το ξύλινο αεροπλανάκι πετάχτηκε σε κάδο σκουπιδιών στην Ομόνοια και βρέθηκε ανεξήγητα στο κουτί που τον περίμενε στο πατρικό σπίτι. Παίρνει το τρένο της επιστροφής και κατεβαίνει απ' το λεωφορείο - και άλλα σε διάφορα σημεία του κειμένου, ακόμη και λάθη βιαστικής γραφής.

Ο/Η συγγραφέας του διηγήματος έχει δυνατότητες αρκεί να αφιερώσει περισσότερο χρόνο και προσοχή στο κείμενο.

3. Ψάχνοντας πάλι ουρανό - ψευδ. Θαλία

Με γλώσσα γρήγορη και κοφτή, με ένα λογοτεχνικό μοντέλο έξυπνο και πρωτότυπο και με υποβόσκον χιούμορ, ο/η δημιουργός, μας επιφυλάσσει μια

συγγνώμη έκπληξη: αυτή, στον εαυτό του. Η γραφή, δυναμική και έντονη, δείχνει άτομο με γνώσεις μουσικής ή άνθρωπο που αφιερώνει χρόνο στην έρευνα, κάτι θετικό για συγγραφέα. Το κείμενο είναι φλύαρο σε ορισμένα σημεία. Ο εσωτερικός μονόλογος συχνά γίνεται διδακτικός ή ρητορικός, μειώνοντας την αμεσότητα και με βερμπαλιστικές εκφράσεις φέρνει τον αναγνώστη σε επαφή με τα υπαρξιακά ερωτήματα του ήρωα.

Τα παιδιά και οι έφηβοι είναι δύσκολο να τα προσελκύσει μονόλογος ενός ηλικιωμένου, με διαπιστώσεις, αναθεωρήσεις και έναν ανεπιτυχώς κρυμμένο διδακτισμό. Δεν παύει, να είναι ένα αξιόλογο και προσεγμένο πόνημα. Οι καλύτεροι αποδέκτες του μάλλον, όμως, θα είναι οι ενήλικες.

4. Για ένα ξεχασμένο χαμόγελο... - ψευδ. Λουδία, ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ στη Γιούλη Αποκατανίδου

Πρόκειται για ένα όμορφο Διήγημα, με πολλαπλά μηνύματα. Τα θέματα που διαχειρίζεται -ο ρατσισμός και ο εκφοβισμός- είναι σύγχρονα, καυτά και περιγράφονται με ακρίβεια στην πραγματική τους διάσταση. Είναι απλό και συγκινητικό στο περιεχόμενο, γεμάτο εικόνες και συναισθήματα, με γραφή γρήγορη και πλούσιο λεξιλόγιο. Θα μπορούσε να χωριστεί σε δυο διηγήματα, ένα για τη συγγνώμη προς τη μάνα κι ένα για την υποστήριξη στον φίλο.

Γραφή στρωτή και γρήγορη, πλούσιο λεξιλόγιο, κείμενο γεμάτο εικόνες και συναισθήματα, με πολλαπλά μηνύματα, μολονότι φλύαρη και άνιση σε κάποια σημεία.

Ορισμένοι διάλογοι είναι αρκετά επεξηγηματικοί, με «ενήλικη» χροιά, που απομακρύνει από τον αυθορμητισμό εφήβων.

Η αφήγηση σε κάποια σημεία γίνεται διδακτική («αγάπη σημαίνει...», «η χαρά της προσπάθειας...»).

Συνολικά, έχουμε εδώ ζωντανή και αληθινή απεικόνιση εφηβικών συγκρούσεων. Η ροή στην αφήγηση και η πλοκή, δείχνουν τη φροντίδα του δημιουργού για ένα αρμονικό και πλήρες κείμενο από λογοτεχνική άποψη. Το νόημα που απορρέει είναι σαφές χωρίς κενά. Τα παιδιά σίγουρα θα απολαύσουν την ανάγνωσή του.

«Αγαπητές κυρίες της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς,

Ήταν ένα πολύ ευχάριστο ξάφνιασμα η διάκρισή μου μιας και συμμετέχω πρώτη φορά σε διαγωνισμό της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς.

Μελετώντας τους όρους, αλλά και τα σχόλια και τις παρατηρήσεις σας σε παλαιότερους, εκτίμησα ιδιαίτερα την αυστηρότητα και την απαιτητικότητα που διέπουν τους διαγωνισμούς σας.

Μεγάλη η πρόσκληση, δύσκολη η προσέγγιση, δύσκολη και η ηλικιακή ομάδα. Αυτό όμως ήταν και το στοίχημα.

Σας ευχαριστώ πολύ για τη μεγάλη τιμή που μου κάνετε

Με τιμή

Γιούλη Αποκατανίδου»

5. Η Λέξη Που Χρωστούσα - ψευδ. Μαργαρίτα

Η εναλλαγή καθημερινών περιστατικών (σπασμένο ρολόι, τετράδιο, καβγάς με μητέρα) δίνει ρεαλισμό και συναισθηματική αλήθεια. Σε κάποια σημεία η αφήγηση γίνεται υπερβολικά διδακτική (ιδίως η καταληκτική «έκθεση ιδεών» για τη συγγνώμη, που αφαιρεί από τη λογοτεχνικότητα). Οι διάλογοι της Άννας με τη μητέρα/δασκάλα/καθηγητή ακούγονται κάπως «καθαροί» και όχι πάντα φυσικοί για την ηλικία των χαρακτήρων.

Το διήγημα αφήνει την αίσθηση ότι απευθύνεται σε παιδιά μικρότερης ηλικίας από αυτήν που ορίζει ο αθλοθέτης. Στο τέλος γίνεται διδακτικό και ηθοπλαστικό με τις διευκρινήσεις – επεξηγήσεις που παρατίθενται. Σαν κείμενο είναι ευχάριστο, ο λόγος ρέει αβίαστα και οι διάλογοι προσθέτουν αμεσότητα

Με κατάλληλη επεξεργασία θα μπορούσε να γίνει ένα εικονογραφημένο βιβλίο για παιδιά σχολικής ηλικίας. Χρειάζεται μια «περασιά» ακόμα και μπορεί να γίνει κάτι πολύ καλύτερο, γιατί το αξίζει.

6. Συγγνώμη, μαμά - ψευδ. Επαναστάτρια

Κείμενο με ισχυρό κοινωνικό και συναισθηματικό υπόβαθρο, την ιστορία μιας γυναίκας που γεννήθηκε και μεγάλωσε σε περιβάλλον δουλείας/καταπίεσης και αποφασίζει να σπάσει τον κύκλο. Ζωντανές και σκληρές εικόνες Η κορύφωση με την απόπειρα κακοποίησης και η βίαιη ανατροπή, έχουν μεγάλη δραματικότητα και δυναμική κινηματογραφικής σκηνης. Ο λόγος ρέει γοργά, με μικρές προτάσεις, ίσως υπερβολικά και παράταιρα μικρές σε κάποιες περιπτώσεις.

Η ψυχολογία της ηρωίδας σ' αυτό το διήγημα, δίνεται με σχετική επάρκεια και η γραφή διαθέτει αρετές. Δεν ενδείκνυται όμως για να διαβαστεί από παιδιά. Το μήνυμα "Θα ζήσω τη δική μου ζωή" έχοντας αφήσει πίσω τον πιθανό θάνατο ενός βιαστή, είναι προβληματική, θέλει άλλου είδους επεξεργασία καθώς και άλλης, ωριμότερης ηλικίας, αναγνωστικό κοινό. Το ίδιο συμβαίνει με την κλοπή, η οποία παρουσιάζεται ως αποδεκτή συνέχεια και συνέπεια της φτώχειας.

Ζωντανές και σκληρές εικόνες (γέννα σε αποθήκη, χαστούκια της μητέρας, μυρωδιά χλωρίνης, βρακί ως σύμβολο προσωπικής ιδιοκτησίας) που δίνουν ένταση. Βέβαια η επιλογή της λέξης «βρακί» μέσα σε ένα δυναμικό κείμενο, φαντάζει κακάσχημη ενόσω υπάρχουν κι άλλες λέξεις στο λεξικό.

Η κορύφωση με την απόπειρα κακοποίησης και η βίαιη ανατροπή, έχουν μεγάλη δραματικότητα και δυναμική κινηματογραφικής σκηνης. Πριν από αυτό, και εξηγώντας τη μεταβίβαση του αυτοκινήτου, η φράση «Όταν θα επιδιόρθωνε όλες τις ζημιές...» αιωρείται μόνη της: ποιες ζημιές;

Οι διάλογοι είναι γενικά περιορισμένοι· το βάρος πέφτει σε αφήγηση και εσωτερικό μονόλογο, πράγμα που μειώνει τη δυναμική της πλοκής.

Η «συμφωνία» με τον Μπάρτον (μπάνιο πίσω από τζαμαρία) φαίνεται υπερβολικά κατασκευασμένη για να οδηγήσει στο δραματικό ξέσπασμα.

Ένα κοινωνικά φορτισμένο κείμενο με μήνυμα χειραφέτησης.

Η όλη «διαπραγμάτευση» δεν γίνεται σε ηλικία και με τρόπο που θα ταυτιστεί η ηλικιακή ομάδα-στόχος εύκολα.

Το τέλος («Συγγνώμη μαμά, αλλά εγώ θα ζήσω τη δικιά μου ζωή») δίνει ισχυρή συναισθηματική κάθαρση και μήνυμα χειραφέτησης.

Γενικά, η όλη άρνηση της μάνας για σπουδές κ.λπ. και ο βίαιος τρόπος της, καθώς και όλο το υπόλοιπο σκηνικό, οδηγούν την ηρωίδα σε μια απόφαση που δεν χωράει να συγχωρήσει. Παρόλα αυτά, η λέξη συγγνώμη δείχνει να χρησιμοποιείται απλά για να συνδέσει το κείμενο με το θέμα της κατηγορίας, καθώς δεν πραγματεύεται καθόλου τη συγγνώμη.

Με επιμέλεια, θα ήταν ίσως αξιόλογο για συλλογή διηγημάτων για ενήλικο κοινό.

7. Συγγνώμη που σε μίσησα... - ψευδ. Coconela

Παντός είδους συναισθήματα κατακλύζουν το διήγημα σε όλη την έκτασή του, στην προσπάθεια του/της δημιουργού, να απεικονίσει μια σύγχρονη οικογένεια και το καταφέρνει. Κερδίζει τον αναγνώστη. Μία επιτυχημένη επαγγελματικά, αλλά απύσχα μητέρα, ένας αδιάφορος και με διπλή ζωή πατέρας και η γιαγιά που καλείται και συμπληρώνει το κενό στηρίζοντας τον εγγονό. Πάνω από όλα η παρέμβαση της μητέρας στις επιλογές του παιδιού και η απαίτησή της να ακολουθήσει τη δική της επιτυχημένη πορεία. Το ρήγμα αναπόφευκτο.

Σαφής δραματική πλοκή με αρχή-μέση-τέλος και συναισθηματική κορύφωση. Έντονη η σύγκρουση ανάμεσα στο όνειρο (ζωγραφική) και στην πίεση της μητέρας (ιατρική). Ζωντανή η απόδοση οικογενειακής δυσλειτουργίας. Δυνατή ανατροπή με το

γράμμα της μητέρας. Κείμενο με δυνατά μηνύματα για τις σχέσεις γονιών – παιδιών. Ο λόγος τρέχει, οι εικόνες διαδέχονται η μια την άλλη και τα συναισθήματα αναδύονται συνεχώς και κατακλύζουν τον αναγνώστη. Οι διάλογοι βοηθούν στη ροή της ιστορίας, προσθέτοντας στην ταχύτητα της αφήγησης.

Η δραματική ένταση μερικές φορές γίνεται υπερβολικά μελοδραματική (κραυγές, υπερβολικοί χαρακτηρισμοί).

Άστοχες λέξεις και εκφράσεις σε ένα κείμενο που προσπαθεί να γίνει δυνατό: «κεράτωνε» / «Κο Τρεχαγυρευόπουλο» / «Ιουουουουουουου... Αηδίες και ξεράσματα» / «ΠΑΣ ΚΑΛΑ; Ο ΑΝΤΡΑΣ ΣΟΥ ΕΧΕΙ ΓΚΟΜΕΝΑ ΚΙ ΕΣΥ ΚΑΝΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΠΙΑ;» / «κατουριέμαι όλη την ώρα» / «μπλα μπλα μπλα...»

Η αποκάλυψη στο τέλος με το γράμμα μοιάζει κάπως «βολική» - μπήκε για να εξηγηθούν κάποια πράγματα και να κλείσει το κείμενο.

Ένα συναισθηματικό αφήγημα που ακουμπάει θέματα οικογενειακών συγκρούσεων, ανεκπλήρωτων ονείρων και συμφιλίωσης με το παρελθόν. Όμως χρειάζεται επιμέλεια για να περιοριστούν οι υπερβολές και να δυναμώσουν οι διάλογοι.

8. Η συγγνώμη ανήκει σε μένα - ψευδ. Φλορισιέντα

Η εναλλαγή της φωνής ενός παντογνώστη αφηγητή με εκείνης του ήρωα, δεν λειτουργεί, δεν προσθέτει κάτι διαφορετικό στην ιστορία, είναι μάλλον μια επανάληψη των ίδιων σκέψεων. Γραφή άτεχνη και σε αρκετά σημεία δυσνόητη π.χ. «Συνέβαιναν γεγονότα μεγάλου διηνεκούς τα οποία ποτέ δεν συζητάγαμε...», “ θα πρέπει να καταλάβεις πρώτα εσύ τα “συγγνώμη” που οφείλεις και ας θεωρείς μεγαλύτερα εκείνα των άλλων”, που δυσκολεύει την κατανόηση του κειμένου.

Το τέλος, που έρχεται ξαφνικά μέσα από την τηλεόραση, μοιάζει απότομο και άκαιρο. Ενδιαφέρον θεματικά, αλλά υστερεί λογοτεχνικά σε αρκετά σημεία. Βεβαίως, δημιουργεί το κλίμα για ταύτιση του αναγνώστη με κάποιον ήρωα παρόλη την έλλειψη ζωντάνιας. Όσον αφορά την αυτοκτονία, χρειάζονται αισιόδοξα μηνύματα στο νεανικό κοινό, πράγμα που λείπει από το κείμενο. Με μια καλή επιμέλεια και βελτίωση στα επιμέρους στοιχεία, θα μπορούσε να γίνει ένα καλό διήγημα για νέους.

Ένα ώριμο και έντονα ψυχολογικό κείμενο, που πραγματεύεται με σοβαρότητα τις οικογενειακές πληγές και τη δυσκολία του «συγγνώμη». Πολυεπίπεδο αφήγημα με θεματικούς άξονες: οικογένεια, τραύματα παιδικής ηλικίας, απόσταση, ταυτότητα, συμφιλίωση.

Πολλά κομμάτια επαναλαμβάνουν το ίδιο μοτίβο συναισθηματικής αποστασιοποίησης. Ορισμένα τμήματα έχουν περισσότερο τον τόνο «δοκιμίου» ή κοινωνιολογικής ανάλυσης παρά μυθοπλασίας. Η αφήγηση κινείται σε έναν σχετικά μονοτονικό άξονα μελαγχολίας, χωρίς ιδιαίτερη συναισθηματική ποικιλία. Ορισμένα γεγονότα (π.χ. coming out του αδελφού, απόφαση διαζυγίου) παρουσιάζονται βιαστικά, σαν εξηγήσεις, χωρίς να βιώνουμε σκηνές σε βάθος.

Η όλη αφήγηση δεν θα έχει απήχηση σε μεγάλα παιδιά και νέους – ενδεχομένως ούτε σε ενήλικες καθώς είναι κουραστική.

Η κακή διαχείριση και η έλλειψη σημείων στίξης κάνει επίσης κουραστική την ανάγνωση.

Άστοχες εκφράσεις όπως «έπιανε τη σκαλωσιά για να κατεβάσει τις μεγάλες βαλίτσες» (η σκαλωσιά είναι οικοδομική εγκατάσταση, δεν βάζουμε σκαλωσιά για να κατεβάσουμε βαλίτσες – ακόμα κι εάν ανήκει σε ντοπιολαλιά, δεν θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί αφού το έργο δεν έχει γραφτεί σε ντοπιολαλιά).

Επίσης: «αιωρούνταν στον αέρα».

Στην προσπάθεια να γίνει «περίτεχνος» ο λόγος, υπάρχει ακαταστασία στη σύνταξη που αφήνει ασάφειες και κακή εντύπωση ή δείχνει κακή προσπάθεια να γίνει το κείμενο επιτηδευμένο: «βρήκα και τον τρόπο να απωθώ στο μυαλό μου τη σκέψη-στο πίσω μέρος τους» / «Έφυγα για Αγγλία λίγο μετά πριν αλλάξει το έτος, τέλη

Γενάρη» / «Κάλεσα κατευθείαν στο τηλεφωνικό του νούμερο, αλλά δεν μου απάντησε» / «Μετά από πολλές προσπάθειες μη ανταπόκρισης της κλήσης».

Σε αυτή την προσπάθεια, πετάγεται κάπου κι ένα «όταν κάτι με πλήγωνε το κεφάλι μου φόρτωνε».

Υπάρχει μια αντίθεση επιτηδευμένου και λαϊκού.

Περιττές «επιστημονικές» εξηγήσεις όπως για παράδειγμα: «Οι παιδαγωγικές θεωρίες λένε πως η τυχαία μάθηση που λαμβάνει χώρα στις ζωές όλων μας είναι πιο αποτελεσματική από τη στοχευμένη και προμελετημένη, όμως κάτι τέτοιο δε φαίνεται να ισχύει για τα συναισθηματικά σχήματα» που δεν προσφέρουν κάτι στο διήγημα.

Λείπουν σκηνές, λείπει διάλογος, λείπουν «εικόνες», λείπει λογοτεχνικότητα και τελικά λείπει το ενδιαφέρον.

Το κείμενο δείχνει να έχει γραφτεί κάπως σαν... «εν βρασμό ψυχής» και γίνεται αγχωτικό και συναισθηματικά βαρύ χωρίς λόγο.

9. Το κορίτσι με τα στάχια στο κεφάλι - ψευδ. Φρέγια – ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ στη Γιώτα Κωνσταντάκη

Πρόκειται για ένα συγκινητικό διήγημα - ύμνο στη φιλία, την αγάπη και την αποδοχή. Το θέμα του είναι πολύ όμορφο, μολονότι η απώλεια φίλου αποτελεί τραυματική εφηβική εμπειρία! Το κείμενο είναι καλογραμμένο, τρυφερό, γεμάτο εικόνες και συναισθήματα.

Με στρωτή γραφή και ποιητικές εκφράσεις, περιγράφει την τρυφερή σχέση δύο έφηβων κοριτσιών, με λόγο που κυλάει άνετα. Αληθινό στη σκληράδα του αλλά ο απλός τρόπος γραφής θα κερδίσει τον αναγνώστη. Υπάρχουν αρκετές επισημάνσεις που δεν άφησαν το διήγημα να φτάσει σε πιο ψηλή διάκριση, όμως τα χαρίσματα και η φρεσκάδα του ανταποκρίνονται στα ζητούμενα του διαγωνισμού μας.

Πολύ δυνατή συναισθηματική γραφή, με εικόνες που μένουν. Ρεαλιστικό ψυχογράφημα της φιλίας δύο κοριτσιών, με όλες τις αντιφάσεις: λατρεία, ζήλια, εγκατάλειψη, επανασύνδεση. Ο χειρισμός τραυματικών θεμάτων (πατρική βία, εγκατάλειψη, ασθένεια) γίνεται με λυρισμό και χωρίς ωμότητα. Κορυφώνεται με ισχυρό συγκινησιακό κλείσιμο.

Υπερβολική δραματοποίηση σε πολλά σημεία, που κάνει το κείμενο να αγγίζει το μελοδραματικό. Αναλώνει πολύ μεγάλη έκταση με επαναλήψεις (οι ίδιες σκέψεις για εγκατάλειψη και πληγή επαναδιατυπώνονται πολλές φορές). Οι διάλογοι κάποιες φορές ηχούν υπερβολικά «σκηνοθετημένοι» και όχι φυσικοί.

Η συνύπαρξη πολλών θεμάτων (πατρική βία, ασθένεια, πανελλήνιες, κορονοϊός, θάνατος) κινδυνεύει να κουράσει τον αναγνώστη.

Παρά τη συναισθηματική δύναμη, χρειάζεται επιμέλεια στη συντόμευση και στην αποφυγή υπερβολής ώστε να αναδειχθεί η ουσία χωρίς να καταπιέζεται από το δράμα. Όμως είναι ένα πολύ αξιόλογο λυρικό και συγκινησιακά φορτισμένο αφήγημα με ισχυρό πυρήνα γύρω από τη φιλία και τη συγγνώμη.

10. Δώδεκα + 1 τρόποι να πονάς: ο 2ος - ψευδ. Όντιν

Πολύ ζωντανή και παραστατική αφήγηση παιδικών αναμνήσεων σε χωριό: το παιχνίδι, οι φίλοι, οι «αποστολές», τα ψέματα στους γονείς. Εξαιρετική δύναμη λεπτομέρειας: πετραδάκι στο παπούτσι, φράχτης με αγκαθόσυρμα, οσμές, μικροπράγματα που δίνουν αληθοφάνεια. Έντονη κορύφωση με το ατύχημα στο πόδι, τον φόβο, το ψέμα, το τρέξιμο στο νοσοκομείο.

Το τέλος με τη συγγνώμη στη μητέρα είναι συναισθηματικά φορτισμένο και δίνει όμορφη λογοτεχνική κάθαρση. Έχει ένα παιδιάστικο και σκανταλιάρικο ύφος ετούτη η ιστορία, από εκείνες που τα παιδιά όλων των εποχών, με τον ένα ή τον άλλον τρόπο, έχουν βιώσει. Όσο για το ψέμα, είναι τόσο συνηθισμένο και απλό, που ίσως δεν χρειαζόταν τόσο μακρύς δρόμος για να φτάσει στην πολυπόθητη συγγνώμη.

Πέρα όμως από τα κάποια αποπήματα, δεν παύει να είναι ένα ολοκληρωμένο κείμενο.

Είναι ένα γεμάτο ζωή και νοσταλγία αφήγημα, με έντονο συναισθηματικό φορτίο και όμορφη κατάληξη. Ωστόσο χρειάζεται συμπύκνωση και εστίαση, ώστε να αναδειχθεί το βασικό νήμα χωρίς να χαθεί μέσα στις πολλές λεπτομέρειες.

Αμφίβολο εάν θα άγγιζε μεγάλα παιδιά και νέους. Ίσως ενήλικο κοινό για λόγους νοσταλγίας περισσότερο.

11. Ο «απόστολος» της Μάνης - ψευδ. Χρυσήλιος

Σαν κείμενο, το διήγημα αυτού, έχει σωστή δομή και δίνει πληροφορίες ιστορικού ενδιαφέροντος. Το κείμενο αναφέρει άμεσα τον πατριωτισμό των ηρώων, δεν τον αφήνει όμως να αναδειχθεί μέσα από τις πράξεις τους, με αποτέλεσμα να καταλήγει σε έναν απροκάλυπτο διδακτισμό που δεν είναι ιδιαίτερα ελκυστικός στους νεαρούς αναγνώστες. Βεβαίως, διαθέτει πλούσια και παραστατική γλώσσα με ιστορικό-επικό ύφος, που δημιουργεί ατμόσφαιρα εποχής.

Το θέμα της «συγγνώμης» υπάρχει (απαίτηση προς τον Γκρην) αλλά δεν αναπτύσσεται με βάθος· λειτουργεί περισσότερο ως πρόσχημα και το ύφος θυμίζει παλαιότερα σχολικά αναγνώσματα παρά σύγχρονη λογοτεχνία. Αυτό από μόνο του δεν είναι κακό, αλλά ανήκει σε μια άλλη θεματική.

Παρά τα όποια του χαρίσματα, είναι ένα ιστορικό-πατριωτικό διήγημα με ατμόσφαιρα και γλωσσικό πλούτο, αλλά που κινείται περισσότερο σε επίπεδο ρητορικής παρά σε ουσιαστική δραματουργία. Έχει ενδιαφέρον, αλλά χρειάζεται μεγαλύτερη εστίαση στη θεματική της «συγγνώμης».

12. Συγγνώμη - ψευδ. Θέσπις

Ο γιος στην Αγγλία για μεταπτυχιακό και ο πατέρας αναπληρωτής καθηγητής; Λογικά θα πρέπει να τον φανταστούμε πάνω από πενήντα πέντε ετών. Ο/Η συγγραφέας κάνει μια καλή προσπάθεια, σκιαγραφώντας τον χαρακτήρα του πρωταγωνιστή και τις αγωνίες του, καθώς και την προσκόλληση στις παραδόσεις και τις αντιλήψεις της επαρχίας, στις οποίες έχει εγκλωβιστεί, με αποτέλεσμα την αυστηρότητα απέναντι στους μαθητές του. Ο εκπαιδευτικός δεν γίνεται να μιλάει τόσο απότομα, ακόμα κι εκτός σχολικού χωροχρόνου. Η γλώσσα που χρησιμοποιεί, ακόμα και για όνειρο, είναι πολύ αγενής για δάσκαλο που φέρεται να εκτιμά τις παλιές αξίες.

Παρατηρείται έντονος και φλύαρος διδακτισμός, που μάλλον απωθητικά λειτουργεί στον έφηβο αναγνώστη. Προσπαθεί να δημιουργήσει το προφίλ ενός ήρωα που βγαίνει μάλλον δυσλειτουργικό και η τελική κάθαρση έρχεται αιφνιδίως. Η φωνή του παιδιού στην ομίχλη είναι υπερβολικά «θεατρικό» εύρημα. Ένας άνθρωπος με τόσες παγιωμένες αντιλήψεις, τόση πικρία, τόση «αυστηρότητα» σε θέματα ζωής, δεν αλλάζει απλά με ένα όνειρο.

Το διήγημα δεν απευθύνεται σε μεγάλα παιδιά και νέους, αλλά περισσότερο σε γονείς με ενοχές.

13. Η Λέσχη Των Χαμένων Ηρώων - ψευδ. Πόκλα

Εκτός θέματος.

(Η λέξη συγγνώμη υπάρχει κάπου στο τέλος, τελικά, αλλά μόνο για να αιτιολογήσει ότι το κείμενο συνδέεται με το δοθέν θέμα. Όμως το κείμενο δεν έχει απολύτως καμία σχέση με το θέμα.)

14. Σურτάκι ηλεκτρονίων - ψευδ. Αφροδίτη

Εκτός θέματος.

11. Βραβείο Ιεράς Μητροπόλεως Ν. Σμύρνης

Μυθιστόρημα με θέμα «Αλησμόνητες Πατρίδες του Μικρασιατικού Ελληνισμού» για μεγάλα παιδιά και νέους (20.000 λέξεις)

ΚΑΜΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

12. Βραβείο Χρυσούλας Μουρατίδου, εις μνήμην Χρυσουγής Μικροπούλου-Μουρατίδου

Μυθιστόρημα με θέμα «Αλησμόνητες Πατρίδες του Ποντιακού Ελληνισμού» για μεγάλα παιδιά και νέους (20.000 λέξεις)

ΚΑΜΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

13. Βραβείο Ελένης Μαυρουλίδου-Δάβαρη εις μνήμην Λούλας και Ηλίας Μαυρουλίδη και Λιλής Γιαννέτσου

Ποίηση (Συλλογή 25 ποιημάτων για παιδιά προσχολικής ηλικίας ή δημοτικού)

Επιτροπή

Πρόεδρος: Ελένη Χριστούλα-Πατελοδήμου

1. Ελένη Κοτίνη-Τσιάλτα
2. Σταυρούλα Κάτσου-Καντάνη
3. Βεατρίκη Κάντζολα-Σαμπατάκου
4. Γιάννης Παπαδάτος

Εισήγηση: Ελένη Χριστούλα-Πατελοδήμου

Εισήγηση κατηγορίας

Δώδεκα συλλογές αποτέλεσαν τη φετινή σοδειά στην κατηγορία της ποίησης για παιδιά στον διαγωνισμό μας. Δύο από αυτές κρίθηκαν άκυρες, διότι δεν πληρούσαν τους απαιτούμενους όρους. Οι υπόλοιπες συλλογές στο σύνολό τους, έδειξαν να πλησιάζουν τον παιδικό ψυχισμό, χωρίς όμως καμία από αυτές να διεκδικήσει την τελειότητα στο σύνολο των ποιημάτων της. Είχαμε όλα τα είδη της ποιητικής γραφής, ομοιοκατάληκτο στίχο, ελεύθερο και χαϊκού.

Στον ομοιοκατάληκτο στίχο, ο οποίος θεωρείται και ο πιο συνηθισμένος στην παιδική ποίηση, οι δημιουργοί παγιδεύονται θεωρώντας τον εύκολο. Διαπιστώσαμε λοιπόν, μια προχειρότητα στο πλέξιμο των στίχων και στην αναζήτηση της ρίμας, αδέξια διαχείριση της γλώσσας, σε αρκετά ποιήματα έλλειψη ανανέωσης και φρεσκάδας, έξυπνου χιούμορ και έκπληξης. Το παιδί είναι αποδέκτης που κερδίζεται δύσκολα. Αγαπά την καθαρότητα και την απλότητα του λόγου αλλά και την ταχύτητα και τη σπιρτάδα. Στις γλυκερές πολυλογίες και τα μακροσκελή κατασκευάσματα μένει αδιάφορο. Αρνητικό, επίσης, στοιχείο που συναντήσαμε, ήταν ο άμεσος διδακτισμός. Η παιδική ποίηση δεν πρέπει να είναι άμεσα διδακτική και μετωπικά οδηγητική. Φυσικά, δεν μπορεί να μην είναι παιδαγωγική -που σημαίνει με έμμεσο τρόπο- και να διδάσκει και να συμβουλεύει και να προτείνει αξίες και πρότυπα.

Στα λίγα ποιήματα με ελεύθερο στίχο που ήρθαν στα χέρια μας και είχαμε την ευκαιρία να τα απολαύσουμε, διακρίναμε μια πλούσια μεταφορική γλώσσα, η οποία δημιουργεί άριστο συνδυασμό με εικόνες, κάτι το οποίο ελκύει το παιδί. Το φιλοσοφικό ύφος, όμως, που σε μεγάλη έκταση εντοπίσαμε, θα το δυσκολέψει. Αποδέκτης μάλλον τα μεγαλύτερα παιδιά, χωρίς αυτό να αναιρεί την αξία των ποιημάτων και την ικανότητα των δημιουργών τους.

Οι συλλογές με τα χαϊκού, αν και τεχνικά άρτιες, στερούνταν ποιητικής πνοής και μεστότητας για να αντισταθμίζεται η λιτότητα της φαινομενικά απλής αυτής ποιητικής φόρμας. Το ζητούμενο στα χαϊκού δεν είναι αποκλειστικά η αυστηρή τήρηση της συλλαβικής δομής, αλλά και το στοιχείο που θα τα κάνει να ξεχωρίζουν από απλές, καθημερινές χιλιοειπωμένες προτάσεις όπως σπιρτάδα, χιούμορ, λυρισμός ή η εκφραστική δύναμη έτσι ώστε να αντικατοπτρίζουν όχι μόνο τη φευγαλέα στιγμή, αλλά και το συναίσθημα του δημιουργού, αφήνοντας στο τέλος μια αίσθηση ολοκλήρωσης. Μπορεί να μην έφτασαν στο ύψος της τελειότητας, ήταν όμως χαριτωμένα και γραμμένα από χέρι έμπειρο με ικανότητα ποιητικής γραφής.

Ευχαριστούμε τους δημιουργούς που εμπιστεύονται τη Συντροφιά μας και τους διαβεβαιώνουμε πως σκύψαμε με αγάπη, σεβασμό και προσοχή στα πονήματά τους.

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Οι εποχές (25 χαϊκού) - ψευδ. Λαχανί κασκόλ

Χαριτωμένα και καλογραμμένα μεν, αλλά ο ρυθμός και οι εικόνες επαναλαμβάνονται κάπως, περιορίζοντας την πρωτοτυπία. Κάποια από αυτά, καταλήγουν σε απλές διαπιστώσεις και στερούνται έκπληξης.

Ορισμένα ποιήματα λειτουργούν περισσότερο σαν ημερολογιακές σημειώσεις, παρά ως αυτόνομα λυρικά στιγμιότυπα. Με το «άλλοθι» των χαϊκού, ένα απλό ποίημα «τραβιέται από τα μαλλιά» και μετά γίνεται 25 κομμάτια για να αποτελέσει συλλογή.

2. Ένα ποίημα τη φορά - ψευδ. Ερατώ

Ποιήματα στα οποία υπάρχει η φαντασία, αλλά συχνά χάνουν το μέτρο, παραπέμπουν σε στιχοπλοκή, πολλά από αυτά είναι μακροσκελή, κουραστικά για παιδιά, με θετικό στοιχείο τους πως σε ταξιδεύουν μέσα από τις εικόνες τους.

Η γραφή έχει διάθεση να μιλήσει στο συναίσθημα και τη φαντασία των παιδιών. Μεγάλη θεματική ποικιλία: από καθημερινές εμπειρίες, απλή και μελωδική γλώσσα, που διατηρεί προφορικό ρυθμό και προσιτότητα, σχολικές γιορτές. Σε ορισμένα ποιήματα κυριαρχεί η δηλωτικότητα και το ηθικό δίδαγμα. Παρουσιάζονται ανομοιομορφίες στην έκταση των στροφών. Η φαντασία, οι εικόνες και τα χρώματα είναι διάχυτα σε όλα σχεδόν τα ποιήματα, η συλλογή πάσχει, όμως, ως προς το μέτρο και τη στιχοπλοκή και δίνει την εντύπωση της απαίδευτης κι αχτένιστης γραφής. Αρκετά ποιήματα είναι πολύστροφα και κουραστικά.

3. Ωραία που 'ναι η ζωή - ψευδ. Αγριολούλουδο

Τα ποιήματα κινούνται ανάμεσα στο χιούμορ, την τρυφερότητα και την ηθική διδασκαλία, δημιουργώντας μια ποικιλία από εικόνες και μικρές ιστορίες.

Κάποια είναι χαριτωμένα αλλά ατελή και κάποια ακατάλληλα για παιδιά.

Υπάρχει ικανότητα στο πλέξιμο των στίχων και οπωσδήποτε ρυθμός. Όχι σε όλα. Θέλει προσοχή. Στην προσπάθειά του/της να επιτύχει ομοιοκαταληξία ο/η δημιουργός, χρησιμοποιεί πολλά υποκοριστικά και τα ποιήματα καταλήγουν γλυκερά, ανιαρά στιχουργήματα. Ωραίες εικόνες αλλά το μέτρο έχει βιασθεί κατά συρροή και παρατηρείται υπέρ το δέον χρήση υποκοριστικών.

4. Στον κήπο του Δημοτικού, άνθισε ένα ποίημα! - ψευδ. Κουρελόσαυρος, ΕΠΑΙΝΟΣ στη Γιούλη Αποκατανίδου

Πρόκειται για μια αξιοπρόσεκτη συλλογή, που έχει ρυθμό και αρμονία στα περισσότερα ποιήματα και ενδιαφέρουσες ιδέες. Ακόμη και κάποια θέματα γνωστά, τα χειρίζεται από άλλη οπτική γωνία και με έξυπνο χιούμορ. Στα ποιήματα της συλλογής υπάρχει ρυθμός, ζωντάνια, αρμονία, και πρωτότυπες ιδέες. Αρκετά καλή ρίμα, πλούσια θεματολογία. Ο τόνος εναλλάσσεται από παιχνιδιάρικος και τρυφερός έως συγκινησιακά φορτισμένος.

Μια θεματική ποικιλία, που αγγίζει τον κόσμο του παιδιού αλλά και πιο σύνθετες αξίες. Διακρίνεται έντονη εικονοποιία και ισχυρή συναισθηματική δύναμη, αν και κάποια ποιήματα δηλώνουν το μήνυμα απευθείας, μειώνοντας τη λυρική τους.

«Αγαπητές κυρίες της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς,

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη διάκριση και τη μεγάλη τιμή που μου κάνατε. Αυτό το εγχείρημά μου, υπήρξε η πρώτη μου συγγραφική απόπειρα να αφεθώ και να περιπλανηθώ τον κόσμο των παιδιών. Έκανα λοιπόν ένα πολύ όμορφο και νοσταλγικό ταξίδι διαρκείας, τρύπωσα στο παρελθόν μου και ξαναβρήκα εκείνο το κορίτσι που περνούσε ώρες διαβάζοντας, προσπαθώντας να δραπετεύσει από μια ζοφερή πραγματικότητα. Συγκινήθηκα πολύ με το αντάμωμα αυτό. Αγκάλιασα σφιχτά το κορίτσι και το γλυκοφίλησα. Της το χρωστούσα.

Εσείς μου δώσατε αυτή τη σπουδαία ευκαιρία και σας ευχαριστώ θερμά γι' αυτό!

Με τιμή

Γιούλη Αποκατανίδου»

5. Όλα όσα εσύ - ψευδ. Ινουίτσι, ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ στη Δέσποινα Κοκκίδου

Ενιαία και ευρηματική σύλληψη: όλα τα ποιήματα συνδέονται με το ίδιο μοτίβο. Συναντάται ελεύθερος στίχος, σε κάποια υπερρεαλιστικός και γίνεται προσπάθεια να εισχωρήσει μέτρο ή ρίμα. Πλούσια μεταφορική γλώσσα, που μιλά με εικόνες και συνδυασμός τρυφερότητας και ενδυνάμωσης για να ενθαρρυνθεί το παιδί να αποδεχτεί τον εαυτό του και τα λάθη του. Φιλοσοφημένη και μεστή σε νοήματα και μηνύματα αυτή η συλλογή, όμως οι λυρικά διατυπωμένες, αλλά κάπως ομιχλώδεις και αφηρημένες έννοιες που εκφράζουν τα περισσότερα ποιήματά της, δύσκολα θα γίνονταν κατανοητές από το ηλικιακό κοινό-στόχο. Ίσως η συγκεκριμένη συλλογή να είναι καταλληλότερη για μεγαλύτερα παιδιά.

Όμως για όλα τα θετικά στοιχεία που συγκεντρώνει, της απονέμεται Εύφημος Μνεία.

«Σας ευχαριστώ πολύ για την διάκριση αυτή και για την αφορμή που μου δώσατε να μοιραστώ τις σκέψεις και τις λέξεις μου. Το ποίημα που έβαλε τον σπόρο για να φυτρώσει η συλλογή "Όλα όσα εσύ" ήταν το "Με τα μάτια κλειστά", έχοντας στο νου όλα αυτά τα παιδιά στη Γάζα μα όχι μόνο, που στερούνται το δικαίωμα να είναι όλα όσα μπορούν. Κάθε παιδί έχει δικαίωμα με τη σκέψη του, το βλέμμα του, τα χέρια του, τα πόδια ή το αμαξίδιό του, τις λέξεις του, να είναι όλα όσα μπορεί. Να είναι πάνω απ' όλα παιδί.»

(Δέσποινα Κοκκίδου)

6. Εσύ τι θα έκανες σε κάθε περίπτωση; - ψευδ. Γαρύφαλλο

Καίριες έννοιες που αγγίζουν ένα ευρύ φάσμα κυρίαρχων θεμάτων και προβλημάτων, που απασχολούν ή πρέπει να απασχολούν σοβαρότερα την κοινωνία, την εκπαίδευση.

Αντί για ποίηση, μοιάζει με «κανόνες ζωής» σε στιχάκια. Η γλώσσα είναι μονοδιάστατη και χωρίς ποικιλία ύφους ή πρωτοτυπία. Βέβαια, η θεματική τους «δικαιολογείται» από τον τίτλο της συλλογής, αλλά δεν μπορούμε να μιλήσουμε για ποίηση, διότι πλησιάζει προς τον διδακτισμό και διακατέχεται από έλλειψη φρεσκιάδας και ποιητικής διάθεσης. Το κάθε ποίημα θέτει μια μικρή «περίπτωση» και μια επιθυμητή στάση απέναντί της. Η συλλογή είναι υπερβολικά δηλωτική: σχεδόν όλα τα ποιήματα καταλήγουν σε άμεσο ηθικό δίδαγμα. Απουσιάζουν μεταφορές, φαντασία και εικόνες που θα μιλούσαν πιο ποιητικά στα παιδιά. Κάθε ποίημα είναι απλώς μια διατύπωση κανόνα σε τρεις στίχους, όπου η ποιητική πνοή, είναι απύσχη.

Η συλλογή λειτουργεί περισσότερο ως κατάλογος κανόνων και αξιών παρά ως ποιητικό έργο. Στερείται φαντασίας, εικονιστικής δύναμης και λυρισμού.

7. Το φιλί της Νεράιδας - ψευδ. Θρυαλλίς, **ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ** στη Βασιλική Παναγιώτου

Πλούσια θεματολογία που συνδυάζει παραμυθένια στοιχεία με κοινωνικά μηνύματα. Ορισμένα ποιήματα έχουν έντονη εικονοποιία και λυρισμό, ενώ σε αρκετά η ρίμα είναι εξαναγκασμένη και δίνει αίσθηση στιχουργήματος παρά ποίησης.

Δεν λείπει η έμπνευση από την προσεγμένη αυτή προσπάθεια, ωστόσο οι στιχουργικές μορφές και το μέτρο αλλάζουν αναπάντεχα μέσα στο ίδιο ποίημα, με αποτέλεσμα συχνά να χάνεται ο ρυθμός και η ομοιογένεια. Η γλώσσα είναι πλούσια και οι εικόνες αποδίδονται με λυρισμό, αλλά η παιδαγωγική διάσταση σε ορισμένα σημεία βαραίνει τη λυρικότητα. Υπάρχει έμπνευση στα ποιήματα της συλλογής, χωλαίνουν όμως στην τεχνική.

Με λίγη προσοχή, μπορεί σίγουρα να δώσει κάτι καλό!

«Είναι μεγάλη η χαρά και η τιμή, να διακρίνομαι από την Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά. Ένα από τα πλέον παλαιά και διακεκριμένα σωματεία στην Ελλάδα, όπου μαζί με τον Κύκλο του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου, μάχεται για την προάσπιση και τη διάδοση των λογοτεχνικών κειμένων για παιδιά και νέους. Γνωρίζω ότι το έργο σας είναι δύσκολο, καθώς δεν υπάρχει κρατική μέριμνα και βοήθεια. Πολλές φορές, ίσως να είναι και δυσβάσταχτο, από οικονομικής πλευράς. Σκέπτομαι, όμως, ότι μπορεί να είναι αυτό που δίνει ποιότητα στην επιλογή των έργων που φτάνουν στα χέρια σας, αφού η αξιολόγησή τους γίνεται με αυστηρά κριτήρια. Είναι δύσκολοι οι καιροί σήμερα και για το παιδικό-νεανικό ανάγνωσμα και γενικότερα.

Αυτό κάνει ακόμα πιο σπουδαίο το έργο σας και την παρουσία-συμβολή σας στον χώρο, ανεκτίμητη. Σας παρακαλώ πολύ, ας συνεχίσετε όσο μπορείτε να "φυλάτε Θερμοπόδες" κι εμείς πάλι από την μεριά μας ας κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι του καθενός.

Με εκτίμηση

Βασιλική Παναγιώτου»

8. Με ανοιχτά φτερά - ψευδ. Αλκυόνη

Συναντάμε έντονη φαντασία και προσωποποίηση σ' αυτή τη συλλογή, καθώς και εικονοποιία και λυρισμό που ξεχωρίζουν.

Όμως ο μεγάλος όγκος θεμάτων δημιουργεί έλλειψη συνοχής: συναντάμε από παιδικά τραγούδια μέχρι βαριά κοινωνικά σχόλια.

Η προσπάθεια για να ταιριάζουν οι ρίμες σε αρκετά ποιήματα είναι άλλες φορές αποτυχημένη και άλλες επιτυχημένη. Έχουμε κατάχρηση υποκοριστικών - Το «παπάκι Λαπαπί» ίσως να κάνει για τραγούδι. Όπως επίσης, οι ίδιες λέξεις δεν αποτελούν ρίμα καθόσον λειτουργούν αντιαισθητικά. Ωστόσο μια τέτοια εικόνα αποτυχημένης-επιτυχημένης ρίμας στο ίδιο ποίημα, λειτουργεί σε βάρος του ποιητικού γεγονότος. Επίσης σε ορισμένους στίχους ορθώνεται η ενήλικη φωνή και άλλοι εμφορούνται από διδακτισμό. Ο τόνος είναι ποικίλος: άλλοτε παιχνιδιάρικος και τρυφερός άλλοτε συμβολικός και κοινωνικός. Η ποικιλία σε θεματικές και ύφος, παρουσιάζεται από παιγνιώδη απλότητα έως κοινωνική ευαισθησία.

9. Του νερού και του ονείρου - ψευδ. Ευτέρπη 70

Αξιόλογη συλλογή, γραμμένη από χέρι έμπειρο, η οποία έχει μέτρο, ρυθμό, αρμονία. Πολύ καλή έμμετρη ποίηση με κάποια νεωτερικά στοιχεία. Τα ποιήματα (αρκετά από τα οποία είναι δουλεμένα και δοσμένα με τρυφερότητα και πλούσια εικονοποιία) έχουν φιλοσοφική διάθεση με μηνύματα που σίγουρα θα δυσκολέψουν το παιδί, διότι το μεγαλύτερο μέρος της συλλογής αναλώνεται σε λυρικές εξάρσεις, οι έννοιες που αναδύονται είναι ομιχλώδεις και οι εικόνες ασαφείς.

Από τους ενήλικους η ανάγνωσή τους γίνεται απολαυστική. Αξίζει ένα μπράβο στον/στη δημιουργό για την έμπνευσή του/της και την αρκετά καλή, από τεχνική άποψη, απόδοση των ποιημάτων, αλλά δύσκολα θα προσέλκυε ένα μικρό παιδί η συγκεκριμένη συλλογή.

10. Μια κερδίζω και μια χάνω - ψευδ. Υακίνθη, ΕΠΑΙΝΟΣ στην Χαραλαμπία Σταυροπούλου

Υπάρχει έμπνευση και ρυθμός σ' αυτή την ενδιαφέρουσα συλλογή και η θεματολογία είναι ανανεωμένη. Ακόμα και εκεί που κάποια θέματα είναι ξαναειπωμένα, εδώ προσφέρονται μέσα από μια νέα ματιά. Σχεδόν άριστη ρίμα και πολύ καλό μέτρο. Προσεγμένος παραδοσιακός στίχος, αν και ελαφρά διδακτικός σε ορισμένα σημεία, παιχνιδιάρικες έξυπνες εικόνες και λίγο χιούμορ.

Συναντάται ποικιλία θεμάτων που αγγίζουν την παιδική καθημερινότητα αλλά και σημαντικές αξίες Τα περισσότερα ποιήματα, εκτός από παλμό και ζωντάνια, έχουν και κάτι να πουν. Γλώσσα πλούσια και χωρίς λάθη και επιλογή θεμάτων σύγχρονων και πρωτότυπων.

«Αγαπητές κυρίες της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς,

Αυτή είναι η δεύτερη διάκριση για μένα με έπαινο από τη ΓΛΣ και θέλω να εκφράσω τη χαρά, τη συγκίνηση αλλά και την ευγνωμοσύνη μου για τον θεσμό και τη συμβολή του στον χώρο της παιδικής λογοτεχνίας.

Ευχαριστώ πολύ τα μέλη της κριτικής επιτροπής για την προσοχή, τον σεβασμό και την αγάπη με την οποία έσκυψαν πάνω στα ποιήματά μου. Η βράβευση αυτή είναι πολύ σημαντική για μένα, γιατί προέρχεται από ανθρώπους που είναι γνώστες του αντικειμένου, που αγαπούν τον διαγωνισμό και τον υπηρετούν με αφοσίωση και ανιδιοτέλεια, που αξιολογούν με σεβασμό, διαφάνεια και υπευθυνότητα όλες τις υποψηφιότητες και τις συνοδεύουν με πολύ εύστοχα και αναλυτικά σχόλια.

Εύχομαι να έχετε πάντα την ενέργεια και τη διάθεση να συνεχίζετε το σπουδαίο έργο σας.

Σας ευχαριστώ θερμά γι' αυτό το υπέροχο ταξίδι!

Χαρά Σταυροπούλου»

14. Βραβείο Εικονογράφησης, Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς

Οι συμμετέχοντες πρέπει να αποστείλουν πέντε πρωτότυπες απεικονίσεις (σταθερό αριθμό), αδημοσίευτες, ασπρόμαυρες ή έγχρωμες, που παράγονται με οποιαδήποτε τεχνική, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής τεχνικής και να στείλουν τη συμμετοχή τους σε υψηλή ανάλυση(300dpi).

Οι εικονογραφήσεις πρέπει να βασίζονται στο ίδιο θέμα – κατ' επιλογή των υποψήφιων - και να αριθμούνται από 1 έως 5 με την επιθυμητή σειρά. Ο αριθμός των εικόνων (5) είναι υποχρεωτικός. Οι υποβολές οποιουδήποτε άλλου αριθμού έργων θα απορριφθούν.

Κείμενα δεν γίνονται δεκτά, αν δεν αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ίδιων των εικονογραφήσεων.

Επιτροπή

Πρόεδρος: Λιάνα Δενεζάκη

1. Άννα Βασιλειάδη
2. Τέτη Σώλου
3. Βασίλης Γρίβας

Εισήγηση: Λιάνα Δενεζάκη

Εισήγηση κατηγορίας

Σε μια χρονιά που η ΓΛΣ συμπληρώνει 70 χρόνια, είναι χαρά για μένη αυτή η γιορτινή συγκυρία της απονομής των βραβείων.

Η εικονογράφηση παιδικού βιβλίου είναι ένας κόσμος που εξελίσσεται συνεχώς κι εμείς, ως επιτροπή, είχαμε την τύχη να δούμε φέτος δουλειές που διευρύνουν αυτή την εξέλιξη.

Η αίσθηση που οι άνθρωποι είχαν τις προηγούμενες δεκαετίες για την εικονογράφηση, ήταν πως πρόκειται για ένα συνοδευτικό υλικό, κάτι που στολίζει το κείμενο και οδηγεί τα παιδιά να ανακαλύψουν στοιχεία της αφήγησής του. Όμως, όπως ένα έργο τέχνης (ένας πίνακας ζωγραφικής) όταν αποσπαστεί από τον τόπο και τον χρόνο που γεννήθηκε, εξακολουθεί να μεταφέρει πληροφορίες, συναισθήματα και στοιχεία της εποχής του, έτσι και η εικονογράφηση μεταφέρει την ιστορία με τρόπο που το κείμενο από μόνο του δεν μπορεί.

Στην πραγματικότητα, έχουμε δύο ισότιμες και παράλληλες αφηγήσεις πάνω στην ίδια ιστορία. Η εικονογράφηση συνδιαλέγεται ισότιμα με το κείμενο και χτίζει ρυθμό, δημιουργεί ατμόσφαιρα και μιλάει στα παιδιά, τη στιγμή που εκείνα εξακολουθούν να αποκωδικοποιούν τον κόσμο.

Ένας καλός τρόπος για να ξεχωρίσουμε μια καλή εικονογράφηση από μία διακοσμητική, είναι πως η πρώτη δεν περιγράφει το κείμενο, αλλά όσα εκείνο δεν λέει. Η καλή εικονογράφηση αφουγκράζεται τις παύσεις ανάμεσα στις λέξεις, τα συναισθήματα που δεν χωρούν στη γλώσσα και εστιάζει σε λεπτομέρειες που μπορεί να υπονοούνται, ακόμα και να μην αναφέρονται.

Η συγκεκριμένη κατηγορία είναι ιδιαίτερη και απαιτητική. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να παρουσιάσουν πέντε πρωτότυπες εικόνες, αδημοσίευτες, ενιαίες σε θέμα και ύφος, ικανές να σταθούν ως αυτοτελές εικαστικό αφήγημα.

Η φετινή επιτροπή εξέτασε συμμετοχές με πολύ διαφορετικά αισθητικά λεξιλόγια και μια μεγάλη γκάμα εικαστικών επιλογών. Οι εικόνες που παραλάβαμε κινήθηκαν από ήπιες, ποιητικές παλέτες μέχρι ψηφιακές και πολύ έντονες τεχνικές. Με απόλυτο σεβασμό και πραγματικό ενδιαφέρον για κάθε συμμετοχή, διερευνήσαμε αν οι εικόνες παρουσιάζουν ενιαία φωνή, αν διέπονται από τεχνική συνέπεια και αν διαθέτουν τον δικό τους εσωτερικό παλμό.

Οι συμμετοχές που ξεχωρίσαμε είχαν φαντασία, διάθεση πειραματισμού και προσωπικό στίγμα. Ήταν εικόνες που κατάφεραν, με απλότητα, να δημιουργήσουν ατμόσφαιρα και να στηρίξουν μια ροή αφήγησης. Διακρίναμε δημιουργούς που έχουν δρόμο μπροστά τους, αλλά και ταλέντο, και αυτό είναι πάντα ελπιδοφόρο. Η επιτροπή συγχαίρει όλους τους συμμετέχοντες και τους ενθαρρύνει να συνεχίσουν να εξερευνούν, να μελετούν και κυρίως να χτίζουν τη δική τους προσωπική ταυτότητα.

Θερμά συγχαρητήρια στις δημιουργούς που διακρίθηκαν, αλλά και σε όσους συμμετείχαν.

Η προσωπική παλέτα, η ματιά και η αγάπη προς το παιδί είναι αυτά που δίνουν στην τέχνη μας πνοή.

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Γατάθλιψη - ψευδ. Λελούδα

Η σειρά των πέντε έργων αφηγείται με εικαστικά μέσα μια ιστορία ανάμεσα στο σκοτάδι και το φως, τη θλίψη και τη φαντασία. Η γάτα εμφανίζεται άλλοτε ως απειλή, άλλοτε ως φύλακας και μέσο διαφυγής, συνδέοντας τις εικόνες με θεματική συνοχή. Τα παιδιά, με κόκκινα ρούχα, λειτουργούν ως σταθερά μοτίβα και καθιστούν σαφές το επίκεντρο: ο εσωτερικός κόσμος τους, οι φόβοι αλλά και η ανάγκη για ελπίδα.

Ο τίτλος είναι ευρηματικός, ωστόσο δεν παραπέμπει σε έργο για παιδικό βιβλίο. Ο/Η καλλιτέχνης/-ίδα έχει χρησιμοποιήσει χρωματιστά υδατοδιαλυτά μολύβια και έχει κρατήσει ένα σταθερό ύφος. Παρ' όλα αυτά, τα χρώματα δείχνουν αδύναμα και

«σβησμένα» (αυτό μπορεί και να οφείλεται στη σάρωση), όμως τα σχήματα, η γραφή, τα όρια, οι φόρμες δηλώνουν ανασφάλεια, παρά το ότι υπάρχουν αρκετές συνθέσεις που παρουσιάζουν ενδιαφέρον. Η καλλιτέχνις βλέπει το θέμα από διάφορες οπτικές γωνίες και υποστηρίζει τις εικόνες της με προοπτική. Τις εμπλουτίζει με διάφορα ευρήματα, μικρά ή μεγάλα. Π.χ. Στην εικόνα 1 η επικοινωνία της σκιάς του κοριτσιού στην πόρτα με το κουλουριασμένο κορίτσι στην ουρά της γάτας είναι εντυπωσιακό. Όπως είναι χαριτωμένο στην εικόνα 3 το αγόρι που έχει κάνει την εφημερίδα κιάλι.

Οι εικόνες δείχνουν καλλιτεχνικό ένστικτο και προσωπικό ύφος, αλλά η εκτέλεση είναι ανώριμη τεχνικά.

Με συστηματική δουλειά στο σχέδιο (ανατομία, προοπτική, καθαρότητα γραμμών) και περισσότερη εξάσκηση στο χρώμα και τη σύνθεση, το υλικό μπορεί να εξελιχθεί σημαντικά.

Παρόλο που το απαλό ύφος είναι ενδιαφέρον, μερικές φορές οι επιφάνειες μοιάζουν θολές ή "βρόμικες".

Χρειάζεται πιο καθαρή παλέτα και πιο αποφασιστική χρήση του φωτός/σκιάς για όγκο.

Η εργασία αυτή υπόσχεται πολλά. Η εξάσκηση θα απελευθερώσει τη γραμμή και το χρώμα.

2. Ο δράκος που θύμωνε - ψευδ. Αλκιονίς

Η πεντάδα δουλεύει σε ψηφιακή τεχνική, με ζωντανά χρώματα και έντονη καρτουνίστικη διάθεση. Το κεντρικό μοτίβο, ο ροζ δράκος με τις εκφραστικές γκριμάτσες, κυριαρχεί και δίνει σαφή θεματική συνοχή. Η επιλογή να τοποθετηθεί σε ποικίλα περιβάλλοντα (π.χ. γιορτινό σκηνικό με χριστουγεννιάτικο δέντρο) δείχνει ότι το συναίσθημα του θυμού μπορεί να ξεσπάσει παντού.

Εντυπωσιακές εικόνες. Η πρώτη εντύπωση που δημιουργούν είναι ότι θα μπορούσαν να στηρίζουν ένα βιβλίο. Όμως σε δεύτερη ανάγνωση ο αναγνώστης ανακαλύπτει ελλείψεις. Σημαντικότερη είναι η έλλειψη επικοινωνίας με το κείμενο. Οι εικόνες δείχνουν ότι έχουν τη δυνατότητα να περιγράψουν πιστά το κείμενο. Δεν αναπτύσσουν όμως εκείνα τα στοιχεία που το εμπλουτίζουν ή/και το σχολιάζουν.

Η σειρά παρουσιάζει θεματική και χρωματική συνέπεια, αλλά το επίπεδο εκτέλεσης είναι χαμηλό. Η χρήση του χρώματος είναι υπερβολικά έντονη, δημιουργώντας χαοτικό και κουραστικό αποτέλεσμα. Η γενική αίσθηση παραπέμπει περισσότερο σε παιδί που εξασκείται σε ψηφιακό πρόγραμμα, παρά σε ολοκληρωμένη πρόταση επαγγελματικής εικονογράφησης.

Τα έργα δείχνουν φαντασία και διάθεση για αφήγηση μέσα από εικόνα. Υπάρχει μια χρωματική τόλμη και έντονη ενέργεια στις συνθέσεις.

Απαιτείται συστηματική δουλειά στις βασικές δεξιότητες: σχέδιο, προοπτική, χρώμα και φωτισμός, καθώς και η ανάπτυξη μιας ενιαίας καλλιτεχνικής φωνής.

3. Τη μέρα που όλα έγιναν μπλε - ψευδ. Νεφέλη / ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ στην Ηλία Μαριαλένα

Πρόκειται για μια πεντάδα με έντονη εικαστική ποίηση, συνεκτική θεματικά, με ισχυρή χρωματική ταυτότητα και συμβολική αφήγηση. Παρά τις μικρές ανισότητες στο σχεδιαστικό επίπεδο, καταφέρνει να αποδώσει μια ενιαία ιστορία που κυλάει από την καθημερινότητα προς το όνειρο και την εσωτερική εμπειρία.

Υπάρχει εμφανής ενότητα ύφους και χρωματικής παλέτας: κυριαρχεί το γαλάζιο/μπλε, πλαισιωμένο από λεπτομέρειες σε μωβ, μαύρο και κίτρινο.

Το αφήγημα ξεδιπλώνεται με τρόπο συμβολικό και σουρεαλιστικό· η μπλε "επέλαση" απλώνεται σε τοπία, σπίτια, εσωτερικούς χώρους και τελικά στην ανθρώπινη εμπειρία (μάτι, δάκρυα, ήλιο).

Η πεντάδα λειτουργεί ως οπτικό ποίημα: από την εξωτερική παρατήρηση (γειτονιά, αυλή) έως την πιο προσωπική και εσωτερική διάσταση (δωμάτιο, ύπνος, όνειρο, συναισθηματική απεικόνιση).

Η χρήση μολυβιού με χρωματιστές επεμβάσεις δίνει μια ισορροπία ανάμεσα στο ρεαλιστικό και το φαντασιακό.

Τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα (λουλούδια-ροζέτες, κυματιστές φόρμες, σύμβολα μπλε) δημιουργούν ρυθμό και συνέπεια.

Υπάρχει έντονη αντίθεση ανάμεσα στο γκρι/ουδέτερο φόντο και τις “εκρήξεις” χρώματος (μπλε, κίτρινο, πορτοκαλί), κάτι που δίνει δύναμη στο βασικό θέμα.

Τα έργα δείχνουν μια ιδιαίτερη προσωπική γλώσσα που συνδυάζει ρεαλιστικά στοιχεία (σπίτια, εσωτερικούς χώρους, πρόσωπα) με διακοσμητικά μοτίβα και χρωματικά μοτίβα που θυμίζουν υφαντό ή ψυχεδελικό background. Υπάρχει σαφής πρόθεση να φτιαχτεί ένα εικαστικό αφήγημα, όχι απλώς αποσπασματικές εικόνες.

Η καλλιτέχνης δείχνει φαντασία και αφήγηση, στοιχεία που δεν διδάσκονται εύκολα.

«Ζωγραφίζοντας "Τη Μέρα που Όλα Έγιναν Μπλε", ήθελα να αποτυπώσω τη θλίψη με μια παιδική χροιά. Το περιβάλλον - τα σπίτια, το πάρκο, τα δωμάτια κατακλύζονται από το μπλε, όπως ένας άνθρωπος που βιώνει μια θλίψη. Παράλληλα όμως, ήθελα η τελευταία ζωγραφιά να είναι κάπως ωφέλιμη, με ένα αίσθημα ελπίδας. Έτσι, στο τέλος, μια πολυχρωμία- ένα εσωτερικό ουράνιο τόξο, παρασύρουν το μπλε και κυριαρχούν την εικόνα.

Ευχαριστώ πολύ και πάλι για τη διάκριση.

*Με εκτίμηση,
Μαριαλένα Ηλία»*

4. Η μικρή φώκια - ψευδ. Anima / ΕΠΑΙΝΟΣ στην Αρχοντούλα Αλεξανδροπούλου

Μια πολύ επιτυχημένη και ολοκληρωμένη συμμετοχή: με έντονο παιδικό χαρακτήρα, φωτεινή αισθητική και ξεκάθαρη αφήγηση.

Οι ζωγραφιές έχουν μια χαρούμενη διάθεση και έντονα χρώματα, θυμίζοντας εικονογραφήσεις παιδικού βιβλίου.

Χρωματική ζωντάνια: η χρήση βασικών, έντονων χρωμάτων, τραβάει την προσοχή μικρών παιδιών.

Αφηγηματική πρόθεση: υπάρχει μια διάθεση ιστορίας (φώκια, γλάρος, ψάρι, θαλασσίνο τοπίο) που επικοινωνεί απλά.

Ευθυμία και αισιοδοξία: τα πρόσωπα των ζώων έχουν εκφραστικότητα και χαμόγελο, που ταιριάζει σε παιδικό κοινό.

Η χρωματική ενέργεια είναι θετική.

Η χρήση του μαύρου περιγράμματος δίνει έντονο αποτέλεσμα με σιγουριά και σαφήνεια. Υπάρχει μια χαριτωμένη απλότητα και ευδιάκριτη αφήγηση που μπορεί να υποστηρίξει εικονογράφηση παιδικού κειμένου, όμως δεν διαφοροποιείται αρκετά το ένα σαλόνι από το άλλο, μοιάζουν όλα να κινούνται στο ίδιο στυλ· σε αυτό δεν ευθύνονται οι κεντρικοί χαρακτήρες αλλά το φλύαρο φόντο.

Υπάρχουν κάποιες μικρές αβλεψίες (πχ στην εικ.4 το πτερύγιο του ψαριού έρχεται περασιά με τον βράχο). Όμως, τα χρώματα είναι δυνατά, καθαρά και φωτεινά. Η κάθε εικόνα είναι ένα άρτιο σύνολο. Η εκφραστικότητα των ηρώων, τα βλέμματα, τα χαμόγελα και η πλαστικότητα στην κίνηση δημιουργούν ενδιαφέρον, συναισθήματα και ζεστασιά στον αναγνώστη, πράγμα που είναι μεγάλο προτέρημα που ασφαλώς διαθέτει η καλλιτέχνης.

«Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες μου στη Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά για τον διαγωνισμό και να τη συγχαρώ τόσο για την διοργάνωση όσο και για

τον άθλο των 70 χρόνων διεξαγωγής του. Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω από καρδιάς τα μέλη της κριτικής επιτροπής για το δύσκολο έργο της επιλογής και την μεγάλη τιμή να μού απονείμουν τον Έπαινο για την εικονογράφηση της Μικρής Φώκιας, η οποία είναι βασισμένη σε δικό μου παραμύθι βραβευμένο μεμονωμένα με 1ο βραβείο σε άλλο διαγωνισμό. Στέλνω την αγάπη μου ως αντίδωρο στην αγάπη που έδειξαν για το έργο μου. Η Μικρή Φώκια είναι ένα ανήσυχο πλάσμα που αγαπά τη γνώση και δεν εγκαταλείπει ώσπου να την κατακτήσει.

Εύχομαι συγχαρητήρια σε όλους τους βραβευθέντες και όμορφα καλλιτεχνικά και λογοτεχνικά ταξίδια σε όλους.»
(Αρχοντούλα Αλεξανδροπούλου)

15. Βραβείο Νεανικού Λογοτεχνικού Κειμένου, Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς

Διήγημα/Ιστορία/Μυθιστόρημα με ελεύθερο θέμα (4.000-5.000 λέξεις)

Η κατηγορία αυτή απευθύνεται **ΜΟΝΟ** σε νέους από **14 έως 18 ετών** που θα ήθελαν να δοκιμάσουν την ικανότητά τους στη συγγραφή.

Επιτροπή

Πρόεδρος: Άννα Βασιλειάδη

1. Ευαγγελία Κανταρτζή
2. Βησσαρία Ζορμπά-Ραμμοπούλου
3. Ελένη Τασοπούλου
4. Κατερίνα Λαγού

Εισήγηση: Άννα Βασιλειάδη

Εισήγηση κατηγορίας

Αυτή είναι άλλη μία νέα κατηγορία, που με πολύ αγάπη αγκαλιάζουμε στη Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά.

Πολλές φορές, όσοι γράφουμε για μεγαλύτερα παιδιά -γυμνασίου/λυκείου-, μας έχουν πλησιάσει μαθητές/τριες κατ' ιδίαν, για να μας εκμυστηρευτούν ότι τους αρέσει να γράφουν, ότι έχουν δικά τους κείμενα -πεζά ή ποιήματα- αλλά ντρέπονται να τα δείξουν οπουδήποτε για να «μετρήσουν» τις δυνάμεις τους.

Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό και με προσωπική εμπειρία (καθώς άρχισα να γράφω από τη γ' δημοτικού, δραστηριότητα που κορυφώθηκε κατά τη διάρκεια του λυκείου αυθορμητώς, χωρίς καμία σκέψη τότε να ασχοληθώ με τη συγγραφή), οδήγησε στο σκεπτικό της ένταξης αυτής της νέας κατηγορίας στον Διαγωνισμό μας.

Πάντα τα νέα παιδιά ήταν σκεπτόμενα και προβληματισμένα, και στις μέρες μας αυτό είναι ιδιαιτέρως εμφανές γιατί τους δίνονται διαφορετικές -από άλλες εποχές- ευκαιρίες να εκφραστούν. Παρ' όλα αυτά, η συστολή και η αμφιβολία είναι φυσιολογικές, είναι συναισθήματα που έχουν ακόμα και συγγραφείς που έχουν καταξιωθεί. Όλα τα παιδιά, αλλά ιδιαίτερα οι έφηβοι, έχουν τεράστια εισροή πληροφοριών, πολλά ερεθίσματα, κάποια από μικρά ήδη παρακολουθούν εργαστήρια δημιουργικής γραφής για παιδιά, τα σχολεία έχουν πλείστες φιλιαναγνωστικές δραστηριότητες, κλπ. Και πολλά παιδιά πλέον, βρίσκουν διέξοδο κι εκφράζονται μέσω της γραφής, ακόμα κι αν δεν επιθυμούν οπωσδήποτε να γίνουν συγγραφείς.

Από τα εργαστήρια αυτά, έχουμε δει υπέροχα κείμενα και είμαστε σίγουροι ότι κάποτε, κάποια από αυτά τα ονόματα, θα τα δούμε σε εξώφυλλα βιβλίων.

Τα μικρότερα παιδιά έχουν ένα προσόν που, ενδεχομένως μεγαλώνοντας πολλοί από εμάς το χάνουμε: θάρρος. Τα μεγαλύτερα παιδιά μπαίνουν, συνήθως, σε μια περίοδο συστολής και αμφισβήτησης -ενίοτε και των δικών τους ικανοτήτων.

Καθώς ο διαγωνισμός αυτός προσφέρει, από την αρχή του εδώ και τόσα χρόνια, την «ασφάλεια» της ανωνυμίας, σκεφτήκαμε να δώσουμε την ευκαιρία σε αυτά τα νέα παιδιά, στο μέλλον μας, τη δυνατότητα να διαπιστώσουν «πού πατάνε» σε αυτόν τον τομέα, χωρίς να χρειάζεται -εκτός κι αν διακριθούν- να αποκαλυφθούν τα πραγματικά τους στοιχεία. Τα δε σχόλια που, όπως πάντα, ακολουθούν τις υποψηφιότητες, θα τα βοηθήσουν να εντοπίσουν τα δυνατά τους σημεία, αλλά και τις αδυναμίες τους ώστε να δουλέψουν πάνω σε αυτά. Αυτός είναι και ο λόγος που, όπως θα διαπιστώσετε παρακάτω, τα σχόλια σε αυτή την κατηγορία είναι ιδιαίτερος αναλυτικά.

Το σκεπτικό είναι ότι κάθε μέλος της επιτροπής θα αξιολογεί, αρχικά, τα υποψήφια έργα με την ίδια αυστηρότητα και σημασία στη λεπτομέρεια που κρίνονται όλα τα έργα. Στη συνάντηση της επιτροπής, βεβαίως, θα δίνεται -και δόθηκε πράγματι- ιδιαίτερη βαρύτητα στο γεγονός ότι πρόκειται για μια διαφορετική κατηγορία και πρέπει να αξιολογείται με βάση τη νεότητα και την έλλειψη σχετικής εμπειρίας.

Πιθανότατα, για πρώτη χρονιά, δεν έγινε ευρέως αντιληπτή η νέα αυτή κατηγορία κι έτσι είχαμε μόνο ένα υποψήφιο έργο.

Ευχόμαστε στην πορεία να δούμε περισσότερα έργα που θα έχουν τη φρέσκια «ματιά», τις αντιλήψεις, τους προβληματισμούς, τα συναισθήματα, την οπτική των νέων. Και ίσως, εάν υπάρξει ικανό ενδιαφέρον συμμετοχής, στην πορεία να διαχωριστεί σε δύο κατηγορίες: πεζού και ποίησης.

Καλωσορίζουμε τα παιδιά «μας» κι ελπίζουμε σε πολλές συμμετοχές.

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Το Ανεξήγητο των Ανθρώπινων Σχέσεων - ψευδ. Daisy – ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ στη Βιργινία Πετροπούλου

Ενδιαφέρουσα ιδέα και σύλληψη: η αποτύπωση μιας τυχαίας συνάντησης δύο αγνώστων, η σύντομη σχέση και ο σύντομος γάμος που θα ξεφουσκώσει όχι απαραίτητα από την έλλειψη αγάπης αλλά κάτω από την πίεση συνηθισμένων προστριβών που επιφέρει η καθημερινότητα, όπως η έλλειψη διαθέσιμου χρόνου και οι αυξημένες απαιτήσεις στον εργασιακό χώρο, αλλά και οι προσωπικές ματαιώσεις, η διάψευση των προσδοκιών, η αίσθηση του ανεκπλήρωτου που έμεινε βουβή αφού κανάλι επικοινωνίας δεν υπάρχει για να εκφραστεί. Το διαζύγιο θα είναι και αυτό σύντομο. Η σχέση θα μείνει στον αφρό των εντυπώσεων και δεν θα αξιωθεί την επίπονη κατάβαση στα δύσβατα βάθη του Άλλου. Χωρίς αυτόν, είναι πιο εύκολα. Είναι όμως; Όχι, φαίνεται να λέει στον εαυτό του ο Πέτρος σαν τελική κρίση. Αλλά και πάλι, δεν θα προχωρήσει, δεν θα διακινδυνεύσει. Θα παραμείνει άπραγος, παράλυτος, απαθής.

Η ροή της διήγησης και του λόγου έχει ζωντάνια, αμεσότητα. και την έκπληξη μιας φρέσκιας, νεανικής ματιάς, που ανακαλύπτει -και ξεσκεπάζει!- τις αντιφάσεις και την πολυπλοκότητα των ανθρώπινων σχέσεων, όπως μαρτυράει και ο τίτλος που ο/η Daisy επέλεξε για το κείμενό του/της.

Αξιόλογο δείγμα γραφής, με άνετη ροή λόγου, χωρίς ελλείψεις γραμματικές, συντακτικές και εκφραστικές. Ζωντανοί και παραστατικοί διάλογοι, που αποτυπώνουν ευδιάκριτα τους χαρακτήρες και το περιβάλλον τους. Εύστοχο το εύρημα/αφόρμηση της ιστορίας. Ευρηματική αφηγηματική τεχνική η εναλλαγή της οπτικής γωνίας και της «φωνής» που αφηγείται.

Ο/Η συγγραφέας έχει έφεση στην αφήγηση διαλόγων: οι σκηνές με τους καβγάδες ή τις οικογενειακές συγκεντρώσεις, έχουν ζωντάνια και «τρέχουν» γρήγορα.

Η δομή εναλλάσσει οπτικές (Δάφνη – Πέτρος), κάτι που κρατάει τον ρυθμό και αποδίδει τις εσωτερικές συγκρούσεις.

Θίγονται υπαρκτά κοινωνικά ζητήματα (πίεση για γάμο, γονιμότητα, κρίση στις σχέσεις, οικονομικές δυσκολίες), που μπορούν να αγγίξουν τους αναγνώστες.

Αστοχίες που εντοπίζονται σποραδικά στο κείμενο όπως η σύντομη επανάληψη της ίδιας λέξης και η αδικαιολόγητη εναλλαγή της πρωτοπρόσωπης αφήγησης σε τριτοπρόσωπη είναι λάθη απειρίας, εύκολα διορθώσιμα.

Μεγαλύτερη προσοχή χρειάζεται η λογοτεχνικότητα στη γραφή, η συνέπεια στο ύφος, η έκταση των συζητήσεων μεταξύ των ηρώων ώστε να υπάρχει ισορροπία με το υπόλοιπο κείμενο, η ανάδειξη της “κεντρικής ιδέας” μέσα από τα επιμέρους περιγραφόμενα συμβάντα ώστε να μην μοιάζουν ξεκάρφωτα ή δυσανάλογα με την συνολική έκταση του κειμένου αλλά οργανικά στοιχεία μιας σφιχτοδεμένης πλοκής.

Πολύ παραδοσιακή και στερεότυπη η εικόνα της σχέσης βασισμένη σε πρότυπα προηγούμενων δεκαετιών. Σε αρκετά σημεία δεν αποφεύγει ηθικοδιδασκισμό, κλισέ και στερεότυπα.

Υπάρχει μια ανισότητα στην κατανομή του υλικού, καθώς δίνεται μεγαλύτερη έκταση και έμφαση στους διαλόγους και τα επιμέρους συμβάντα όπως π.χ. η περιγραφή της γνωριμίας, και λιγότερο στην εμβάθυνση και εξερεύνηση των χαρακτήρων των ηρώων, οι οποίοι σε όλη την εξέλιξη της ιστορίας παραμένουν αβαθείς, μονοδιάστατοι και τελικά ανολοκλήρωτοι. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να θολώνουν και οι πραγματικές αιτίες πίσω από την τελική απόφαση του χωρισμού τους. Ποιες ήταν αυτές; Το ότι δεν απέκτησαν μωρό; Το ότι δούλευε η γυναίκα; Ή μήπως κάτι άλλο; Ο/Η συγγραφέας δεν κάνει κάποια νύξη πάνω σε αυτό, το επαφίει εξ ολοκλήρου στον αναγνώστη. Δεν βοηθά στην κατανόησή των ηρώων και το γεγονός πως μιλούν συχνά με κοινοτοπίες π.χ. “οι άνθρωποι αλλάζουν”, “όλα είναι στο μυαλό μας”, θυμίζοντας σενάριο τηλεοπτικής σειράς ενώ ο ενίοτε επεξηγηματικός και φορτωμένος με “ρητά” λόγος, που δεν προκύπτει μέσα από πράξεις και υπαινιγμούς, έρχεται να αφαιρέσει περαιτέρω από το λογοτεχνικό βάθος.

Το αφηγηματικό μέρος της ιστορίας δεν αναπτύσσεται επαρκώς και το τέλος παραμένει μετέωρο, χωρίς να έχει επικοινωνήσει στον αναγνώστη κάτι καινούριο, κάτι που θα φωτίσει έστω αμυδρά “το Ανεξήγητο των Ανθρωπίνων Σχέσεων”.

Φαίνεται ότι υπάρχει άνεση στο γράψιμο θέλει όμως δέσιμο και αφαίρεση σε πολλά σημεία.

Πολύ δυνατό σημείο η παράγραφος του τέλους.

Η δραματουργία έχει ένταση, αλλά η κορύφωση (το διαζύγιο και το μεταγενέστερο τυχαίο «ξανακοίταγμα») δεν προσφέρει ουσιαστική κάθαρση ή ανατροπή – μένει στο μελόδραμα.

Υπάρχουν αρκετά σημεία που θυμίζουν στερεότυπα (γιαγιά από Κρήτη που πιέζει για γάμο, παρεξηγήσεις για «συνάδελφο» κτλ.), κάτι που φθείρει την πρωτοτυπία.

Το έργο λειτουργεί περισσότερο σαν σενάριο δραματικής τηλεοπτικής σειράς ή φιλμ, παρά σαν ολοκληρωμένο λογοτεχνικό κείμενο. Έχει έντονα συναισθήματα, αλλά λείπει η πολυπλοκότητα των χαρακτήρων και η λογοτεχνική συμπύκνωση που θα του έδινε βάθος.

Συμβουλή: Καθώς οι ικανότητες είναι ευδιάκριτες, ο/η συγγραφέας να ασχοληθεί περισσότερο με τη συγγραφή θεατρικού κειμένου ή σεναρίου.

Διαφορετικά, πρέπει να αναπτυχθεί και να εμπλουτιστεί το αφηγηματικό μέρος της ιστορίας.

Το εν λόγω αφήγημα προδίδει έναν νέο άνθρωπο με αναγνωστική εμπειρία και καλό χειρισμό της γλώσσας, που έχει την ικανότητα να συνθέσει με επιτυχία ένα ενδιαφέρον κείμενο. Υπάρχουν αδυναμίες στην πλοκή και ίσως μια, ασυνήθιστη για την συγκεκριμένη ηλικιακή κατηγορία, συντηρητική ματιά, αλλά υποσκελίζονται από την λιτή γραφή και την έλλειψη μελοδραματισμού. Η δυσκολία κατάταξης του κειμένου σε ένα συγκεκριμένο λογοτεχνικό είδος δικαιολογείται από την ηλικία του/της συγγραφέα, αλλά θα ήταν χρήσιμο να αποτελέσει αντικείμενο σκέψης και περαιτέρω προσπάθειας: να επιλέξει αν θέλει να κινηθεί προς την θεατρική γραφή, την γλώσσα του σεναρίου, του διηγήματος ή του μυθιστορήματος.

Συνολικά, ένα πρώιμο μεν αλλά ταυτόχρονα αξιόλογο και υποσχόμενο τρυφερό δείγμα γραφής που η επιτροπή αποφάσισε ότι αξίζει την ενθάρρυνση της κρίσης της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς.

16. Βραβείο Αγγελικής Βαρελλά

Μαθητικό περιοδικό ή εφημερίδα (η εφημερίδα να εμφανίζει περιοδικότητα στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2024-2025) **μαθητών Α/θμιας εκπαίδευσης.**

Επιτροπή

Πρόεδρος: Ζαχαρούλα Καραβά

1. Παναγιώτα Μπαλινάκου
2. Ειρήνη Κατσίπη-Σπυριδάκη
3. Δωριάννα Σαμαρά
4. Σωτήρης Στασινόπουλος

Εισήγηση: Δωριάννα Σαμαρά - Ειρήνη Κατσίπη

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Οι μικροί Reporters - 1ο Δ.Σ. Άργους Ορεστικού

Πρόκειται για καλαίσθητη σχολική εφημερίδα με εξαιρετική δομή και συνέχεια. Στις σελίδες της αντανακλώνεται το επίπεδο της σχολικής πράξης, καθώς και τα ενδιαφέροντα και προβληματισμοί των μαθητών/τριών. Οι μικροί Reporters επισημαίνουν θέματα που απασχολούν τον σύγχρονο κόσμο, κάνουν έρευνα, παίρνουν συνεντεύξεις, δημιουργούν και θησαυρίζουν γνώσεις κι εμπειρίες.

Παράλληλα με τη συγγραφή και την επιμέλεια των κειμένων τους, καλλιεργούν την κριτική σκέψη και τον γραπτό λόγο έκφρασης που πρέπει να είναι μεστός και υπεύθυνος.

2. Το εφημεριδάκι μας, 3ο Δ.Σ. Λουτρακίου

Η σχολική εφημερίδα του 3ου Δημοτικού Σχολείου Λουτρακίου αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα δημιουργικής έκφρασης και συλλογικής προσπάθειας από τους/τις μαθητές/τριες και τους/τις εκπαιδευτικούς του σχολείου. Η δομή της είναι προσεγμένη και στις σελίδες της διαβάζουμε άρθρα που δείχνουν το ενδιαφέρον, την περιέργεια και τον ενθουσιασμό των παιδιών για τη σχολική ζωή και τον κόσμο γύρω τους.

3. Οι ανήσυχες πένες - Ε΄ τάξη και Τμήμα Ένταξης, 4ο Δ.Σ. Νέων Μουδανιών **ΕΠΗΙΝΟΣ**

Πρόκειται για σχολική καλαίσθητη εφημερίδα, με προσεγμένη δομή και όμορφη οπτική παρουσίαση. Στα ποικίλου ενδιαφέροντος άρθρα, κείμενα δημιουργικής γραφής, κόμικς και σελίδες χαλάρωσης, διακρίνουμε πτυχές της σχολικής ζωής, τους προβληματισμούς και την άποψη των μαθητών για τον κόσμο γύρω τους.

Συνολικά, αποτελεί μια αξιόλογη προσπάθεια που προάγει τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία και την αξία της ελεύθερης έκφρασης.

4. Παιδικές φωνές- Δ.Σ. Στιμάγκας

Η εφημερίδα «Παιδικές φωνές του Δημοτικού σχολείου της Στιμάγκας» είναι η όμορφη προσπάθεια που αντέχει στον χρόνο. Με συνέπεια στη δομή και στο ύφος της, δίνει ευκαιρία έκφρασης στους/στις μαθητές/τριες, επιτρέποντας να μοιραστούν τις σκέψεις, τις ιδέες και τις δημιουργίες τους.

5. Τα μάθατε τα νέα; 32ο Δ.Σ. Βόλου **ΒΡΑΒΕΙΟ**

Πρόκειται για μια προσεγμένη στη δομή και καλαισθητη εφημερίδα, με ποικίλο περιεχόμενο και συνέπεια στην περιοδικότητα της έκδοσης. Τα κείμενα, οι εικαστικές δημιουργίες και το φωτογραφικό υλικό αποκαλύπτουν τα ενδιαφέροντα, τις γνώσεις και τους προβληματισμούς των μαθητών/τριών και παρουσιάζουν στους/στις αναγνώστες/τριες τις δράσεις του σχολείου και όψεις της σχολικής ζωής με στραμμένο «το βλέμμα στο μέλλον».

6. Με λογισμό και φαντασία- 3ο Δ.Σ. Κορίνθου

Καλά δομημένη εφημερίδα που δείχνει ότι έχει προηγηθεί επιμέλεια και σκέψη. Στις σελίδες της ο αναγνώστης θα βρει συνεντεύξεις, θέματα οικολογικά και τοπικού ενδιαφέροντος, νέα από τις δράσεις του σχολείου, εικαστικές δημιουργίες, συνταγές και σελίδες χαλάρωσης. Τα δυνατά χαρακτηριστικά της εφημερίδας είναι ότι αποτελεί χώρο έκφρασης των μαθητών όλων των τμημάτων του σχολείου και ότι διακρίνεται για τη φρεσκάδα και τη δημιουργικότητά της. Η διάταξη των άρθρων, η χρήση χρωμάτων και φωτογραφιών και ιδιαίτερα η καταχώρηση κειμένων με τον γραφικό χαρακτήρα των παιδιών, συντελούν όχι μόνο στην ευχάριστη ανάγνωση, αλλά και στη δημιουργία ενδιαφέροντος και αναμονής του επόμενου τεύχους.

7. Πρωτοσέλιδο, Οικολογική περιβαλλοντική εφημερίδα - Δ.Σ. Άνω Καλλινίκης Φλώρινας, Στ' τάξη

Η εφημερίδα αποτελεί μια αξιόπαινη προσπάθεια των μαθητών και των εκπαιδευτικών του Δημοτικού Σχολείου Άνω Καλλινίκης. Στις σελίδες της αποτυπώνεται η δημιουργικότητα των παιδιών, η διάθεσή τους για έρευνα και η ανάγκη να εκφραστούν γραπτά και να μοιραστούν γνώσεις, σκέψεις και εμπειρίες με την τοπική κοινότητα. Παρότι το περιεχόμενό της είναι προσανατολισμένο στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που υλοποίησε η τάξη, θα μπορούσε να έχει συμπεριλάβει και άλλα οικολογικά θέματα και να εμπλέξει στη δημιουργία της μαθητές/τριες και άλλων τάξεων.

8. Μολύβια εν δράσει! - 10ο Δ.Σ. Κορίνθου

Πρόκειται για σχολική εφημερίδα που διακρίνεται για την καλαισθησία, τη συνέχεια και την πλούσια θεματολογία. Τα ποικίλου ενδιαφέροντος άρθρα και τα αφιερώματα, οι σελίδες δημιουργικής γραφής και τα κόμικς και οι προτάσεις για ψυχαγωγία και χαλάρωση συνθέτουν τα περιεχόμενά της που αντλείται από τη σχολική ζωή, την ευαισθησία, τους προβληματισμούς, τη σκέψη και τη δημιουργική διάθεση των παιδιών. Η δομή, η χρήση της εικόνας και των χρωμάτων και ιδιαίτερα η καταχώρηση των χειρόγραφων κειμένων των μαθητών/τριών συντελούν στην ευχάριστη ανάγνωση και στην εν γένει καλή εμφάνιση της εφημερίδας που αναβλύζει παιδική δροσιά, νοσταλγία και αυθεντικότητα.

9. Οι δημοσιογράφοι των καλών ειδήσεων - Στ' τάξη, Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Φλώρινας

Ο τίτλος της εφημερίδας προδιαθέτει θετικά τον αναγνώστη. Καλλιεργεί την προσδοκία του ευχάριστου και εξάπτει το ενδιαφέρον, αν το προσδοκώμενο επαληθευτεί. Τελικά, το περιεχόμενο δικαιώνει τον τίτλο. «Οι Δημοσιογράφοι των καλών ειδήσεων», από την πληθώρα των θεμάτων που κατακλύζουν τον σύγχρονο κόσμο, επιλέγουν να ασχοληθούν με εκείνα που θα δημιουργήσουν ατμόσφαιρα καλής διάθεσης, αισιοδοξίας και ελπίδας. Σε σύγκριση με την πεζή καθημερινότητα, είναι αιθεροβάμονες και ουτοπιστές; Ασφαλώς όχι! Με τα άρθρα τα χρονογραφήματα, τα ρεπορτάζ για επιλεγμένα θέματα της επικαιρότητας τα παιδιά δείχνουν κριτική σκέψη, αλλά και στάση επιφύλαξης αμφισβήτησης απέναντι στον καταγιγισμό των ειδήσεων της πληροφορίας και της διαφήμισης.

10. Εφημερίδα Δ.Σ. Περιγιαλίου ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ

Πρόκειται για έντυπη κι έγχρωμη σχολική εφημερίδα με ποικίλο περιεχόμενο που αποτελεί εξαιρετικό δείγμα συνεργασίας και δημιουργικότητας. Στις τέσσερις σελίδες της αποτυπώνονται οι γνώσεις, τα ενδιαφέροντα και ο προβληματισμός των μαθητών/τριών για θέματα που απασχολούν την τοπική κοινωνία, την οικολογία και τον σύγχρονο άνθρωπο. Επίσης, ο αναγνώστης θα βρει προτάσεις φιλιαναγνωσίας και στήλες για ψυχαγωγία και χαλάρωση.

17. Βραβείο Αγγελικής Βαρελλά

Μαθητικό περιοδικό ή εφημερίδα (η εφημερίδα να εμφανίζει περιοδικότητα στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2024-2025) **μαθητών Β/θμιας εκπαίδευσης.**

Επιτροπή

Πρόεδρος: Αγγελική Βαρελά

1. Ζαχαρούλα Καραβά
2. Παναγιώτα Μπαλινάκου
3. Ειρήνη Κατσίπη-Σπυριδάκη
4. Σωτήρης Στασινόπουλος

Εισήγηση: Ζαχαρούλα Καραβά

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Ο Ρεπόρτερ του Τρίτου - 3ο Γυμνάσιο Κορίνθου

Πρόκειται για καλαίσθητη εφημερίδα με προσεγμένη δομή και με συνέχεια, που ταυτόχρονα αποτελεί αξιόλογο παράδειγμα έκφρασης και δημιουργικής συνεργασίας.

Η θεματολογία της πηγάζει από την καθημερινότητα των μαθητών, την τοπική και σχολική επικαιρότητα και από τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς των εφήβων για περιβαλλοντικά θέματα, κοινωνικά προβλήματα και για τους κινδύνους από την αλόγιστη και κακή χρήση της τεχνολογίας. Οι συνεντεύξεις και τα αφιερώματα, οι σελίδες λογοτεχνίας, τα κουίζ και τα κόμικς διατηρούν ζωνρό το ενδιαφέρον του αναγνώστη αλλά και αποδεικνύουν ότι οι μαθητές γνωρίζουν τις βασικές αρχές της σύνταξης και δημιουργίας του σχολικού εντύπου, τις οποίες εφαρμόζουν με υπευθυνότητα.

18. Βραβείο Ζαχαρούλας Καραβά

Πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων συναφές με τη λογοτεχνία και τη δημιουργική γραφή, για **μαθητές Α/θμιας εκπαίδευσης**, που εκπονήθηκε κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2024-2025, από σχολείο ή δίκτυο σχολείων Α/θμιας εκπαίδευσης, βιβλιοθήκη, άλλο φορέα ή φυσικό πρόσωπο.

Επιτροπή

Πρόεδρος: Σωτήρης Στασινόπουλος

1. Αγγελική Βαρελά
2. Παναγιώτα Μπαλινάκου
3. Δωριάννα Σαμαρά
4. Ειρήνη Κατσίπη-Σπυριδάκη

Εισήγηση: Σωτήρης Στασινόπουλος - Παναγιώτα Μπαλινάκου

Συνοπτικά σχόλια κατηγορίας

1. Ο παρεξηγημένος λύκος και τα δύο γουρουνάκια - 10ο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Καλαμάτας, Β2 τάξη ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ

Στα πλαίσια του προγράμματος οι μαθητές δημιούργησαν την εναλλακτική εκδοχή του γνωστού παραμυθιού «τα τρία γουρουνάκια». Συζήτησαν, αντάλλαξαν ιδέες και έγραψαν το δικό τους παραμύθι. Στη συνέχεια γνώρισαν την χρήση των εργαλείων AI Image Generator – Bing Image Creator και εμπλούτισαν με ήχο και χρώμα το έργο τους. Το παραγόμενο αποτέλεσμα βοήθησε τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητες της AI αλλά και να προβληματιστούν για τους κινδύνους που απορρέουν από την κακή χρήση της.

2. Ανάδειξη αναγνωστικής κουλτούρας στο σχολικό και εξωσχολικό πλαίσιο - 2ο Δημοτικό Σχολείο Μεσολογγίου, Α΄-Στ΄ τάξεις ΒΡΑΒΕΙΟ

Πρόκειται για πρόγραμμα που υλοποιήθηκε με ποικίλες φιλαναγνωστικές δράσεις που ξεδιπλώνονταν καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Η ενασχόληση με λογοτεχνικά έργα, τα κείμενα δημιουργικής γραφής, το πνεύμα συνεργασίας, η γνωριμία με τα επιτεύγματα της τεχνολογίας και η γόνιμη αξιοποίηση της ρομποτικής είναι κάποιες από τις πτυχές της αξιόλογης προσπάθειας που εκτός από την ικανοποίηση και την χαρά της δημιουργίας, πρόσφερε γνώση, εμπειρία, αυτοπεποίθηση και βάση καλών αναμνήσεων στους/στις μαθητές/τριες.

3. Τα παιδιά παίζει...όταν η Φιλαναγνωσία συναντά τη Ρομποτική-2ο Δημοτικό Σχολείο Μεσολογγίου, Στ1΄ τάξη

Ένα παραμύθι του Kevin Henkes ήταν η αφετηρία για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που υλοποιήθηκε με την εφαρμογή διαφόρων και ταιριαστών, για κάθε φάση του, εκπαιδευτικών μεθόδων. Τα παιδιά άκουσαν το παραμύθι, συζήτησαν, εργάστηκαν ομαδικά, καλλιέργησαν την ενσυναίσθηση για την ηρωίδα του παραμυθιού και συνδυάζοντας ιδέες και αξιοποιώντας τις γνώσεις ρομποτικής, δημιούργησαν τη δική τους εκδοχή με σύγχρονο διαδραστικό τρόπο.

4. Λέσχη φιλαναγνωσίας και εργαστήρι δημιουργικής γραφής - Τμήμα Ε2, 1ο 12/θέσιο Ράλλειο Πειραματικό Δημοτικό

Πρόκειται για διαθεματική δράση που υλοποιήθηκε εντός του ωρολογίου προγράμματος. Απώτεροι στόχοι ήταν η καλλιέργεια του αφηγηματικού λόγου των παιδιών και η ενασχόληση με τη δημιουργική γραφή και τη φιλαναγνωσία. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, οι μαθητές/τριες συνεργάστηκαν με φορείς και με άλλα τμήματα του σχολείου αναπτύσσοντας πολυποίκιλες δράσεις.

Στα γόνιμα αποτελέσματα της προσπάθειας προσμετρώνται οι βιβλιοδρομίες, η συμμετοχή σε λογοτεχνικό διαγωνισμό και η συγγραφή επιστημονικής φαντασίας «γύρω από την ηλεκτρονική φωτιά».

5. Φίλοι, Φίλαθλοι, not Φανατικοί - Δημιουργία βιβλίου κόμικ στο πλαίσιο συνεργασίας δικτύου σχολικών βιβλιοθηκών: Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού Σχολείου Περαχώρας & Δ2΄ 3ου Δημοτικού Σχολείου Λουτρακίου

Η καλλιέργεια πνεύματος του “ευ αγωνίζεσθαι” και η επισήμανση των αρνητικών επιπτώσεων της επιθετικής και βίαιης συμπεριφοράς του τυφλού οπαδικού φανατισμού, ήταν ο απώτερος σκοπός του προγράμματος που υλοποιήθηκε με τη συνεργασία των σχολείων. Το βιβλίο κόμικ «Φίλοι, Φίλαθλοι, not Φανατικοί» δεν είναι μόνο ένα εξαιρετικό προϊόν συνεργασίας, δημιουργικής γραφής και εικαστικής έκφρασης, αλλά, κυρίως, αποτελεί την απόδειξη ότι οι μαθητές/τριες κατανόησαν την έννοια του υγιούς αθλητικού πνεύματος και ότι το “ευ αγωνίζεσθαι” υπάρχει σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής.

6. Πρόγραμμα φιλαναγνωσίας και δημιουργικής γραφής – Δ.Σ. Βρυσών Αποκορώνου Χανίων, Γ' τάξη ΕΠΑΙΝΟΣ

Πρόκειται για πρόγραμμα φιλαναγνωσίας που συνδέθηκε με το πρόγραμμα «βιβλία σε ρόδες» και ξετυλίχθηκε με ποικίλες δράσεις. Αξιοσημείωτη είναι η δράση φωτοβόλτα των μαθητών/τριών στο χωριό και η δημιουργική γραφή των δικών τους λογοτεχνικών ιστοριών ακολουθώντας ευφάνταστες και παιγνιώδους μορφής οδηγίες.

Τα αποτελέσματα του προγράμματος ανέδειξαν την αξία της συνεργασίας και ανέπτυξαν την αυτοεκτίμηση και έδωσαν την χαρά του δημιουργού στους μαθητές.

7. Δημιουργώντας το δικό μας βιβλικό πάρκο: Οι φαρμακευτικές ιδιότητες των φυτών της Βίβλου – Habitat Project, Δ.Σ. Άνω Καλλινίκης Φλώρινας ΒΡΑΒΕΙΟ

Πρόκειται για πρωτότυπο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που υλοποιήθηκε με την διαθεματική προσέγγιση και αξιοποίηση διαφόρων γνωστικών περιοχών και σε συνεργασία με τα Δημοτικά Σχολεία – μέλη του σχολικού δικτύου «Habitat Project».

Το πρόγραμμα έδωσε την ευκαιρία στους/στις μαθητές/τριες να συνεργαστούν, να ερευνήσουν και να μάθουν. Η προσπάθεια ολοκληρώθηκε με τη δημιουργία, την έκδοση και τη διάχυση σχολικής εφημερίδας με ανάλογο περιεχόμενο.

8. Οι ιστορίες του 35ου Νηπιαγωγείου - 35ο Νηπιαγωγείο Αθηνών

Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2024- 2025, το Νηπιαγωγείο συμμετείχε σε ποικίλα περιβαλλοντικά, πολιτιστικά και κοινωνικά προγράμματα (ανακύκλωση, θεατρικό παιχνίδι, συνεργασίες με ιδρύματα, ευαισθητοποίηση σε θέματα διαφορετικότητας, δικαιωμάτων παιδιού).

Οι μικροί/ές μαθητές/τριες θησαύρισαν γνώσεις και εμπειρίες και έδωσαν το στίγμα τους με την καλλιέργεια της ελεύθερης έκφρασης και τη δημιουργία της δικής τους ιστορίας.

9. Ένα διαφορετικό φιδάκι - Γ' τάξη 3ου Δ.Σ. Κορίνθου

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε στα πλαίσια του μαθήματος των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων όπου οι μαθητές ασχολήθηκαν με την τοπική ιστορία και έμαθαν για τους μυθικούς ήρωες της περιοχής τους. Έγινε αναφορά σε θεούς, τέρατα και μυθικά όντα που η ιστορία τους δέθηκε με την Κόρινθο και που τα ονόματά τους δόθηκαν σε δρόμους και ενέπνευσαν καλλιτέχνες να φιλοτεχνήσουν αγάλματα που κοσμούν γωνιές της πόλης.

Επιστέγασμα της εκπαιδευτικής προσπάθειας ήταν η δημιουργία ενός επιτραπέζιου παιχνιδιού, έχοντας ως πρότυπο το γνωστό «φιδάκι». Στο διαφορετικό φιδάκι των παιδιών, οι ήρωες γίνονται σύμμαχοι ή εχθροί που βοηθούν ή εμποδίζουν τους παίχτες να φτάσουν στο τέρμα και να χαρούν τη νίκη.

19. Τιμητικό Βραβείο «Αγγελική Βαρελλά» από τη Γ.Λ.Σ., χορηγίας Οικογένειας Παναγιώτη Βαρελλά, σε Συγγραφέα για το σύνολο του έργου του/της, κατόπιν απόφασης του Δ.Σ.

Για το 2025, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε να μην δοθεί Βραβείο.